

ДЖОАН ЕЙКЪН ЕМА УОТСЪН

Превод: Надежда Караджова

chitanka.info

Ема Уотсън внезапно се завръща у дома след повече от десетгодишно отсъствие. За нейно разочарование сестрите ѝ безкрайно са се променили и тя не открива спокойствието и любовта, които търси. Много скоро баща ѝ умира и Ема за пръв път трябва сама да вземе решение как да продължи живота си. Тя ще премине през много трудности, обрати и неочаквани срещи, за да открие цената на истинската свобода.

1

— Направо сме късметлийки, че Робърт и Джейн решиха да посетят приятелите си в Олфорд точно днес — каза Ема Уотсън, влизайки в перачницата с огромен куп ленени покривки за маса и салфетки в ръце.

— Така е — съгласи се сестра ѝ Елизабет. Тя чевръсто въртеше в кръг прането в множеството корита, където то киснеше в разтвор от домашна сода и негасена вар. — Онези дрехи, които си сложила хей там, Ема, могат да отидат направо в казана, освен ако някъде няма петна.

— Само по тази кърпичка на татко, изцапана е с мастило.

— Разгъни и я сложи в тава с оксалова киселина. Или със спирт от киселец. Ще намериш бутилките в съседната стая на полицата.

Перачницата в пасторския дом в Стантън представляваше огромно ветровито помещение с под от йоркски камък, в което бе разположен меден казан и голям брой дървени корита. В съседната стая прането се избелваше, изцеждаше с преса и сушеше. Там и гладеха. Естествено, тези две помещения се намираха на приземния етаж и в тях се влизаше откъм двора на конюшнията. Натам гледаха и прозорците, в момента широко отворени, за да излиза парата.

И двете сестри носеха обувки с дървени подметки и бяха завързали широки ленени престилки върху батистените си рокли.

— Мисля си наистина, че поне Маргарет би могла да остане и да ни помогне. Та тя знае, че горката стара бавачка Мами е на легло заради болния си крак — забеляза с равен глас Ема, докато разстилаше замърсената кърпичка в тава, пълна с избелващ разтвор.

— Ха! От Маргарет щяхме да имаме толкова полза, колкото от тригодишно дете. Дори по-малка. Щеше да мърмори, да се мотае, да спори и да се оплаква, че содата разваля белите ѝ ръце. Не, Ема, много сме си добре така. Безкрайно съм ти признателна, че си толкова добра и можем да си поделим работата, а и днес, слава Богу, е отличен ден за сушене. Ако успеем до девет часа да проснем спалното бельо в

овощната градина, спокойно бихме могли да го приберем, преди гостите ни да са се върнали за вечеря. Ето ти, макар и един случай, когато желанието им да бъдат модерни и да се хранят в късните часове има предимства.

— Лично аз страшно съжалявам, че не можа да отидеш с тях, Елизабет. Струва ми се, че нямаш нито ден почивка.

— О, за мен е много по-приятно да свърша с това голямо пране — простичко каза Елизабет. — Освен това не бих, не, ни най-малко не бих желала да придружа Робърт и Джейн днес, за нищо на света! Това посещение само би събудило най-болезнени спомени; всъщност... — гласът ѝ секна, тя мълчаливо се наведе над врящия казан, хапейки устни в усилие да потисне напирещото ридание, докато разбъркваше с дървен прът бялата смес, от която се вдигаща пара.

Ема хвърли бърз, нажален поглед към по-голямата си сестра.

Елизабет Уотсън бе на двацет и девет години и за нея отдавна нямаше никаква надежда да се омъжи. В продължение на четиринайсет години двете бяха разделени и последните спомени на Ема от Елизабет датираха от времето, когато сестра ѝ бе петнайсетгодишна. Тогава бе високо, жизнерадостно, красиво момиче със свеж тен и разкошна корона от гъста, бледозлатиста коса като на скандинавска принцеса. Сега лицето ѝ бе слабо, измъчено от грижи, а в момента зачервено и мазно от парата. Косата, права и прилепнала към черепа, отдавна бе скрита под едно от онези бонета, каквито носят старите моми.

„Толкова е несправедливо — помисли си безпомощно Ема. — Елайза бе далече по-красива от Маргарет или Пенелъпи. Защо на нея трябваше да се случи да похаби младостта и хубостта си сред задължения като днешното, докато те ходят по гости и се забавляват?“

В желанието си да отвлече сестра си от тъжните мисли, тя попита:

— Кой е този приятел на брат ни, когото смятат да посетят в Олфорд?

Въпросът не бе сполучлив. Устните на Елизабет отново потрепериха, но тя се овладя и отговори:

— Името му е Първис... Струва ми се, че си ме чувала да говоря за Първис, нали?

— Да, сега се сещам: ти спомена за него оная вечер, докато ме откарваше с файтона на бала в Доркинг.

Но когато Ема си припомни в каква връзка бе изречено името, сърцето ѝ се сви. Това бе последното нещо, която можеше да облекчи тъжните спомени на сестра ѝ. Елизабет продължи, сякаш думите я утешаваха:

— Първис бе моята първа, моята единствена любов. По това време той бе помощник на свещеника в Абинджър. Понякога идваше да замести татко за неделната служба. И той... аз... ние доста се харесвахме. Всички мислеха, че ще се оженим. Мъчно ми е да го кажа, но сестра ни Пенелъпи го настрои срещу мен. Разказа му куп лъжи — че съм имала склонност към флиртове и преди това съм била сгодена за Джефри Фортескю, в което нямаше нищо вярно... и така... и така... моето щастие бе разрушено.

— Но защо, защо ѝ е трябвало на Пенелъпи да ти изиграе такъв ужасен номер?

— Защото, мила сестричке, тя искаше Първис за себе си. Според нея всеки номер е оправдан, щом става дума за намиране на съпруг... с каквото мога само да ѝ пожелаю да се сдобие!

— Значи планът ѝ да оплете Първис се провали?

— Да, провали се. Той не харесваше държането ѝ. В крайна сметка преустанови посещенията си тук. А съвсем скоро след това се премести по-далече и се ожени за една млада дама с известно състояние, която живееше в Лай Хил. И — с въздишка добави Елизабет — надявам се да е щастлив. Само че никога, никога оттогава насам не срещнах мъж, когото да успея да обикна тъй, както обичах Първис. Всъщност не съм и срещала кой знае колко мъже.

— Как една сестра е могла така да предаде друга? — разпалено запита Ема, докато ожесточено изстискваше няколко салфетки и ги захвърляше във водата за изплакване. — Това е най-потресаващата история, която съм чувала! Хич не ми харесва Пенелъпи. Плаши ме. Надявам се още дълго да не се връща у дома.

— Ами, мила сестричке, мисля, че тя ще остане у семейство Шоу в Чичъстър дотогава, докато не се изчерпят възможностите ѝ да удължава гостуването си. Виждаш ли, хвърлила е око на един господин там, някой си богат доктор Хардинг, вуйчо на приятелката ѝ мис Шоу. Той е доста по-възрастен, но тя вече навърши дваисет и пет години и

не ѝ остава много време да оглежда около себе си. Знаеш, ние не можем да си позволим да придиряме. Всички трябва да се омъжим, стига да успеем. И все пак Пенелъпи не може да стои там до безкрайност, така че рано или късно ще ти се наложи да я срещнеш отново. Не се доверявай! Съзре ли възможност да извлече полза за себе си, Пенелъпи няма скрупули, абсолютно никакви. Все пак мисля, че ще ѝ вдъхваш уважение, нищо че си най-малката от нас.

— Аз? Не виждам причина за подобно нещо, след като ме върнаха вкъщи като вързоп с непотребни вещи.

— Ти имаш толкова изтънчен и модерен вид, Ема! Това непременно ще направи огромно впечатление на Пенелъпи. Тези четиринайсет години, които прекара у леля Търнър, са те превърнали в изискана дама, милата ми!

— Голяма полза, няма що — отвърна Ема с въздишка, — след като тя или по-скоро новият ѝ съпруг ме изхвърли.

— Разбира се, постъпката е долна и като се имат предвид твоите надежди, много жалко. И все пак, ти в никакъв случай не бива да се отчайваш, че няма да склучиш достоен брак с твоята външност, модерен вид и изтънчен начин на говорене. Само си помисли какво впечатление направи на Том Мъсгрейв и лорд Озбърн! Достатъчно им бе просто да те видят на бала в Доркинг! Нищо не ме е изненадало повече от идването им у нас!

— Каж ми, каква е ползата от това, след като те са толкова недостойни хора?

— Как можеш да си толкова горделива и претенциозна? — възкликна удивено Елизабет. — Та всички останали момичета, които познавам, биха дали мило и драго да бъдат удостоени с оказаната ти чест: и двамата господата те посетиха и ти хвърляха такива възхитени погледи. Не стига това, ами Том Мъсгрейв дойде отново завчера и остана да играе карти! Е, наистина случилото се надмина всички очаквания.

— Да, но бързичко изчезна и повече не се появи, щом разбра, че сестра ни Маргарет се е върнала вкъщи.

— Бедничката — каза Елизабет, — тя се заблуждава, че Том Мъсгрейв се е влюбил в нея по-сериозно, отколкото в другите. От януари насам Маргарет очаква официално да ѝ направи признание. Което изобщо няма да стане, естествено. Аз лично мисля (между нас

казано), че той никога няма да се ожени, освен ако не му се отвори възможност за брак с момиче от висшето общество — с мис Озбърн от замъка например или най-малкото с някоя богата млада дама.

— Е, която и да избере, честит да ѝ е. За мене лично той е само празен дърдорко — каза Ема, докато вдигаше един кош с мокро пране и се отправяше навън към овощната градина. Тя се намираше зад конюшните, до езерце за домашни патици.

Беше сух и ветровит октомврийски ден, напълно подходящ за голямото пране, с което се бяха заловили сестрите. И последните листа на дърветата бяха окапали и ги бяха изгорили, но няколко късни ябълки се търкаляха в тревата. Ема захапа една от тях, плодът бе все още сладък и хрупкав. Докато защипваше прането, настроението ѝ от само себе си неусетно се повиши. Утрото бе приятно, а на деветнайсет години нищо не изглежда невъзможно, дори да са те изпратили вкъщи като вързоп с непотребни вещи. Ема огледа с удоволствие пейзажа наоколо. Бе по-красив и по-просторен, отколкото гледката, която се разкриваше от бившия ѝ дом — къщата на леля Търнър в Шрусбъри.

Стантънският пасторски дом бе разположен в закътана падинка в северната част на Даунс и от него се разкриваше обширна гледка към малкото селце Стантън и към местността зад него в посока към Доркинг. Къщата бе стара, но представителна и просторна, паркът беше красив и добре поддържан, ограден с ивица от смърчове. Горе на върха на хълма се издигаше малката старинна църква сред скупчени наоколо тисови дървета.

„Сигурна съм, че тук мога да бъда щастлива — помисли си за пореден път Ема. — Елизабет и татко са толкова добросърдечни и искрени. Само сестра ми Маргарет да не се бе връщала вкъщи. Знам си, че с нея няма да успея да се сприятеля.“

Въпросната Маргарет, двайсет и две годишна, най-близко по възраст до Ема, се бе завърнала преди няколко дни в Стантън, съпроводена от най-големия им брат Робърт и съпругата му Джейн, у които беше гостувала в дома им в Кройдън. Робърт, адвокат по професия, бе най-преуспелият член на семейството благодарение на късмета си да се ожени за дъщерята на човека, чийто помощник бе. Джейн разполагаше със състояние от шест хиляди лири и те живееха в много изискана къща в Кройдън и даваха светски приеми.

Скоро Елизабет донесе голям кош с пране и се присъедини към сестра си.

— Имаме късмет, че Джейн не ни вижда заети с подобна работа — весело каза Елизабет, докато провесваше кърпите върху плета. — Никога няма да може отново да вдигне глава в Кройдън, ако стане известно, че зълвите ѝ сами перат.

— Ти как мислиш, кога те с Робърт ще си заминат? — попита Ема, у която снахата бе събудила остра неприязън. — Смяташ ли, че Маргарет отново ще отпътува с тях?

— Според мене те по-скоро ще вземат със себе си тебе, скъпа сестричке — отвърна със смях Елизабет. — Доколкото виждам, Джейн е много впечатлена от външността и маниерите ти и ще бъде горда да те изтъква пред изисканите си приятели в Кройдън.

— Как ли не! И да им разказва как зле са се отнесли с мен и са ме изхвърлили. Не ми трябва ликуващото ѝ съчувствие. Нямам желание да се появявам в Кройдън в ролята на Пепеляшка.

— Било е много жестоко от страна на леля Търнър да постъпи така с тебе — забеляза Елизабет, като отново подхвана разговора на обстойно обсъжданата и позната тема. — Как е могла да опропасти живота си, омъжвайки се за някакъв недостоен капитан ирландец и то само две години след смъртта на мистър Търнър? При това отглеждайки те дотогава като своя наследница? Не е постъпила никак правилно. А после да не те вземе, когато двамата са заминали за Ирландия...

— Мисля, че в този случай тя действаше не според собственото си желание, а по внушенията на капитан О'Браян — каза Ема. — Честно казано, никак не го харесвах и не бих искала да отпътувам за Ирландия с тях, дори да ме бяха поканили. Не смея да твърдя, че той не заслужава доверие, но една моя приятелка, мис Скуайър, го смяташе за доста разпуснат и ми разказа потресаващи истории за флиртовете му с други дами. Пък един-два пъти той така ме пощипна или ме гледаше с такъв поглед, че в никакъв случай не бих рискувала да се озова сама с него в непозната страна.

— И нашата леля е сметнала този човек подходящ за съпруг!

— Да — въздъхна Ема, — той е печална противоположност на вуйчо, който винаги се държеше с мене като ласкав баща. Беше грижовен и благ. Но капитан О'Браян наистина е много забавен и леля

бе направо запленена от него — всички го виждаха. Надявам се животът да не я накара да проклина деня, в който се е омъжила.

— Дано да е щастлива, защото Ирландия е много далече.

— Знам. Признавам, тя ужасно ми липсва и често се безпокоя за нея: как ще живее от по-нататък без мене, аз познавам всичките и навици и вкусове... О, Елайза, някаква карета се изкачва по хълма, кой ли пристига? Не е възможно брат ни да се връща толкова рано, нали?

— Господи, помилуй! — възкликна Елизабет. — Кой ли може да бъде? Перачницата е още цялата в локви, а старата Бетси Кинг току-що пристигна, за да ни помогне. Не допускам да са Том Мъсгрейв и приятелят му, лордът... Да ни посещават пак?

— Не са — отвърна Ема, закривайки очите си от слънцето. — Том Мъсгрейв кара кабриолет с два коня, а този е с един.

— Кабриолет с един кон? Кой ли може да бъде? И определено идват у нас — пътят не продължава след нашата къща. Свещени небеса! Трябва да предупредя татко!

Елизабет затича към къщата, като пътъм сваляше престилката си, а Ема скоро я последва, спирайки само да събере няколко разпилени щипки.

Вестибюлт на пасторския дом в Стантън бе малък и тъмен, с врати, през които се влизаше с гостната и трапезарията. Влизайки, на Ема ѝ се стори, че той е препълнен с хора. След като отвори вратата към гостната, за да влезе светлина, тя установи, че сутрешните посетители са една дама и четири деца.

— Мисис Блейк! — говореше Елизабет с нервен и припрян тон, който твърде зле прикриваше изумлението ѝ. — Колко много... Аз съм тъй... Само че трябва да изтичам горе до татковия кабинет и да го известя. Той ще бъде толкова... малко недочува и най-вероятно не е разбрал, че сте дошли. Днес тук е поразхвърляно, тъй като нашата стара Мами е болна... и страшно съжалявам, че брат ми и сестрите ми не са вкъщи за лош късмет, защото навярно именно тях... но сега моля да ме извините — отивам да съобщя на татко... ах, ето те и тебе, Ема, защо не въведеш мисис Блейк в гостната? На бюфета има сладък кейк... може би децата... или пък ще искат да опитат нашите печени ябълки. Тази година са особено вкусни...

— Моля ви, не си създавайте толкова труд, скъпа мис Уотсън — любезно каза мисис Блейк. Но Елизабет, която се плашеше от

сутрешните посещения и ги ненавиждаше, вече бе побягнала към горния етаж.

Задължението да въведе неочакваните посетители в гостната и да им предложи почерпка бе оставено на Ема, която бе по-хладнокръвна и се чувстваше по-спокойна в присъствието на чужди хора.

Мисис Блейк бе жизнерадостна дребна жена на трийсет и пет-шест години с приятен външен вид. Облечена бе в известна степен скромно, но с възхитителен вкус. Децата ѝ, три прелестни малки момченца и бебе, поразително приличаха на нея и всички изглеждаха много спретнати и добре възпитани. Момченцата се бяха скупчили около майка си, а бебето лежеше в прегръдките ѝ и се оглеждаше наоколо с безмълвен интерес.

— Редно беше да ви посетя по-рано, скъпа мис Ема — говореше мисис Блейк с много мила, непресторена искреност, — но преди два дни изневиделица си дойде съпругът ми. Нали разбирате, ние, жените на моряците, не разполагаме с времето си и вечно сме изправени пред възможността да ни се наложи да прекосяваме страната от единия край до другия или мъжете ни да пристигат вкъщи без предварително известие. Така стана и този път — съпругът ми пожелал лично да ми донесе новината за своето повишение, макар да разполагал само с трийсет и шест часа да пропътува разстоянието от Саутхамптън и да се върне обратно.

— Тати е повишен в чин капитан — важно осведоми Ема едно от по-малките момченца.

— Наистина ли, миличък? Това е чудесно! Толкова се радвам за всички вас.

В този момент се върна Елизабет задъхана и заговори с оправдаващ се тон:

— Татко се надява да го извините, мисис Блейк... но нали знаете, той никак не е добре със здравето...

— О, скъпа мис Уотсън, за нищо на света не бих искала да го безпокоя. Освен това, да ви кажа истината, дойдох всъщност да видя вашата сестра мис Ема и да ѝ благодаря отново за неповторимата доброта, която прояви към присъстващия тук мой малък Чарлс.

— О? — произнесе изненадана Елизабет, докато даваше израз на своето гостоприемство, поднасяйки сладкия кейк и печените ябълки. — Не знаех. Тоест... какво е станало, кога?

— Мис Ема не ви ли е разказала? Срамота! Скъпа, вие криете достойнствата си!

— Та това бе такава дреболия — каза Ема, като се усмихваше поруменяла. — Всеки, абсолютно всеки, чието сърце не е от камък, би постъпил по същия начин.

— По-миналата вечер на бала, след като очакванията на бедното ми момче да бъде партньор на мис Озбърн в обещаните му от нея два танца се провалиха, защото тя реши да се отметне от поетия ангажимент и да танцува с полковник Берисфорд...

— ... което, както казва мама, един истински джентълмен или дама никога не биха направили — вметна малкият Чарлс, вдигнал към Елизабет сериозните си сиви очи.

— Та, без да се колебае и секунда, мис Ема пристъпи напред. „Ще бъда много щастлива да танцувам с вас, сър, ако пожелаете“ — каза сестра ви тъй мило и мигновено възвърна цялото щастие на бедното ми момче. Така ли беше, Чарлс?

— О, да, точно така! Бе великолепен танц, нали, мис Ема? А освен това ми обещахте да ни посетите и да видите малкото пони от замъка, което понякога яздя, да поиграем на ловене на топка с купи, да се разходим, да разгледаме ледницата в Озбърн Парк и да ви покажем с Джордж нашата страшна колекция от диви кестени.

— Наистина обещах — със смях отвърна Ема — и аз няма да се отметна от обещанието си, уверявам те. Мога да направя следобедната си разходка в посока към вас през всеки слънчев ден, който пожелаеш да определиш.

— Действително, разстоянието от тук не е повече от миля — съгласи се Елизабет. — Мисис Блейк живее в Уикстед Котидж, малката бяла къща, която се намира в покрайнините на Озбърн Парк, близо до вратата. Вижда се от пътя.

— Можем да направим и друго: на Чарлс, на децата и на мене ще ни бъде много приятно да дойдем и да ви вземем — каза мисис Блейк. — Нали така, деца?

— Да, мамо — отговориха всички в хор. — А сега може ли да отидем да видим патенцата на мис Уотсън в езерото?

— Друг път, милички — отвърна майка им, ставайки, — тъй като подозирам, че сега, в понеделник сутрин, когато има да се върши много работа, на мис Уотсън ѝ се иска всички да изчезнем на другия

край на света. Хайде, Чарлс, хайде, Джордж, хайде, Франк, кажете „довиждане“ и да си тръгваме.

Мисис Дрейк действаше толкова енергично, колкото и говореше. Само за минутка тя събра децата си и ги изведе от къщата. Докато се качваше пъргаво в кабриолета, обърна се и изрече:

— О, между другото, мис Ема, брат ми помоли да ви предам неговите най-сърдечни поздравии. Той твърди, че двата танца, които е имал удоволствието да изтанцува с вас, са несъмнено най-приятните му спомени от бала. Съжالياва, че не можа да ме придружи тази сутрин, но трябваше да замине с лорд Озбърн, за да изпълни една поръчка на лейди Озбърн.

— Няма значение — исках да кажа, че съм много признателна на мистър Хауард — отвърна Ема, като силно се изчерви.

— Е, вече трябва да тръгваме. Дий, конче! — И кабриолетът бързо се понесе назад.

— Гледай ти! — възкликна Елизабет, докато се връщаха към къщата. — Ама че работа! Как така изобщо не спомена пред мене за танца с малкото момче?

— Мислех си, че съм го направила. Та нали благодарение на тая случка танцувах с вуйчото, мистър Хауард, а това ти казах, сигурна съм.

— Каза ми, вярно, и аз бях невероятно удивена, защото той съвсем определено е изтъкната и важна личност. Трябва да призная, че сестра му изглежда много приветлива и скромна и ще се радвам да поддържам познанството си с нея в бъдеще.

— Току-що ти се щеше да я пратиш по дяволите — със смях изрече Ема, — защото пристигна в понеделник сутрин. А сега да занеса ли горе на татко горещата му бира с разбито яйце или предпочиташ ти да го сториш, а пък аз в това време да започна да гладя: мисля, че при този чудесен ветрец прането трябва вече да е съвсем изсъхнало.

— Ти качи питието горе, Ема — по това време на деня нищо не се отразява по-добре на татко, от възможността да побъбри приятно с теб. А после можеш да дойдеш и да изпълнеш с плоските щипци къдричките по калъфките на възглавниците и по роклите, защото в тая работа ме превъзхождаш.

Елизабет забърза отново към перачницата.

Мистър Уотсън бе дребен възрастен свещеник; здравеняк на времето си, сега бе много крехък. Страдаше жестоко от астма и бе принуден да предостави на други много от задълженията си в енорията, но продължаваше да отслужва по някоя литургия, когато можеше. На външен вид приличаше на най-малката си дъщеря Ема. Имаше същите блестящи тъмни очи, правилно оформен овал на главата, дребен ръст и бистър матов тен. Ала оредялата му коса сега бе снежнобяла, мека като пух и той постоянно имаше болнав вид, макар рядко да го чуваха да се оплаква. Повечето от дните прекарваше на горния етаж в малък уютен кабинет, разположен откъм слънчевата страна на къщата. От прозореца се разкриваше радваща окото гледка на градината със зидове, редицата смърчове и домашната ливада, с надвиснали над нея високи брястове.

— Благодаря ти, мила — каза той, поемайки топлатата смес от бира и разбито яйце от ръцете на най-малката си дъщеря. — Толкова е приятно да чувам отново гласове на деца от долния етаж. Искане ми се само да бях достатъчно добре, за да участвам по-дейно в приемането на гости. Но присъствието на Робърт и жена му в къщата ми се струва уморително, прекалено уморително, не мога да се натовазвам и с други. Гласът на Джейн е толкова висок и писклив! Любезно бе обаче от страна на мисис Блейк да ни посети, много любезно. Брат й, мистър Хауард, е човек, когото истински уважавам. Много е образован и е джентълмен. Спомням си колко приятно ми стана от сърдечното внимание, което ми оказа миналата седмица, когато по време на посещението на епископа ми помогна да се изкача по стръмната стълба. Постъпка, много необичайна за млад човек. Между другото, той се поинтересува за една от моите дъщери. Да не би да съм забравил да ти го кажа? Не съм сигурен коя от вас имаше предвид, но предполагам, че вие ще се сетите...

— Било е много любезно от страна на мистър Хауард — топло произнесе Ема. — И сестра му много ми харесва. Сега трябва да те оставя, татко, защото не е справедливо горката Елизабет да носи на раменете си целия товар на голямото пране.

— Благодаря ти, мила, наистина имам всичко и от нищо повече не се нуждая.

Но докато Ема тичаше надолу по стълбата, тя с ужас долови звука от колелата на още една карета върху чакъла пред предния вход.

„Горката, горката Елизабет — помисли си тя. — Кой, за Бога, би могъл да идва този път? И то в понеделник сутрин?“

Без да спира или да се колебае, тя изтича до предната врата и с рязко движение я разтвори широко. Може би щеше да успее да отпрати набързо посетителите, които и да бяха...

Навън бе спряло полуоткрито ландо и кочияш в изискана ливрея бе скочил долу, за да отвори вратата.

От колата слязоха двама души, които на пръв поглед бяха напълно непознати на Ема: едър червендалест възрастен господин, бавно пристъпящ с помощта на бастун, и много елегантно облечена дама с огромно количество пера по шапката си.

Дамата силно трепна при вида на Ема и после възкликна с пронизителен и превзет тон:

— О, свещени небеса! Възможно ли е това наистина е да Ема, малката ми сестричка Ема? Скъп, сладък спомен от отдавна отминали дни и от нашата покойна майка! Каква очарователна изненада, каква щастлива среща!

Ема се вторачи, поруменя, поколеба се, трудно ѝ беше да повярва.

— Ти да не си — осмели се накрая да попита тя, — възможно ли е да си моята сестра Пенелъпи?

— Ами да, разбира се, коя друга? Естествено това съм аз!

В последните спомени на Ема Пенелъпи бе доста пълно, хубавко, раздразнително единайсетгодишно момиче, което непрекъснато командваше по-малките си сестри, но често си патеше заради неизпълнението на собствените задължения. Възможно ли бе то да се е превърнало в тази блестящо облечена модерна непозната? Всъщност, изразът на дребнава постоянна раздразнителност се бе запазил в онези следи между веждите, които свъсването им издълбава, и в дълбоко изрязаните бръчки в ъгълчетата на устата. В този момент обаче Пенелъпи се разтапяше в усмивки.

— Ах, скъпият ми стар дом — въздъхна тя. — Скромнен, но тъй очарователен.

Като никога Ема бе загубила самообладание подобно на сестра си Елизабет.

— Аз... ти... аз не... струва ми се, не те очаквах? — със запъване произнесе тя. — Би ли... бихте ли влезли вътре, ако обичате?

— Дори предчувствие не я бе осенило, че подобно посещение е възможно. — Веднага ще повикам Елизабет... боя се обаче, че Робърт, Джейн и сестра ми Маргарет не са вкъщи: заминаха за цял ден на посещения при стари приятели... ще се върнат тази вечер, но...

Но сърцето ѝ се сви при мисълта къде щяха да настанят всички тия хора. И кой бе възрастният господин? Досега не бе произнесъл нито дума, но зорко се оглеждаше наоколо.

— Значи Робърт и Джейн също са тук? Та това е великолепно, голям късмет. Можем да съобщим радостната новина едновременно на всички — обяви Пенелъпи, като клатеше лукаво глава, усмихваше се ликуващо и многозначително примигваше с клепачи. Сега Ема осъзна колко голяма прилика имаше между нея и Елизабет в тена и формата на лицето, макар Пенелъпи да бе доста по-пълна, устните ѝ — потънки, а сините очи — по-малки.

В този момент Елизабет, очевидно съзряла пристигането на новите посетители от работното си място в задната част на къщата, се появи зачервена и с притеснен вид.

— Мили Боже! Пенелъпи! Изобщо не те очаквахме. Нямахме и най-малка представа, че възнамеряваш да се върнеш при нас. Защо...

— И самата аз нямах представа! Нито пък се връщам! — заяви тържествуващо Пенелъпи. — Защото — представи си само — това е моят съпруг, Елайза. Това е доктор Хардинг! — Тя добави със сияеща усмивка: — Ние сме на сватбено пътешествие и само минаваме оттук. Ала, разбира се, сметнахме, че сме длъжни да се отбием по време на нашата обиколка, за да съобщим щастливата вест. Татко къде е?

— Горе, в библиотеката — отвърна Елизабет с объркан вид, сякаш нищо не бе схванала от думите на сестра си. — Тези дни прекарва по-голяма част от времето си там... разбира се, трябва да го повикам... по-добре е каретата да влезе в двора, нали? О, Господи, а вашите прислужници? Трябва да ти кажа, че нашата бедна стара Мами в момента е на легло с болен крак... не ми е съвсем ясно... вие имате намерение да пренощувате тук? Разбира се, мансардата е свободна, но се боя, че може би там е твърде влажно; моята стая вече делим с Ема, така че... но, естествено, трябва да ви настаним...

— Моля те, не се вълнувай, скъпа! — весело възкликна Пенелъпи. — Нашите прислужници могат да си намерят нещо за похапване в „Питомния заек“, без да причинят никому и най-малкото

безпокойство, а за нас ако успееш да намериш просто хапка студено месо и една-две глътки мадейра...

— Веднага ще отида при татко. Ема, ако обичаш, заведи ги в гостната.

Елизабет изчезна нагоре по стълбите, като очевидно се нуждаеше от време, за да събере мислите си. Ема любезно въведе новодошлите в гостната, желаейки от все сърце да се бе сетила да премахне следите от нахлуването на децата на мисис Блейк, преди да занесе топлото питие на баща си. По пода бяха разпилени трохи от кейк, а на разтегателната маса имаше три малки чинийки с лъжички и остатъци от печени ябълки.

— Ах, тази скъпа стара гостна! — възкликна Пенелъпи, направо изпаднала в екстаз. — Място на толкова много щастливи часове през моето детство. Почти половината от живота ми премина в тази стая, представете си, доктор Хардинг!

Ема покани новобрачната двойка да седне и в същото време размишляваше, че нещата едва ли стояха точно така: та нали семейството се бе преместило в Стантън, когато тя самата бе на четири години, а Пенелъпи — на десет; известно й беше също, че Пенелъпи и Елизабет са били изпратени в пансиона в Епсъм съответно на единайсет и петнайсетгодишна възраст.

Доктор Хардинг все още изглеждаше донякъде объркан. Едва сега заговори:

— А? А? Хм? И... и коя в такъв случай сте вие, млада госпожице? Една от сестрите на Пенелъпи, а? Така ли е? Тя май имаше доста сестри?

Той говореше с някакъв северен акцент: Ема, изцяло незапознатата с тази част на Кралството, не знаеше дали беше йоркширски, къмбрийски или шотландски. Докторът изглеждаше мил, непретенциозен и доброжелателен човек; вероятно малко замаян от бързината на промяната, която го бе връхлетяла.

— Да, аз съм най-малката сестра, Ема. По-късно ще се запознаете с Маргарет, с брат ни Робърт и съпругата му Джейн.

Със сърце, изпълнено с лоши предчувствия при мисълта за подобно събиране, Ема бързо отнесе чинийките за ябълки и се върна с поднос, върху който имаше пълна с мадейра гарафа, малко бисквити и чаши. Вече чуваше бавните стъпки на баща си по стълбите.

— Значи вие възнамерявате да продължите пътуването си днес? — запита тя, като прекъсна обясненията на Пенелъпи, повела съпруга си на обиколка покрай стените на гостната да му покаже семейните миниатюри. Мястото, докъдето смяташе да стигне семейство Хардинг тази вечер, ѝ се струваше изключително важен въпрос, който на всяка цена трябваше да се изясни без загуба на време. — Може ли да попитам закъде сте се отправили?

— О, скъпа — възкликна Пенелъпи, — виждаш ли, Марта, дъщерята на съпруга ми от първия му брак, също се омъжва — в Нортхамптън следващата седмица — и той, естествено, желае, да придаде тържественост на случая с присъствието си. А вярвай или не, Марта и аз все още не се познаваме.

— Вие положително не се надявате да стигнете до Нортхамптън днес?

— Не, не, не, скъпа, разбира се, не. Що за идея! — каза Пенелъпи, заливайки се от смях. — Не, днес не възнамеряваме да стигнем по-далеч от хотел „Пълтни“ на Пикадили. Там ще прекараме една-две нощи и ще купим някои дреболии, преди да продължим за Нортхамптън.

Ема и Елизабет си размениха кратки погледи, изпълнени с върховно облекчение.

Мистър Уотсън, влизайки бавно в стаята, поиска да му обяснят всичко отново, ясно и просто.

— Пенелъпи и доктор Хардинг са се оженили, татко. И тук, да се запознае с нас, е съпругът на Пенелъпи. Това е доктор Хардинг.

— Оженят? Те искат да се оженят? В такъв случай трябва да се обявят три пъти имената им в църквата: някой трябва да поеме пътя надолу и да доведе мистър Никълс, помощник-свещеника. Но, Боже мой, къде ще може господинът да прекара три седмици?

— Не, не, скъпи татко, те вече са се оженили — оженили са се в Чичъстър, в църквата „Сейнт Джон“. Виж, Пенелъпи ти показва венчалната си халка.

Пенелъпи стори точно това, с ликуващ вид. И до златния пръстен имаше друг, с огромен и изключително красив камък.

— Ала чуйте ме сега: ние смятаме много скоро да заживеем отново заедно с вас — зае се тя да осведомява Елизабет с тон, в който Ема нямаше как да не забележи напълно неуместната

покровителствена нотка. — Не, не в тази къща, скъпа. В нея трудно бихме могли да се съберем. Нито пък е подходяща. Но опитай да се досетиш! Опитай само да се досетиш какво направихме и то точно тази сутрин!

— Изобщо не мога да се досетя, Пенелъпи — вяло отвърна Елизабет. Ема отгатна, че тя се мъчеше да прецени дали в килера има достатъчно грахова супа, която да предложат заедно с остатъка от печени в тесто гъльби на нечаканите гости, преди да продължат пътешествието си.

— Ходихме да разгледаме Клисъкс! Купихме Клисъкс!

— Клисъкс — промърмори мистър Уотсън, който бе схванал едва половината от разговора. — Ето, това е образец на прекрасно старо саксонско селище и здание, оставено да се похаби до пълна разруха. При това не толкова отдавна! Тъжен случай, много тъжен и потресаващ.

— Писах да се осведомя от моята приятелка Тили Сойър — положително я помните, някогашната Тили Партридж, която се омъжи и се премести в Гилфорд. Та тя ми отговори, че да, Клисъкс си оставал все още празен. И така, аз предложих на *monsieur mon mari*: „Защо да не се отбием там по време на пътешествието и да разгледаме имота, така или иначе ще минем близо до него, като разбира се, вземем със себе си човека, който се грижи за деловите въпроси на *monsieur mon mari*, нашия уважаван, безценен мистър Тикстаф?“. И честна дума, нито една покупка не е била извършена по-бързо! Горкият стар сър Мелдред, който, представете си, живее на хляб и сирене в къщичката на портиера, с радост прие още първата цена, която му предложихме. Само че няма да изкара дълго на тоя свят, ако се съди по вида му...

— Клисъкс? — мистър Уотсън бе все така озадачен. — Вие смятате да купите Клисъкс? Но той стои празен през последните десет години. Никой не пожела да го купи. Беше в ужасно занемарен още преди лейди Торидж да умре. Не, не, ще постъпите разумно, ако напълно избиете тази идея от главите си.

— Но ние вече го купихме, татко. Въпросът е приключен.

— Но, доктор Хардинг, вие не притежавате ли къща в Чичъстър? — осмели се да попита Елизабет.

— О, естествено, че притежава: тясна вила, малък куклен дом с градина, голяма колкото тази маса. Но сега ще се настаним тук и ще

бъдем съседни на всички ви. Виждате ли, доктор Хардинг току-що се оттегли от лекарската си практика и аз му поясних, че ще ни е необходим много по-просторен дом, в който да не изпитваме никакви притеснения.

Пенелъпи се оглеждаше наоколо, сияеше, усмихваше се щастливо и тържествуващо. Ема си помисли, че сестра ѝ имаше почти същото изражение като бебето на мисис Блейк, преди малко: проучваше обстановката около себе си с увереността на пълна господарка.

В този момент навън се чу чаткане на конски копита.

— О, не! — извика почти отчаяно Елизабет. — Нима идват още гости?

— Да не би да се връща брат ни Робърт? — ентузиазирано предположи Пенелъпи. — Кълна се, страшно искам да видя отново Джейн. А и Маргарет. Милите ми!

— Не, не би могъл да е Робърт — отвърна Ема, — защото не чувам да скърцат колела на карета. Онзи, който пристига, язди кон.

Едно предположение накара сърцето ѝ да се свие и с пълно право: поглеждайки през прозореца, тя видя фигурите на Том Мъсгрейв и приятеля му лорд Озбърн, а в далечината — трети конник, който изглежда бе поел в противоположната посока.

— Боя се, че е Том Мъсгрейв — промърмори Ема на Елизабет, чието изражение съвсем ясно показва колко малко ѝ харесва новината.

— Том Мъсгрейв? — извика Пенелъпи. — Е, нямам думи! Потресена съм от изумление! Като си помисля, че измежду всички хора той се намери да дойде точно в този момент. Трябва да ви уведомя, скъпи — обърна се тя към съпруга си, — че Том Мъсгрейв е младеж, който едно време се въртеше около мене, при това най-упорито. С удоволствие обаче мога да кажа, че твърде скоро го отрязах. Не желяех да имам вземане-даване с подобен празноглав и самодоволен хлапак. Ама че суетно конте беше! Хич не ми бе потрябвал, изключително бързо му дадох пътя. Не беше ли така, Елайза? А пък после — Пенелъпи не изчака отговора на Елизабет, — след това мисля, че започна флирт с Маргарет. Той е от този тип мъже, нали разбирате, които ухажват всяка млада дама, която случайно им привлече погледа. И сега предполагам — изкуствено се засмя тя — е насочил вниманието си към тебе, малка Ема, не е ли така?

Почукването на предната врата спести на Ема необходимостта да отговори.

Не оставаше нищо друго, освен да покани Том Мъсгрейв и лорд Озбърн да влязат, макар това да бяха последните хора, които би желала да види.

— Добър ден, мис Ема! — поздрави много весело Том, влизайки във вестибюла. И Ема, като си спомни за новия съпруг на леля си О'Браян, моментално разбра, че той и другарят му вероятно се бяха отбили в „Питомния заек“ или в някоя друга странноприемница преди посещението у тях, тъй като от тях се разнасяше силна миризма на шери. Бяха изкаляни, изподраскани, разрошени и с изпръхнали от вятъра лица. — Ехей, здравейте! Ама че проклет късмет имахме — изгубихме лисицата, стара долна хитруша, която се изплъзна от хрътките на височинката с прециповите храсти. До този момент гонитбата бе страхотна, и двамата бяхме взели добра преднина, но тогава лукавият стар звяр профуча встрани от нас и навлезе в гората Фодърби Уд. С това ловът ни приключи, хрътките изобщо не можеха да продължат, тъй като, както знаете, сър Джайлс не допуска ловни кучета във владенията си; ужасно дразнещо положение, нали така, Озбърн? Накратко, след като минавахме на по-малко от половин миля от вас на път към къщи, решихме, че не е зле да се отбием насам и да се повеселим. Натъкнахме се на Хауард, но той ни заряза...

Том Мъсгрейв продължаваше да бърбори по същия начин, съвсем свободно и приятелски, без да обръща особено внимание на заобикалящата го обстановка. Бе се изправил във вестибюла усмихнат, зачервен и съвсем спокоен, пъхнал палци в джобовете на жилетката си и с камшик под мишница. Той бе добре сложен хубав млад мъж с тъмна коса и с леко червендалест тен. Имаше уверено и весело изражение, сякаш смяташе, че целият свят трябва да се отнася добре с него и досега тези му очаквания се бяха сбъдвали. Приятелят му, лорд Озбърн, малко по-млад, имаше руса коса и тънки патрициански черти; обноските му бяха смесица от незрялост, неувереност, непохватност и внезапни изблици на високомерие — той сякаш се смяташе за нещо повече от другите и едновременно с това не бе сигурен как ще го посрещнат. Сега, може би защото сетивата му бяха изострени, или защото вероятно се бе наливал не чак толкова обилно в „Питомния заек“, той побутна приятеля си по лакътя и промърмори:

— Мъсгрейв, в къщата има гости — гости, разбираш ли. В гостната има хора, други хора и не само членове на семейството.

— Е, какво пък, колкото сме повече, толкова е по-весело — радостно заяви Том и, олюлявайки се, влезе в гостната. — Ама да ви кажа, мис Ема, нямате си представа колко разочаровани останахме, когато не ви видяхме на мястото на срещата преди лова. Не ви ли казах съвсем ясно, че се впускаме в действие в Стантън Уд в девет часа? Оглеждахме се да ви срещнем там и бяхме ужасно разстроени от вашето отсъствие, уверявам ви.

— Благодаря ви, сър — направо ледено отвърна Ема, — но, първо, за мене бе напълно невъзможно да се озова на подобно място в такъв час и, второ, от вас разбрах, че срещата е в сряда, а не в понеделник.

— О, е, ами да, точно така, съвсем вярно. Когато се прибрах у дома, установих, че било в Ларчбрук Спиниз днес, а не в Стантън Уд вдругиден. И въпреки това дяволски съжалявахме, че не ви видяхме там. Нали така, Озбърн? Между другото, къде е Хауард? Той току-що беше с нас.

— Продължи с коня си по-нататък — отвърна Озбърн. — Не искаше да остане. Каза, че майка ми го очаквала. И че времето не било подходящо за посещение в пасторски дом.

— Ама наистина ли? Вярно, той изведнъж изнамери някаква нищожна причина, поради която най-добре било да не влизаме в пасторския дом...

Ема с цялото си сърце се ядосваше на себе си, че изобщо бе допуснала господата да влязат в къщата и отчаяно се чудеше как да ги отпрати обратно навън, когато изведнъж Пенелъпи пристъпи напред.

— О, та това е Томас Мъсгрейв, ако не се лъжа! — Гласът ѝ бе пронизителен и недружелюбен, а с усмивката, която отправи към Том, сякаш искаше да го прободее като с копие. — Какво необикновено съвпадение — да решите да влезете в тази къща точно когато аз минавам оттук по време на сватбеното си пътешествие. И ако това не е фантастично! Но, Боже мой, колко сте се променили, мистър Мъсгрейв! Колко много сте — е, едва ли бих могла да кажа попреминали, нали? Не би било учтиво! Но изглеждате толкова по-възрастен в сравнение с последния път, когато ви видях. Честна дума, ако ви бях срещнала на улицата, едва ли щях да ви позная; нито пък

тук, всъщност, ако сестра ми не бе произнесла името ви. Бих ви сметнала за собствения ви баща, истина ви казвам! Трябва да ми позволите да ви представя на съпруга си, защото искам да знаете, че вече не съм мис Пенелъпи Уотсън — името ми е мисис Джоузеф Хардинг. И скоро ние със съпруга ми ще ви бъдем съседни, тъй като купихме Клисъкс и смятаме да се настаним там колкото е възможно по-скоро!

Том Мъсгрейв изглеждаше напълно слиян от цялата тази информация, поднесена с висок задъхан глас без никакви паузи. Той леко се полюляваше напред-назад със зачервено лице и объркано изражение.

Доктор Хардинг, почти също толкова объркан, се изправи, поклони се, произнесе „Ваш слуга, сър“ и отново седна.

Мистър Уотсън, явно изтощен от всички тези неочаквани гости, се обърна със слаб глас към дъщеря си Елизабет:

— Елайза, мила, мисля, че трябва да се оттегля в стаята си. Всички тия непознати гласове направо режат слуха ми. Май току-що ме осведомиха, че някой се бил оженил. За кого става дума този път? Не бих искал да се покажа неучтив, но боя се, наистина трябва да се оттегля в стаята си.

Той се изправи и с несигурни стъпки се отправи към вратата.

Междувременно Том Мъсгрейв с изумление се бе вторачил в Пенелъпи.

— Мис Пенелъпи? Казвате, че сте се омъжили? О, милостиви Боже!

В този момент лорд Озбърн прояви по-пристойно държане и повече здрав разум, отколкото бе показал дотогава.

— Позволете ми да ви пожелаая щастие, госпожо! Хайде, Мъсгрейв, мисля, че пречим. По-добре да последваме Хауард. Освен това може би си спомняш, че мистър Уотсън обича да вечеря в този час.

И той задърпа ръката на Том, като почти го извлече от стаята. Накрая Том се остави да го изведат, като мърмореше сам на себе си:

— Пенелъпи Уотсън омъжена? Омъжена? Да вярвам ли на ушите си? Наистина ли каза това?

— Да, приятелю, но хайде, ела. Раджа и Бендиго ще се простудят, ако до половин час не ги върнем в конюшните.

— И наистина ли я чух да казва, че са купили Клисъкс?

Гласът на Том този път прозвуча отвъд предната врата.

Отговорът на лорд Озбърн се загуби сред чаткането на копита, тъй като двамата господа яхнаха изкаляните си жребци и се отдалечиха.

Зазвуча гласът на Пенелъпи, която, пребледняла от ярост, заяви на всички:

— Как може! О, Господи! Дотолкова ли западат обноските в провинцията? Никога не съм била така потресена! Едва вярвах на очите си! Също и на ушите си! Ако не беше нашето силно желание да видим скъпите ми брат и сестра по-късно днес...

Ема, улавяйки се за възможността да се измъкне от тази вълна на нелишено от основание негодуване, помогна на баща си да се качи по стълбите обратно горе и бързо му приготви и отнесе табла с малко студено месо и чаша подсладено греяно вино с подправки, за да хапне на спокойствие край своята собствена камина.

Когато се върна в гостната, намери Елизабет да се опитва да успокои сестра си с остатъците от печените в тесто гълъби и малки питки с червени джанки отгоре, предназначени за компанията, която щеше да се събере на вечеря по-късно.

Доктор Хардинг все още изглеждаше малко объркан, сякаш в резултат на неотдавнашният потоп от събития бе останал самотен на някакво изолирано островче. Ема седна до него и положи всички усилия, за да го накара да се почувства по-свободно, като му задаваше учтиви въпроси за сватбата.

— О, да, беше много хубава церемония, много хубава. Със специално разрешение, нали разбирате, без да се обявяват предварително имената ни в църквата. Нямахте гости, с изключение на моята племенница мис Шоу и човекът, който се грижи за деловите ми въпроси, Пърси Тикстаф. А след сватбената закуска скоро потеглихме на път. И знаеш ли, скъпа Пенелъпи, мисля, че сега трябва бързо да тръгваме — добави той с по-овладян маниер, отколкото бе показал дотогава. — Ако искаме да стигнем до Пълтни преди здрач, смятам, че трябва да се сбогуваме.

Пенелъпи не бе доволна. Тя все още явно се надяваше да покаже пръстените си на Джейн и Маргарет.

— Но нашите прислужници отидоха в странноприемницата — възрази тя.

— Мога много скоро да пратя градинарчето да ги доведе — каза Елизабет, неизразимо облекчена от перспективата поне за кратък интервал между приемането на групите гости.

И когато семейство Хардинг бяха изпратени с махане на кърпички и множество обещания от Пенелъпи за скорошно събиране отново „веднага, щом в Клисъкс се появи стая, подходяща за спане!“.

Елизабет изпусна дълбока въздишка на облекчение и каза:

— Знаеш ли, Ема, смятам, че все пак, с малко късмет и изобретателност, можем да свършим с нашето пране, преди останалите да са се върнали от своето посещение. Освен това старата Мами твърди, че се чувства достатъчно добре, за да стане и да ни помогне довечера, а пък Бетси Кинг обеща да остане и да измие чиниите.

2

Стана по-добре, че вечерта не успяха да склонят мистър Уотсън да се присъедини към компанията на масата, тъй като Робърт, Джейн и Маргарет се прибраха толкова късно, че преобличането им се превърна в трескава суетня и вечерята бе поднесено с голямо закъснение. Както и предишните дни от гостуването им Робърт бе хокан от своята съпруга, че не е напудрил достатъчно косата си.

— Е, нали за жена ми и сестрите ми има пудра в изобилие — кратко отвърна Робърт. — Задоволи се с това, Джейн, че самата ти си облякла много елегантна рокля.

Забелязвайки израза върху лицето на снаха си, Ема незабавно се зае да хвали дрехата.

— Наистина ли мислиш така, миличка? — възкликна Джейн, моментално превърнала се в олицетворение на приветливост. — Не смяташ ли, че е претрупана? Малко се колебаех дали да не сложа тази златиста дантела върху сатенената рокля в убит сив цвят, която носех вчера — как ти се струва? Ще я освежи ли? Ха! Честна дума, безсмислено е да питам сестра ти Маргарет, защото тя е такава ласкателка! Хвали всичките ми рокли с еднаква жар.

— Може би те всички го заслужават? — усмихна се Ема.

— О, скъпо дете! Моля те, остави иронията! Ще си помисля, че си същата ужасна присмехулница като присъстващата тук мис Маргарет — със самодоволен вид заяви мисис Робърт.

Жената на Робърт се обличаше много изискано и си правеше косата изключително умело въпреки отсъствието на своята прислужница, от чиято липса непрекъснато се оплакваше. Имаше ниска фигура, широк нос и голяма уста, но живото ѝ изражение напълно задоволително компенсираше тези отклонения от нормите за красота. Лицето ѝ почти никога не застиваше неподвижно, тъй като от нея постоянно бликаха енергия и остроти: ругаеше съпруга си заради неговото мълчание и дразнеше Маргарет по повод нейните кандидати в Кройдън, особено на някой си мистър Хобхаус. В минути на покой се

виждаше, че кожата на лицето ѝ, въпреки своята мекота, бе загрозена от хиляди дребни бръчици подобно на емайла на порцелан, престоял прекалено дълго твърде близо до огъня.

Маргарет Уотсън, сестрата, която бе най-близка по възраст до Ема, не бе лишена от хубост: имаше тънка, добре оформена фигура и по-скоро приятно лице, отколкото правилни черти, но обичайното ѝ остро и неспокойно изражение намаляваше впечатлението от нейната привлекателност. Женитбата бе единствената цел, към която тя така неистово се стремеше, че необходимостта от проява на изтънченост в предварителните ходове за очароване на един мъж напълно бе убягнала от съзнанието ѝ.

Когато разбра, че Том Мъсгрейв и приятелят му същата сутрин са направили кратко посещение в пасторския дом по време на нейното отсъствие, Маргарет не направи опит да скрие раздражението си.

— И двамата ли — той и лорд Озбърн? Какво казаха? Колко дълго останаха? Попитаха ли за мене? Не съобщиха ли за някакъв план — не обявиха ли някакво намерение да ни посетят отново?

Ема не бе в състояние да изрази кой знае каква надежда, че в близко бъдеще съществува подобна вероятност. Неудоволствието на Маргарет от тази новина остана незабелязано сред обхваналото всички изумление. Робърт и съпругата му изпаднаха в ужас и недоумение при вестта за женитбата на Пенелъпи.

Робърт Уотсън бе слаб, тъмнокос мъж, който приличаше на баща си по телосложение и ръст, но твърде много се различаваше по характер и това беше отпечатано върху лицето му. Некрасив, макар и с фини черти, той имаше предпазливо, нервно и пресметливо изражение, което постоянно нарушаваше впечатлението за жизнерадост и приветливост, изкуствено демонстрираше пред обществото.

— Пенелъпи се омъжила? — попита той. — Сериозно ли говориш, Елизабет? Да не е някаква нескопосна шега, която вие с Ема сте съчинили, за да ни позабавлявате?

— Омъжила се? — пискливо извика Джейн Уотсън. — И в коя църква, моля? Сигурни ли сте? Беше ли облечена като младоженка? Носеше ли венчална халка?

— Няма лъжа, беше облечена като младоженка, носеше халка, а и пръстен с диамант, огромен колкото грахово зърно — отвърна Ема, която намираще почти непоносима пошлостта на снаха си и навика ѝ

да завижда на успеха на всички останали дори когато това не нарушаваше собственото ѝ благополучие.

— Ама че работа! През целия си живот не съм била толкова изумена. Та най-малко от пет години Пен бе лишена от всякакви основания да се надява, че ще успее да си намери съпруг — да не говорим за богат. Какъв доход има? Как изглежда?

— Изглеждаше порядъчен и достоен човек — спокойно отвърна Елизабет.

— И много горд със съпругата си — добави Ема. — Гледаше я с огромна любов.

Джейн ѝ хвърли раздразнен поглед, но Робърт дълбокомислено заговори:

— Трябва да призная, че тази изумителна новина ме кара повече да уважавам сестра ни Пенелъпи. Никога не съм си представял, че тя ще успее да се устрои така добре. И няма да отричам, че от собствените ми мисли отпада немалка тежест. Защото имах всички основания да се опасявам, че тя би могла да бъде значителен товар за нас през идните години, когато ни сполети неизбежното скръбно събитие... — и той вдигна поглед към тавана, с което искаше да посочи бащината си спалня. — Сега, след като поне една от четирите ми сестри достойно и удачно се уреди, може би имаме по-добри надежди за в бъдеще — Робърт кимна великодушно и покровителствено към Маргарет и Ема. — Що се отнася до нашата бедничка Елайза тук, страхувам, че, че не мога да храня илюзии. Но не се знае от коя трънка какъв заек може да изскочи и след като Пенелъпи е сключила престижен брак, имаме основания да разчитаме на нея да намери съпрузи за по-малките си сестри. Даа, Клисъкс! Е, е, е! Доктор Хардинг трябва да е наистина твърде състоятелен човек, щом може да си позволи да приведе в ред този имот. Та той е обявен за продан от не знам колко си години. Самият аз за нищо на света не бих се заел с толкова скъпи възстановителни работи, дори да притежавах несметни богатства. Но може би за доктор Хардинг това е отлична възможност. Да! Не отричам, че ще звучи добре: „Зет ми, доктор Хардинг, от Клисъкс!“ Даа, да-а! — и той потри тънките си ръце. — Днес е бил много щастлив ден за семейството. Казвате, че и Том Мъсгрейв е дошъл на посещение с приятеля си лорд Озбърн?

— Не бих разчитала на услугите на някой от тези господа — злобно каза Маргарет и Ема бе принудена да се съгласи:

— Бе прищявка от тяхна страна, защото останали разочаровани от днешния лов.

— Но и мисис Блейк ни навести. Още не сме ви казали за мисис Блейк! — вметна с жар Елизабет.

— И коя, моля ви се, е мисис Блейк? — запита Джейн пренебрежително и подигравателно. — Мисис Блейк! Никак не звучи като име, което да буди големи надежди. Неинтересна и банална фамилия. Мисис Блейк! Хм! Прилича на име на простодушна скучна провинциалистка.

— Изцяло грещиш, скъпа! — горещо възкликна Елизабет. — Мисис Блейк е приятна и изключително изискана. Тя е сестра на мистър Хауард, капеланът на замъка Озбърн, и мисля, че има връзки с не по-малко високопоставени и знатни хора, отколкото лейди Озбърн. А съпругът ѝ току-що е произведен капитан. От флота.

— О! Е, много ми е приятно да го чуя. Офицерите от флота навярно винаги са безупречни — снизходително произнесе Джейн, като вероятно си спомни, че Блейк не бе по-банално име от Уотсън. — Вярно, чух да се говори в Кройдън, че лейди Озбърн щяла да се омъжва за мистър Хауард.

— Какво — възкликна възмутена Маргарет, — възможно ли е? Вдовица на барон да падне толкова ниско? И положително трябва да е десет години по-стара от него, та дори и двайсет!

— Да, скъпа, но във висшите среди на подобна огромна разлика във възрастта се придава малко значение. Освен това лейди Озбърн изглежда прекрасно и годините изобщо не ѝ личат. Ако съди по вида ѝ, човек би помислил, че е най-много трийсетгодишна: тя притежава толкова изтънчена хубост с тия прекрасни сиви очи и тъмни мигли, пък и каква изящна осанка има и говори така умно и изискано. Ни най-малко не прилича на онази нейна червенокоса дъщеря. Виждала съм лейди Озбърн много пъти от разстояние на баловете в Кройдън, понякога в компанията на мистър Хауард. Вярно, наистина, тя би могла да си намери значително по-добра партия, но също така е ясно, че този господин ѝ е легнал на сърцето, а и той, не може да се отрича, е доста представителен. Има чудесна фигура. Чувала съм да говорят, че покойният ѝ съпруг, лорд Озбърн, бил направо грубиян и родителите ѝ,

семејство Бънги, я убедили, дори принудили да склучи онзи брак. Несъмнено този път тя смята, че има право да постъпи в съответствие със собствените си желанија. Осигурила е наследник, с което е изпълнила задълженията си.

Ема не успя да се сдържи и попита:

— А мистър Хауард също ли е толкова привързан към нейно благородие? Известно ли е дали той самият желае тази женитба?

— Господи, дете, та тя разполага със състояние от десет хиляди лири годишно! Ще бъде голям глупак, ако не отговори на желанијата ѝ. Чувала съм да говорят, че бил много отстъпчив. А тези високопоставени дами са свикнали всичко да става според волята им. Те преодоляват всякакви препятствия. А пък самият мистър Хауард, въпреки целия си ум и красива външност, не е богат.

Ема въздъхна. Не успя да надвие чувството на огромно съжаление, че мъж, тъй јавно надарен с вкус, проницателност, интелегентност и дълбочина, се оставя да бъде ловко впримчен в толкова неподходящ брак. Ако действително бе така „Та какво, помисли си тя, знам аз за неговите вътрешни желанија и намерения? Танцувах два танца с него на онзи бал, нищо повече. А и къде свърша благоразумието и започва пресметливостта? Твърде вероятно е той да съумее да използва десет хиляди лири годишно за по-добри цели, отколкото би го сторила дамата, ако остане сама или се омъжи за друг. Пък и от моя страна е чиста самонадеяност да правя преценки, след като познавам този мъж тъй бегло, а лейди Озбърн — никак. Тя може да е истински благородна и добросърдечна и да заслужава любовта му.“

Стремейки се да отклони мислите си от темата, която не би могла да ѝ донесе нито утеха, нито облекчение, Ема се заслуша в разговора на останалите.

Те бяха започнали да разказват на Елизабет за срещите си със стари приятели и познати.

— Колко се е състарила горката мисис Селбърн! Едва я познах! — и по-нататък: — Господи! Каква потресаваща промяна у Фредерик Уинстън! Едно време той беше толкова елегантен, истински фронт, а сега изглежда направо като фермер, дори провинциалист на средна възраст!

Разказите на Робърт и Маргарет бяха все в тоя дух и ако се съди от начина, по който сестрата описваше изумителната всеобща изостаналост и упадък в областта, можеше да се помисли, че е отсъствала от Стантън по-скоро три години, а не три месеца. Джейн се ограничаваше със забележки за дрехите и с безкрайното си учудване, че само на дванайсет мили от Кройдън — този център на модата и блестящия вкус — начинът на обличане можеше да е тъй недопустимо остарял.

— Дори дамите с по-добро положение в обществото носят обувки с дървени подметки! Направо не знаех къде да дяна погледа си! И през ум не ми минаваше, че подобен обичай все още е широко разпространен дори сред нисшите слоеве. — Ема гузно успя да отмести взор от очите на Елизабет. — И, скъпи мои, в един от домовете дама — предполагам, че минава за такава — ни посрещна, облечена в онова нещо, което май едно време се наричаше камизола. Принудих се да забия поглед в килима. Друга бе навлякла три фусти, когато сега никой не носи повече от една. Имаше и корсети с банели, Боже мой, а днес всяка модерна жена е захвърлила дори обикновените корсети — корсажите. В наше време е чудо нечувано да се слага дори риза. Наистина в тези провинциални области човек се чувства, сякаш е попаднал в Средновековието.

— А... а посетихте ли, както смятахте, мистър и мисис Първис? — попита със запъване Елизабет.

— Онази с камизолата бе старата мисис Фицсимънс — вметна Маргарет. — Още от детските си години съм я запомнила като невъобразима стара повлекана.

— О, семейство Първис, да — нехайно отвърна Робърт. — Честна дума, тя е много повехнала, бедничката. Изглежда толкова немощна и болнава, че бих се учудил, ако Първис не съжالياва за този брачен съюз. И цялата полза от тая женитба е една дребна хилава дъщеря... да-а, той щеше да стори по-добре, ако не бе изчезнал и бе взел тебе, Елайза, макар на времето нещата да изглеждаха различни. Не ти ли беше хвърлил око преди десетина години? Въпреки всичко не мога да не отбележа, че този обрат в събитията се оказа за добро. Сега баща ми има нужда от твоите грижи и макар че след всичко случило се сестра ми Ема би могла да поеме тези задължения, тогава не бе възможно да се предвиди, че леля Търнър ще прояви лудо

безразсъдство и ще извърши такава неподобна глупост. Не, не, както стана, е най-добре. Предполагам, че не си получавала вести от леля си, мисис О'Браян, както се нарича тя сега? — попита той Ема.

По време на словото на Робърт Ема изпитваше остро състрадание към Елизабет, която, с труд успяваше да сдържа сълзите си. Но за късмет тъкмо в този момент баща им позвъни от горния етаж и като промърмори някакво извинение, Елизабет бързо излезе от стаята.

Ема каза на брат си, че е получила няколко писма от лелята, но нито едно от тях не е със скорошна дата. Той кимна и заяви:

— Лоша работа. Ужасно лоша. Мисля, че тя съжалява за необмислената си постъпка. Нещата обаче са необратими. Само дете ти се оказа лишена от състояние, Ема. Бедната Елизабет — продължи той, — тя също трагично е повехнала. Чудя се как е загубила хубостта си. Наистина се чудя.

— Действително — съгласи се жена му невъзмутимо. — Сега, след като не е в стаята, можем да говорим за това. Боже мой! Струва ми се невероятно да си представя, че някога ще има сериозен кандидат. Тенът на лицето ѝ е загрубял, а косата — толкова оредяла, че е за окайване. Много съжалявам, че прислужницата ми Харгрийвс не е тук, за да опитаме дали балсамът за укрепване на косата не би ѝ подействал благотворно...

— Ама че врели-некипели, Джейн — с досада забеляза мъжът ѝ. — Кажи ми, за Бога, какъв е смисълът от подобни хитрости? И къде, би могла да настаниш прислужницата си в тази къща? В плевника над конюшнията? А и какъв смисъл би имало... Елайза отдавна вече...

Той бе принуден да прекъсне останалата част от доводите си, тъй като Елизабет се върна в трапезарията. Краткото време, прекараното горе, се бе оказало напълно достатъчна, за да овладее чертите на лицето си. Тя спокойно произнесе:

— Ема, мила, татко изрази желание да постоиш при него. Моли те да отидеш и да му почетеш на глас. Така че, ако не възразяваш, че ще пропуснеш десерта...

— Ни най-малко! — възкликна с пламенна готовност Ема, като блъсна назад стола си. — Много ще ми е драго да се кача и да му правя компания. Извинете ме, моля — добави тя, обръщайки се общо към

присъстващите и почти избяга от стаята. Докато изкачваше стълбата, чу Джейн да коментира с пискливия си и самоуверен глас:

— Малката Ема нямаше да изглежда толкова зле, ако бе висока и лицето ѝ не беше толкова неизразително. И това нейно дръзко и самоуверено държане! Така неуместно, направо прекалено... Не виждам как бихме могли да я представим на приятелите си...

„Отвратителна, отвратителна жена, помисли Ема, докато продължаваше да се качва по стълбите. Все пак съм много доволна, че съм ѝ станала неприятна, защото в такъв случай вероятно ще прекрати настойчивите си покани да замина с тях и да им гостувам в Кройдън — последното нещо, което бих пожелала да сторя. Нейните приятели! Представям си какво представляват! Язвителни млади адвокати и богати търговци, които те гледат отвисоко.“

Тя почука на вратата на баща си и влезе. Самата тишина и спокойствие на неговата стая ѝ подедържаха освежаващо след високите самодоволни гласове и баналните приказки, които трябваше да слуша долу. И когато той каза: „А, Ема, мое мило дете, ще се радвам, ако поседиш малко при мене и ми почетеш“, за нея бе истинско щастие да му окаже тази услуга. Баща ѝ бе седнал в кресло до камината, но тя го убеди, че в леглото ще се чувства по-удобно и му помогна да се премести.

Мистър Уотсън помоли да му бъде прочетено нещо от проповедите, които бе събрал през годините. Притежаваше голяма колекция, тъй като ги бе писал и съхранявал още от дните, когато участваше много дейно в живота на енорията.

— Реших да ги предложа за публикуване — каза той на Ема. — Мистър Хауард ме осведоми, че книгите с проповеди, подобни на написаната от преподобния Фордайс, се търсят много на пазара в наше време, когато — уви — младите свещеници не полагат нужното усърдие да подготвят свои собствени текстове. Мистър Хауард любезно обеща да ме съветва при подготовката на сборник от мои избрани работи. Затова ще ти бъда признателен, мила, ако ми помогнеш, като четеш написаното на глас, за да си опресня паметта.

— Нищо не би ми доставило по-голямо удоволствие, татко.

И това бе самата истина. Съчиненията представляваха отмерени, добре обосновани и понякога неудържимо вълнуващи проповеди, като онази, например, която мистър Уотсън бе произнесъл след смъртта на

жена си. През следващите седмици Ема прехвърли по-голямата част от творбите, четейки ги неизменно всеки ден на баща си, и получи щастливата възможност да се запознае с цялата им мъдрост.

Но през тази първа вечер той я спря след двацет минути.

— Благодаря ти, дете мое. Това ме успокои и унесе. Мисля, че сега ще намеря мир в съня си. Днешният ден се оказа донякъде мъчителен. Някой не ме ли осведоми, че Пенелъпи се била омъжила? Но сега това няма значение. Лека нощ, мила, ти имаш нежен глас — „прекрасно нещо у една жена“, както се е изразил поетът. Напомняш ми за скъпата си майка.

Ема се почувства възнаградена, докато гасеше пламъка на лампата и на пръсти излизаше навън. Тези кратки минути на спокойствие и душевен отдих за нея бяха по-ценни от всичко останало, случило се през този изпълнен с разнообразни събития ден.

* * *

Четири дни по-късно Робърт и Джейн се завърнаха в Кройдън, като отново отведоха със себе си Маргарет. С половин уста бе отправена покана и към Ема да замине с тях, тъй като антипатията на Джейн беше изтласкана на по-заден план от неоспоримия факт, че гардеробът на най-младата зълва, набавен под ръководството на леля Търнър с многото й пари и превъзходен вкус, щеше да се превърне в предмет на голям интерес и оживено обсъждане в кръга от приятели в Кройдън. И тъй, предложението бе направено, но с такова безразличие и неискреност, че за Ема не бе никак трудно да го отхвърли.

— Благодаря ви, но баща ми ме помоли да му изчета на глас всички негови проповеди. За това ще са необходими седмици, а сестра ми Елизабет е прекалено заета, а и не обича да чете...

— Охо, скъпа Ема, боя се, че си истинска интелектуалка! — възкликна лукаво Джейн. — Бедничката Маг и аз никога няма да успеем да те настигнем — толкова учена ще станеш, след като изчетеш всички тия проповеди. Не съм ли права, Маг, любов моя? Налага се ние, нещастните, да се ограничим с обсъждания на десените на батистата и на панделките с перли. Е, скъпа Ема, трябва да дойдеш в Кройдън друг път — нали така, Робърт, Маги? През пролетта ще

подновим най-настойчиво молбите си, а засега следва да сме доволни и от това, че връщаме нашата очарователна Маг при безутешния мистър Хобхаус, ако междувременно той не е умрял от мъка...

Робърт я заподканя да приключи, за Бога, със сбогуването и да се качва в каретата, иначе нямало да стигнат вкъщи за вечеря.

Заминаването на Маргарет предизвика огромно облекчение у Ема. Тя се укоряваше заради липсата на сестринска любов, но бе достатъчно честна да признае, че бе почти невъзможно човек да харесва тази най-близка ѝ по възраст сестра, която, макар и нелишена от проникателност и ум, не полагаше никакво старание да схване потребностите на другите и обичаше единствено себе си. След завръщането си в пасторския дом Маргарет отначало, явно водена от желанието да впечатли Ема със своето добро отношение, бе възприела мило и ласкаво държане, почти разнежено и почтително бе разтегляла думите, бе изразявала само най-възхитителни чувства на съвършена благонамереност и не бе открила у сестра си нищо, което да не е достойно за похвала. Но постепенно, дали защото реши, че мнението на Ема е без значение, или понеже ѝ се стори твърде трудно да поддържа подобно поведение, Маргарет се върна към очевидно обичайните си маниери. Вайкаше се, дразнеше и гневеше от липсата на удобства в пасторския дом и непрекъснато отправяше сприхави нападки срещу Елизабет, която отдавна привикнала, ги понасяше с безучастно спокойствие.

Когато поканиха Маргарет да се завърне в Кройдън заедно със семейната двойка, тя, явно изоставила надеждите си, свързани с Том Мъсгрейв, не скри своето горещо желание да напусне отново Стантън.

Това малко наскърби добрата Елизабет:

— За толкова кратко посещение ли се върна у дома? Не искаш ли да прекараш повече време с татко? Или със сестра ни Ема?

— О — нехайно възкликна Маргарет, — за това ще има достатъчно време, когато Пенелъпи се върне с нейния доктор и се установи в Клисъкс. Тогава действително ще има нещо, за което си заслужава... исках да кажа, че ще може да се общува с повече хора в околността.

— Всъщност работата е там — обясни Джейн на Елизабет с висок доверителен шепот, — че младият мистър Хобхаус, младшият съдружник на моя съпруг, обръща толкова недвусмислено и

подчертано внимание на Маргарет, че... о, аз много я взимам на подбив, не е ли така, Робърт?

Маргарет побърза да изобрази престорена усмивка, но Робърт, зает с представите за очакващия го черен път и бавно пътуване, нямаше време за подобни светски учтивости.

— Несъмнено ще намерим мистър Хобхаус да ни чака у дома с най-горещо безпокойство, за да разбере дали Маргарет отново ни е удостоила с компанията си при връщането ни — продължаваше Джейн. — Той е чувал такива разкази за франтовете в Стантън, особено за някой си Том Мъсгрейв!

В този момент Том Мъсгрейв с един приятел прекосиха в лек галоп съседната ливада, с което допълнително затвърдиха решението на Маргарет да замине, тъй като не направиха никакво усилие да се спрат или да поведат разговор, а само размахаха шапки и камшици, докато яздеха покрай групата.

— Твърдя, че мистър Мъсгрейв е много неприятен млад господин, изцяло разяден от гордост — отрязва Джейн Уотсън. — Ще ти бъде много по-добре, скъпа Маг, в град Кройдън, където човек поне може да ходи по улиците с боти от нанкин, без да затыва в калта, и където ще имаш на разположение мистър Хобхаус като придружител.

И така, триото отпътува и в пасторския дом отново се установи спокойното обичайно ежедневие.

Но една от забележките на мисис Робърт Уотсън бе заседнала в съзнанието на Ема и не е й даваше мира.

Баловите в Доркинг се провеждаха ежемесечно и до следващия имаше трийсет дни. Ема саможертвено бе решила, че този път тя ще остане у дома, за да прави компания на баща им, а Елизабет, която от все сърце се радваше на всяко общуване с хора, не трябваше да бъде лишена от удоволствието да потанцува.

— Освен това, мила сестричке, позволи ми, моля те, да изпитам въздействието на укрепващия балсам върху твоята коса. Леля Търнър имаше навика непрекъснато да го употребява, резултатите бяха превъзходни и съм уверена, че той ще сътвори чудеса в твоята външност.

Елизабет бе изпълнена със съмнения и колебания и бе трудно да я убеди човек, както да отиде на бала вместо сестра си, така и в ефективността на балсама.

— Та ние нямаме и капка балсам — добави тя като необорим аргумент.

— Вярно е, но аз имам записана в бележника си рецептата. Прислужницата на леля ми я даде. Ето я. Всичко, което ни е необходимо, е малко трагаканта, малко бадемова есенция, зехтин, розмаринов спирт и известно количество отлежал ром. Всички тези съставки ги имаме вкъщи, с изключение на смолата, но съм уверена, че можем лесно да я набавим. Моля те, моля те, скъпа сестричке, позволи поне да опитам.

— Не мисля, че татко би одобрил опитите да се разкрасява външността.

— Глупости! На него му харесва да изглеждаме спретнати и да имаме изискан вид, а онова, което ти предлагам, е само една понататъшна крачка в това отношение. Залагам цялото богатство на английските финансисти и банкери срещу един порцеланов портокал, че той няма да забележи разликата. Ех, само ако можеше да сдобиеш с нова рокля — тъжно въздъхна Ема. — Колко жалко, че си по-висока от мене, иначе можеше да носиш една от моите. Но възнамерявам да прекроя кадифената ти наметка и да придам по-елегантна форма на диплите. Смятам да ти направя черно дантелено боне, за да смениш онова, което носиш още от времето на смъртта на лорд Нелсън.

— О, Ема! Не трябва да полагаш толкова усилия заради мен. Какъв смисъл има? Вместо мене редно е ти да отидеш на бала — каквато си млада, хубава, стилно облечена, трябва да се възползваш от своите шансове.

— Мило мое, ще имам достатъчно шансове занапред. Само си представи, както явно прави сестра ми Маргарет, колко потресаващо ще се разшири нашият кръг от съседни, когато Пенелъпи и нейният доктор се върнат и настанят в Клисъкс. Задоволявам се да чакам тая блажена епоха. Междувременно е несправедливо ти да стоиш вечно затворена тук, защото имаш, мисля, цял куп познати, на които ще е приятно да те видят на бала, докато аз нямам никакви приятели и се стеснявам, когато пред мен се изпречат толкова чужди хора.

— А не е ли именно балната зала мястото, където стават запознанствата? Когато дойде времето за по-следващия бал, ще бъде твой ред да присъстваш. Няма да приема никакъв отказ. Но засега, скъпа сестричке, ти всъщност имаш една приятелка, у която следва да

се отбиеш. Определено трябва да се отговори без повече бавене на любезността ѝ да ни посети миналата седмица.

— Мисис Блейк. Права си. Ще отида още тази сутрин.

— Бих желала да те придружа, но докато старата ни бавачка все още куца, не смея да се отдалеча много от къщата, защото на татко може да му е нужна помощ...

— Не, за това не може и да се помисли. Пък и аз добре си спомням нейната къща. Не е ли същата, където едно време живееше старата мисис Хеншоу, която често ни даваше джинджифилови курабийки с формата на човечета?

— Точно така, не много навътре в парка, след като се прекосят вратите. Бих предложила старият Пийзмарш да те закара с файтона, но сега има много работа — строи новия кокошарник. Ако нямаш нищо против да караш кобилата сама, колата е на твое разположение — ще бъде по-представително, ако се появиш така...

— О, не, скъпа моя сестричке! Не ми трябва файтон, мога да извървя пеша една миля. Ще ми бъде много приятно.

— Алята вероятно ще е доста кална — колебливо произнесе Елизабет. — По-добре да защипеш с карфици фустите си.

— Не се безпокой. Ще си сложа обувки с дървени подметки, след като арбитърката на модата от Кройдън вече ни напусна — с дяволита усмивка каза Ема.

Предпазена по този начин, тя потегли с намерението да се наслади на приятната разходка по слизация надолу варовиков коларски път, където ледът върху локвите бе образувал причудливи рисунки. Бе сухо ветровито зимно утро и високо горе плаваха огромни облаци. Ема, която изпитваше удоволствие да бъде сама, се надяваше, че тъкмо този ден местната хайка ловци няма да се събира в замъка Озбърн и че не я заплашва опасност да срещне Том Мъсгрейв и неговия приятел.

Множество мисли изпълваха съзнанието ѝ. Тя не можеше да скрие от себе си дълбокото разочарование от брат си Робърт и неговата съпруга. Робърт, когото тя помнеше от детските си години като мил и грижовен по-голям брат, се бе превърнал, вероятно под влиянието на Джейн, в дребнав, скучен, пресметлив мъж. Като глава на семейството, какъвто щеше да стане след смъртта на баща им, той не би могъл да служи за опора и утеха на сестрите си. А Ема знаеше от Елизабет, че

естественият развой на нещата правеше невъзможно дългото забавяне на тази смърт. „Така ми каза брат ни Сам — довери Елизабет на Ема със сълзи на очи. — Сам е добре запознат със състоянието на татко, а той е много способен лекар, независимо какво мисли за него семейство Едуардс. Сам смята, че баща ни никога не е успял напълно да превъзмogne скръбта си от дългото боледуване и смъртта на мама и че тази скръб просто го я изляла отвътре.“ Ема бе видяла Сам за последен път, когато той бе десетгодишен, но бе склонна да се довери на мнението му. Тя долавяше, че баща ѝ доброволно се сбогува с живота и спокойно очаква да се пренесе в друг, по-добър свят. Това ѝ причиняваше огромна мъка, тъй като през месеците след завръщането си вкъщи тя дълбоко се бе привързала към благия стар джентълмен и не можеше да си представи как ще продължат да живеят без него. Колкото и уединен начин на живот да водеше по необходимост, неговият спокоен твърд дух властваше над цялата къща. След смъртта му сестрите щяха да бъдат принудени да напуснат пасторския дом, който минаваше във владение на следващия енорийски свещеник, и къде можеха да отидат? Съществуваше мрачната вероятност Робърт и Джейн да се окажат задължени да ги приемат в дома си в Кройдън — перспектива, която ужасяваше и най-храброто сърце. Ема почти се изкушаваше да помоли в писмо за помощ леля си в Ирландия, но като се имаше предвид изключително силната взаимна нетърпимост между самата нея и новия съпруг на леля ѝ, това щеше да остане като последно средство.

„Може би пък брат ни Сам ще успее да подобри материалното си положение — с надежда помисли Ема — и да има дом, в който да прибере Елизабет и мене.“ Тъй като Сам в момента бе млад лекар, борещ се да си създаде име в Гилфорд, това не изглеждаше много вероятно. Разбира се, Пенелпи, след като се установеше в Клисъкс с доктор Хардинг, можеше да предложи да приюти сестрите си, но тази възможност като най-неприемлива засега оставаше на най-заден план. „Колко странно — помисли си тя, — че баща ми, толкова мил човек, е могъл да създаде три такива ужасно неприятни деца като Робърт, Пенелпи и Маргарет!“

В този момент, укорявайки се за недоброжелателните си мисли „Какво би си помислил татко за мене?“ — Ема свърна в отворената врата на Озбърн Парк. Нямахше къщичка за пазач, откъдето да се

охранява този вход, който се ползваше съвсем рядко; главният се намираше на срещуположната страна, пет мили по на юг. Пътят минаваше между горичка от дъбове и лешници и трънлив плет, с вплетени къпинови храсти. Ема си спомни как бе идвала тук като малко момиченце със сестрите си, за да бере къпини, а после ходеше за мляко и джинджифилови курабийки в къщата на милата стара мисис Хеншоу, която имаше чекрък и предеше прежда от овча вълна, събрана от децата по тръни и гъсталаци.

„Колко отдавна беше всичко това — помисли тя тъжно, докато вървеше по пълния с локви път, който извиваше между две полегати тревисти височинки, където пасяха овце. — Колко щастливи бяхме тогава!“

Пред нея се намираше друга врата и две малки къщи точно толкова големи, че да се избегне думата „къщурки“. Бяха с проста квадратна форма, всяка имаше веранда с колони и бе разположена в скромна градина на фона на бледоморава горичка от бодлива зеленика и дъбови дървета. Едната къща бе заета от мисис Блейк и децата ѝ, а другата — от мистър Най, иконома на лорд Озбърн.

Ема приближаваше къщите, когато чу зад себе си приглушен тропот на копита. Обърна се и видя мистър Хауард да язди към нея на сив нисък набит кон.

Лицето му светна, щом я съзря. Повдигна шапка и слезе от коня.

— Добър ден, мис Уотсън! На едно и също място ли отиваме?

— Сигурно, сър, тоест, ако сте тръгнали да посетите сестра си — усмихнато отвърна Ема.

В този момент вратата на най-близката къща рязко се отвори и оттам стремително изскочи група деца, които се оказаха трите малки момченца на мисис Блейк, следвани от бавачката с бебето на ръце.

— Вуйчо Адам! Вуйчо Адам! Ще се разходиш ли с нас? Или ще поиграеш на ловене на топка с купи?

— Което вие предпочитате. Къде е майка ви? И къде са ви добрите обноски? Мис Уотсън е дошла да ви посети и искам да чуя вашите поздравии.

— Добър ден, мис Уотсън! — отговориха всички в хор, а Чарлс плахо пристъпи напред и пое ръката на Ема.

— Ще дойдете ли на разходка с нас, мис Уотсън? Може ли да ви покажем ледницата?

— Ако има време — засмя се тя, — ще се радвам да я видя.

— Както разбирам, вие вече познавате Джордж, Франк и малката ми племенница? — осведоми се мистър Хауард.

— Да, имах това удоволствие. А сега съм дошла с надеждата да се запозная с домашната зайка и да видя сбирката от диви кестени.

— Елате да заобиколим къщата, за да видим зайката Хариет — подкани Чарлс, дърпайки Ема към градината, която представляваше приятна смесица от розови храсти и зелки, шипки и зеленчукови лехи.

— Мисля, че най-напред трябва да поздравя майка ви — възрази Ема.

За щастие в този момент самата мисис Блейк се появи на вратата, загърната в плътно топло наметало.

— Скъпа мис Уотсън! Извинете за това неофициално посрещане. Много се радваме да ви видим тук, нали, деца?

— Да, мамо! — извикаха всички.

— Много ли сте изморена от ходенето пеша, искате ли да влезем вътре, за да се подкрепите с малко угощения? Или най-напред да се разходим в парка?

— О, паркът, разбира се! Много съм любопитна да видя тази ледница.

— Отлично. Зайката Хариет и кестените можем да покажем на връщане — утеши мисис Блейк Чарлс, чието лице бе помръкнало. — Тогаваше се надяваме, че мис Ема ще влезе и ще си хапне студено месо с нас. При тези разходки, мис Уотсън — добави тя, — сме възприели обичая брат ми да води Дагъл за поводите, а момчетата да го яздят поред. Така никой не се преуморява.

— Но вие също може да пояздите, мис Ема, ако се уморите — учтиво предложи малкият Джордж.

— Благодаря ти, миличък, но се боя да не падна. Не съм свикнала да яздя на мъжко седло — отвърна му Ема.

Малката Софи и бавачката ѝ останаха в градината, а компанията тръгна напред през тревата. Беше ясно, че в този вътрешен участък от Озбърн Парк бяха направени подобрения със старание и вкус. Умело създадени просеки през групи млади дървета насочваха погледа към изкуствено езеро с извита форма, като на най-тясното място над водата се простираше изящен мост с висок свод. А още по-нататък, в самия край на парка, се извисяваше замъкът Озбърн, за който Ема имаше

мъгляви спомени отпреди четиринайсет години, тъй като го бе виждала само един или два пъти. Сега тя го разгледа внимателно и с интерес и осъзна, че онова, което с детската си невинност бе смятала за кули и назъбени бойници от далечен исторически период, бяха всъщност сравнително скоро добавени съоръжения.

— Боже мой! Бях забравила колко е огромен!

— Какъв чудесен готически стил — усмихнато каза мистър Хауард. — По-голямата част от това, което виждате, както и назъбените стени, са били пристроени от дядото на сегашния лорд Озбърн преди около четиридесет години, а синът му, бащата на лорд Озбърн, е изградил двете високи кули. За късмет настоящият лорд няма архитектурни амбиции. Всъщност чувал съм да го характеризира дома си като „стара грамада, подобна на гробница“ и той много повече предпочита ловната хижа в Мелтън.

— Ако не греша, известно време сте преподавали на лорд Озбърн? — каза Ема.

— Да, бях учител на него и по-младия му брат Чилтън доминалата година, когато Чилтън постъпи в Кеймбридж. Сега съм прехвърлил вниманието си върху моите племенници — обясни мистър Хауард, като в същото време свали Франк от седлото и настани на негово място Джордж. — Намирам, че напълно си заслужава да им преподавам, нали, момчета?

От тона му се подразбираше, че те далече превъзхождат неговите предишни ученици, но Ема бе твърде тактична, за да поиска да сравни способностите им. Тя се досещаше, че лорд Озбърн не се бе оказал блестящ ученик. В начина му на изразяване имаше някаква мудност и вялост, която подсказваше, че ако по рождение не принадлежеше към привилегированото общество, можеше да бъде охарактеризиран като не много умен и дори лишен от всякаква съобразителност човек.

„Все пак за лорд се представя доста добре“ — великодушно си помисли Ема.

Докато компанията се разхождаше с бавно темпо, съобразено с малкия Франк, децата засипаха Ема с информация за онова, което ги заобикаляше. „Точно тук видяхме зайците да танцуват.“ „Казват, че в онова дърво обитава призрактът на пазач на дивеч, който по погрешка бил застрелян от стария лорд Озбърн.“ „В оня шубрак расте миши трън с червени плодове, чудно красиви.“ „Ей там вуйчо Адам видял

как една чапла почти се задавила с риба.“ „Нашият татко е станал вече капитан на «Антверпен» и сега корабът се е отправил към Средиземно море“. „Лорд Озбърн обеща да вземе Чарлс на лов през следващия сезон.“

В паузите между това изобилие от весели съобщения възрастните приятелски си разменяха мисли на теми, които детското бърбрене спонтанно предизвикваше в съзнанието им: за растенията, природата, политиката, книгите, изкуството — мисис Блейк довери, че обича да рисува пейзажи — но без да опитват да се задълбочават или да разискват сериозно даден въпрос. „Прилича просто на приятна игра — помисли си Ема, — в която играчите хвърлят топката, без да ги е грижа кой ще я улови и няма никакви правила... Не съм изпитвала такова чувство на свободно и успокояващо общуване от времето на онези разходки с леля и вуйчо из ливадите на Шрусбъри, когато разговаряхме за музика, история, поезия и последните събития.“ Ема бе принудена да признае пред себе си, че Елизабет, макар и любеща сестра, бе така отрупана с домакински грижи, та общо взето с месеци не отваряше книга, рядко си даваше труд да хвърли поглед върху вестник, а темите ѝ за разговор се свеждаха до бита вкъщи и случките в околността. Независимо от това с Елизабет в никакъв случай не се живееше скучно, защото тя притежаваше проникателност и здрав разум, а по отношение на хората показваше тънка наблюдателност. И все пак по-различно и приятно бе да общуваш с умове, завладени от по-широки интереси, способни да изказват нови идеи по всички важни теми и да разговарят живо и увлекателно.

Всички разменяха мнения за „Баладата за последния трубадур“, която мисис Блейк четеше на глас на своите момчета, когато звук на копита и трополене на колела на карета ги накара да се обърнат и Чарлс възкликна:

— О! Лейди Озбърн с големия си фойтон идва насам през тревата.

Лейди Озбърн, както бе казала Джейн Уотсън, бе изключително елегантна, красива и чаровна на вид, и никой, който не я познаваше, не би могъл да ѝ даде повече от тридесет години. Дъщеря ѝ, мис Озбърн, в никакъв случай не можеше да се мери по хубост с поразителната си майка. Тя бе слаба, с безкръвно лице, а разкошният червеникавокафяв цвят на косата само подчертаваше бледия ѝ тен. А този ден

изглеждаше мрачна и без настроение, съвсем различна от онова, което беше на бала, когато, спомни си Ема, имаше доста весел и оживен вид, докато се извиняваше на малкия Чарлс, че не може да танцува с него. Мис Озбърн не проговори.

Лейди Озбърн отправи небрежно едва забележима усмивка към двете дами и едва им кимна с глава, като запази цялото си внимание за мистър Хауард.

— Скъпи господине! — обърна се тя към него с тон, в който умело се съчетаваха шеговитост, ласка и твърдост. — Скъпи мой мистър Хауард, забравихте ли, че трябваше днес на обед да разговаряме относно финансирането на новите приюти за бедни?

— Не, лейди Озбърн, не съм забравил — учтиво отвърна той, извади часовника си с металичен капак и го погледна. — Не съм забравил, но остава час и половина до насрочената среща. Сестра ми и аз по време на нашата разходка съчетаваме физическото раздвижване с урок на момчетата по естествена история и удоволствието от компанията на мис Уотсън. Позволете ми да ви представя...

— Все пак мисля, че се налага да лиша дамите от компанията ви — отсече рязко лейди Озбърн, като се усмихна само с устни, а очите ѝ останаха надменни. — Сетих се за редица други неща, които желая да обсъдя с вас, ако бъдете така любезен и ме последвате в замъка. — И без повече обяснения заповяда да обърнат каретата и с бърз ход се отправи в посоката, от която бе дошла.

Мистър Хауард въздъхна с доста тъжен вид, извини се кратко, свали Джордж от седлото и се качи на коня.

— Надявам се, че ще имаме възможност да се върнем към този изключително приятен разговор друг път, мис Уотсън — каза той. — Засега довиждане, скъпа Ана. Довиждане, момчета!

И той препусна в лек галоп след файтона.

— О, дявол да го вземе! — възкликна Чарлс. — Това означава, че не можем да стигнем до ледницата, нали, мамо? Твърде далече е и Франк не може да извърви разстоянието пеша в двете посоки.

— Боя се, че е така — съгласи се майка му. — Не искам да те чувам да казваш „Дявол да го вземе“, скъпи. Това е грозен израз. Смятам, че посещението на ледницата е удоволствие, което трябва да си запазим за друг ден, когато вуйчо Адам ще може да ни отдели повече време. Няма значение! У дома имате куп съкровища, които да

покажете на мис Ема. Мисля, скъпа, че ако не възразявате, ще бъде най-добре да се връщаме обратно — обърна се тя към Ема. — Франк е юнак, но пътят, който трябва да извървим пеша, май представлява пределът на неговите възможности.

Лека сянка бе помрачила лицето ѝ. Това не учуди Ема. Пренебрежението на лейди Озбърн към двете жени, придружаващи мистър Хауард, граничеше с невъзпитаност, а единственият поглед, който бе хвърлила на Ема, беше вледенен от явна студена неприязън. Като могъща съседка, живееща в непосредствена близост в другия край на парка, лейди Озбърн навярно създаваше известни затруднения на мисис Блейк, помисли си Ема. А ако, както бе намекнала Джейн Уотсън, дамата действително имаше намерение да се омъжи за мистър Хауард, за неговата сестра това бе тревожна и не особено приятна перспектива, която вероятно освен другото щеше да сложи край и на много хубави семейни развлечения.

Ема не изрази гласно нито една от тези мисли. Вместо това попита:

— Много ли е разностранна благотворителната дейност, с която се занимава лейди Озбърн?

— О... да, действително, тя се интересува от благодеяния — доста уклончиво отговори мисис Блейк. — Тя и моят брат — той е капелан на замъка, както знаете, а освен това и викарий на тази енория — работят усърдно в тази област. Лейди Озбърн е много умна и способна... А също, разбира се, толкова елегантна и очарователна. — Мисис Блейк въздъхна.

Джордж и малкият Франк бяха изпреварили останалите, докато се надбягваха към къщи. Чарлс обаче вървеше редом с майка си и здраво я държеше за ръка. Той вдигна поглед и попита:

— Вуйчо Адам ще се ожени ли за лейди Озбърн, мамо?

— Божичко, момчето ми! Как ти хрумна подобно нещо?

— Така каза Джем пред мисис Фишър. Всички в селото смятали, че това ще стане.

— Чарлс, не ми харесва, че слушаш клюките на прислугата и градинарите. Още по-малко ми харесва, че ги повтаряш. Какво ще решат вуйчо Адам и лейди Озбърн не е наша работа.

— Да, мамо — каза с унил тон момчето, но след секунда-две добави: — И все пак много се надявам, че той няма да се ожени за нея.

Защото ако го направи, предполагам, че ще трябва да отиде да живее в замъка и ние няма да можем да тичаме там всеки ден и да питаме вуйчо за разни неща, както правим сега, когато е във викарския дом. В такъв случай това би било наша работа, не мислиш ли така, мамо?

— Замълчи, дете! Какво ще си помисли мис Уотсън за нас? Ще си направи изводът, че не вършим друго, освен да клюкарстваме за съседите си.

3

Следващият ден беше неделя и Ема и Елизабет заедно се връщаха от църквата в Стантън след литургията, отслужена от помощника на енорийския свещеник, младия мистър Маршал за щастие старата бавачка се бе възстановила достатъчно, за да поверят мистър Уотсън на грижите ѝ, когато по алеята към пасторския дом за кой ли път ги изненада тропотът на конски копита.

— Ох, дали не е пак Том Мъсгрейв и то тъй скоро? — жално възкликна Елизабет. — Не, невъзможно е! При това в неделя, нали?

За миг Ема бе озарена от спомени и напразни надежди. Спомни си за мистър Хауард, как яздеше към нея в Озбърн парк и как лицето му светна, щом я видя. Знаеше, че това е безумие, тъй като точно в този момент той приключваше собствената си литургия в църквата в Уикстед. Нещо повече — бе твърде вероятно след това да се върне в замъка Озбърн, за да обядва традиционното неделно печено говеждо в компанията на лейди Озбърн и нейното семейство. Не, колкото и често да се появяваше подобна мисъл, за да я мъчи, Ема бе длъжна да изхвърли натрапчивия образ на мистър Хауард от съзнанието си.

В този миг Елизабет радостно възкликна:

— Сам! Мили Сам! Каква прекрасна изненада! Изобщо не очаквахме да те видим. Само дето — малко тъжно прекрати излиянията си тя — татко много ще се огорчи, че си изминал на кон цялото това разстояние в неделя... О, Боже, боя се, че той ще бъде потресен и разстроен от твоята постъпка...

— Ами, ами, Лайза, мисля, че той изобщо няма да обърне внимание — отвърна брат ѝ Сам, като прехвърли крак през лъка на седлото, скочи долу и сърдечно прегърна сестра си. — Обзалагам се, че татко едва ли различава дните, след като почти не излиза от стаята си.

— Не, братко, много грешиш, той стриктно следи календара и с неизменно постоянство чете съответната молитва за всеки ден. Въпреки това съм сигурна, че ще бъде щастлив да те види. Но ти не

обърна внимание на сестра ни Ема, която, предполагам, е основната причина за твоето посещение.

— Еми? Ама това ли е нашата малка Еми? — възкликна Сам и се обърна да я огледа. — Аз те взех за някоя високопоставена дама от областта — станала си толкова модерна и красива! — И той с размах ѝ направи дълбок поклон.

— Хайде, стига, Сам! — със смях каза Елизабет. — Не е станала толкова високопоставена, че да не можеш да я целунеш.

— Май наистина започвам да разпознавам личицето на нашата малка Ем — отбеляза Сам и изпълни поръчката на Елизабет с усмивка, в която имаше много обич. Тя също започна да открива в него чертите на своя някогашен другар в игрите. Към Сам, по-младия от братята си, винаги бе изпитвала особена привързаност. Само четири години по-голям от нея, той често взимаше участие в детските ѝ игри, дялкаше ѝ пумпали от дърво, водеше я на разходки и ѝ разказваше приказки. Когато напусна семейния дом, за да бъде осиновена от вуйчо и леля Търнър, Ема дълбоко скърбеше от раздялата със Сам. Той беше обещал да ѝ пише и бе спазвал честно обещанието си в продължение на дълги години. Но по-късно следването и лекарската практика изискваха много време и писмата станаха кратки и не тъй редовни.

Сега Ема изучаваше Сам с непресторена радост и интерес.

Той се бе превърнал в представителен млад мъж. Не беше красавец, но определено бе представителен. Тъмнорусата му коса бе късо подстригана по последна мода. Като брат си и баща см беше донякъде дребен на ръст, малко по-висок от Робърт, със стегната мускулеста фигура и лек загар в резултат на многото часове, прекарани върху седлото. Чертите на Сам не привличаха вниманието, но умните живи сиви очи му придаваха чар, а на изразителното лице бяха изписани такава жизнерадост, прямота и доброжелателство, че, без да го познават, хората инстинктивно го харесваха от пръв поглед. В момента обаче жизнерадостта му бе изчезнала. Сам с любов беше поздравил и двете си сестри, но после усмивката му взе да чезне и той каза:

— Дошъл съм и да получа вашата утеха, Лайза: семейство Едуардс не е съгласно да ме приеме за кандидат на дъщеря им.

— О, Сам! Толкова ми е мъчно! Но — добави доста потресена Елизабет — ти нали не си посетил семейство Едуардс днес, в неделя,

за да говориш по подобен въпрос? Това положително не би те издигнало в техните очи.

— Какво можех да направя, Лайза? Зает съм през цялата седмица — обикалям пациентите си по петнайсет часа на ден. Мога да отделя време единствено да хапна нещо. Погледни колко съм отслабнал — той се удари по гърдите. — Здравето на стария мастър Къртис бързо се влошава и цялата работа пада на моите рамене. Мислех си, този факт би ме препоръчал пред мистър Едуардс — той не можа да каже, че не се трудя усилено, но това не било достатъчно. Семейство Едуардс търси по-достоеен съпруг за своята Мери от някакъв лекар.

— Господи, Сам, съчувствам ти, наистина ти съчувствам. Но се боя, че онова, което казваш, е вярно. Видя ли лично мис Едуардс?

— Не — горчиво отвърна той. — Дори не ми позволиха да я видя, за да ѝ изкажа чувствата си. Ти знаеш ли, Лайза, дали тя не се интересува от друг мъж?

Елизабет колебливо погледна към Ема.

— Последна я е виждала сестра ни — преди три седмици на бала в Доркинг...

— Подозирам нещо — неохотно каза Ема — на този бал мис Едуардс танцува много с някой си капитан Хънтър. Беше му партньорка в поне четири танца, но родителите ѝ по-късно никак не бяха доволни от поведението ѝ. Майки ѝ остро ѝ се скара, че е позволила да я заобиколят „червени мундири“.

— Е — с надежда изрече Елизабет — това почти нищо не означава. Офицерите със своята униформа могат да завъртят главата на всяко младо момиче. Подобни фантазии рядко водят до трайни последици.

— Но аз с ушите си чух разговора на две дами по време на бала — още по-колебливо продължи Ема, — които твърдяха, че мисис Едуардс се надява да омъжи дъщеря си за лорд Озбърн. Изглежда семейство Едуардс очакват наследство от някакъв брат на дядото, което ще превърне дъщеря им в твърде желана партия.

— Велики небеса! — слисана извика Елизабет. — Мери Едуардс! Наследница! Ема, изобщо не си ми споменала това.

— Не съм, то се бе изпарило от съзнанието ми до тоя момент. За мене не означаваше нищо, тъй като почти не познавах хората, за които ставаше дума. Пък и семейство Едуардс не ми го казаха лично.

— Предполагам, че това ще да е чичото на мисис Едуардс от Плимут, онзи, който се занимава с търговия. Чувала съм да казват, че бил много заможен — неуверено изрече Елизабет. — Мили Сам! Опасявам се, че ако това е истина, мис Едуардс ще стане съвършено недостижима за теб.

— Но защо лорд Озбърн трябва да се нуждае от богата наследница? — попита с негодуване Ема. — Няма ли достатъчно собствени пари?

— Говори се, че баща му, старият лорд, бил голям прахосник и върху именията тежат огромни ипотечи — осведоми я Елизабет.

— Но лейди Озбърн разполага с годишен доход от десет хиляди лири! Джейн го каза.

— Да, но това са нейни собствени пари, оставени лично на нея от баба ѝ и тя предпочита да ги изразходва не за да изплаща дълговете на съпруга си.

„Точно така, а за да спечели благоразположението на мистър Хауард“ — помисли си Ема.

— Тази високопоставена аристокрация невинаги е онова, което изглежда.

— Е, аз мисля, че това е много несправедливо!

— Ах, Сам, ти не си чул нашата новина! — изведнъж си спомни Елизабет, докато вървяха към конюшната. — Нашата сестра Пенелъпи пристигна тук наскоро и какво, мислиш, е станало? Омъжила се е!

Тази вест напълно изненада Сам и произведе точно онзи ефект, на който Елизабет се бе надявала — отвлече мислите на брат ѝ от собственото му нерадостно положение и ги насочи в ново русло.

— Какво? — възкликна той. — Нашата сестра Пенелъпи се омъжила? Трябва да е положила къртовски труд, за да го постигне, тъй като преди десет дни се видях с Робърт, който беше дошъл в Гилфорд да урежда юридически въпроси, и той не обели дума за подобна възможност. Ама че работа! Никога не съм бил толкова изумен! Сигурна ли си, че е истина? Поразен съм!

— Да, напълно, защото тя беше тук със съпруга си. Заминаха за Нортхамтъншър, но след като се върнат, смятат да се установят в нашата околия, тъй като са купили Клисъкс!

Това още повече смая Сам.

— Съпругът ѝ трябва да е луд! Или пък богат като Крез. Кой е той?

— Някой си доктор Хардинг от Чичъстър.

— Познавам го! Беше един от преподавателите ми в Медицинския факултет. Изключително свестен възрастен човек, при това бе много благосклонен към мене. Тази новина е великолепна. Чудя се дали смята да си създаде клиентела в този район?

— Не мисля — отвърна Ема. — Напълно съм убедена, че Пенелпи каза, че възнамерявал да се оттегли от професионалните си занимания и да живее като рентиер. Спомена нещо за инвестиции.

— Пени положително би предпочела този вариант. Няма да ѝ е приятно безкрайна поредица от пациенти да идва в нейния дом по всяко време.

Мистър Уотсън беше щастлив да види по-младия си син и макар че, както бе предрекла Елизабет, ласкаво го смъмри, задето в неделя е пропътувал двайсет мили, удоволствието от присъствието на Сам взе връх, а дългите часове усърден труд през седмицата бяха приети като напълно достатъчно извинение.

Сам с голямо въодушевление прие бащините си планове да публикува част от проповедите.

— Чудесна идея! Убеден съм, сър, че по ерудицията, с която са написани, и по изкусния начин на изложение вашите проповеди по нищо не отстъпват на много от книгите, които излизат — „Кеймбриджки проповеди“, „Основи на тълкуването на Стария завет“ и тъй нататък, а са и написани на много по-добър английски, кълна се.

Мистър Уотсън дори слезе долу, нещо, което рядко правеше, за да вечеря в трапезарията с останалата част от семейството. Събрани заедно, всички прекараха времето си чудесно, като си разменяха спомени за отдавнашни случки от ранното детство на Ема, когато живееха в Хампшир и мисис Уотсън бе още жива. И Ема, въпреки щастливите си години с мистър и мисис Търнър, почувства цялото блаженство да се намира отново сред собственото си семейство (като съвсем забрави, че трима от неговите членове отсъстваха).

След като мистър Уотсън се оттеглил в стаята си, Сам каза:

— Този план с проповедите е наистина великолепен, Лизи, и аз съм благодарен от цялото си сърце на Хауард, че го е подсказал на баща ни. Защото татко разговаря с мене горе и изрази огромно

безпокойство какво ще стане с вас, момичета, когато той си отиде. А това, няма да се опитвам да крия от вас, може да се случи всеки момент. Той възнамерява, Ема, да ти остави в завещанието си всичките пари, които евентуално могат да дойдат от публикуването на неговите проповеди, тъй като, както казва, си му оказала неоценима помощ...

— О, Сам! — силно пребледняла, извика Елизабет. — Краят наистина ли е толкова неминуем? Толкова скорошен?

— Няма нужда да се опитваме да бягаме от действителността, сестро. Баща ни е съвсем немощен, а сърцето му е в тежко състояние. Дълбоката тревога какво ще стане с дъщерите му след неговата смърт не му помага да се крепи. Но този план ще отвлече вниманието му и ще го поддържа в горе-долу добро настроение. Идеята на Хауард е прекрасна. Той споделил с татко, че му била подсказана от Първис.

— Първис?

Сам хвърли бърз, но изпитателен поглед към сестра си и забеляза:

— Това те изненадва, но Първис винаги е гледал с уважение на баща ни, а според мен цени и други членове на нашето семейство. Нищо чудно, че се е замислил за бъдещето, което чака тебе и сестрите ни, когато татко си отиде. Първис, доколкото разбрах, имал братовчед, който притежава книжарница и издателство на Мейдън Лейн.

— Струва ми си, че близката смърт на татко се обсъжда в цялата околия — изрече Елизабет със задавен глас.

— Вярно е. Робърт и аз, когато се видяхме миналата седмица, също обмисляхме какво ще правим в бъдеще. Роб каза, че би могъл да ви вземе при себе си, след като се наложи да напуснете тази къща. Всъщност съм доста изненадан да намеря Еми все още тук: мислех си, че Джейн е предложила да я поканят в Кройдън...

— Може да е смятала да го направи — сухо изрече Ема, — преди да се запознае с мене, но след като ме видя, много бързо промени решението си.

Сам повдигна вежди, но се въздържа от коментар.

— Е — каза той, — в такъв случай безпокойството на баща ни е напълно основателно. Но той се надява — много силно се надява — че ако се намери издател за проповедите му, парите от продажбите могат да помогнат на двете ви да се издържате, когато той ни напусне.

Ема и Елизабет размениха погледи. В краткия миг, когато се срещнаха, очите им изразиха пълната липса на вяра провидението да им изпрати подобен изход.

— И все пак — каза Елизабет — всичко, което дава надежда и утеха на баща ни през последните му месеци, трябва да се смята за благословия.

— Толкова бих искал — измъчено произнесе Сам — аз да можех да ви осигуря подслон, момичета. Ако се бях оженил за Мери, но... В момента разполагам с две бедно обзаведени стаи над погребално бюро на главната улица в Гилфорд. Немислимо е.

— Не се безпокой, скъпи Сам! Един ден ти ще бъдеш лорд Уотсън от Гилфорд, придворен или свърхдворен лекар на Негово Величество. Тогава Лайза и аз ще се грижим за къщата ти, ще въвеждаме пациентите и ще ти правим чай, запасали престилки от коприна.

Скоро след този разговор Сам се сбогува, тъй като трябваше да язди два часа обратно до Гилфорд. Той нежно се прости с двете си сестри и с баща си и настойчиво помоли Елизабет без ни най-малко колебание да изпрати да го повикат по всяко време, ако нещо в състоянието на мистър Уотсън я тревожи.

— И още, Сам — произнесе Елизабет с треперещи устни, опитай, опитай да не роптаеш срещу съдбата. Помъчи се да прогониш напълно мис Едуардс от мислите си. Това е най-добрият, единственият начин, уверявам те.

— И на тебе всичко това ти е познато? — той ѝ отправи тъжна ласкава усмивка и се метна върху седлото.

— Сам определено е най-добрият в семейството ни — въздъхна Елизабет, докато сестрите наблюдаваха как той язди надолу по хълма. — Но понякога мисля, че на него му се е паднал най-тежкият жребий.

Ема не бе напълно склонна да споделя това мнение.

— Той се труди извънредно много, вярно е, но поне практикува избраната си професия. Тази мисъл сигурно го утешава, ако онези, които е редно да го ценят, се отнасят пренебрежително към него. И нещата няма да останат вечно такива, каквито са сега. Той притежава способност да използва дарбата си. Много е умен и се отдава с такова усърдие на професията си, че съм сигурна, че ще постигне върхове в нея.

— Милият, милият Сам! Как се надявам да стане така!

* * *

— Има писмо от Ирландия за тебе, Ема! — извика Елизабет няколко дни по-късно, след като пощальончето, яхнало изкаляното си пони, бе оставило следи от пръст по алеята. — Може би леля О'Брайн е променила мнението си и сега все пак иска да отидеш при нея.

Защото едно от нещата, които по време на посещението си Сам казал на Елизабет насаме, докато Ема стоеше горе при баща им, бе: „По мое мнение, Елайза, несъмнено най-добре за Ема след смъртта на татко би било леля Марая да я покани отново да живее при нея дори без обещаното наследство. При леля Ема положително ще има повече шансове да склучи подходящ брак. Защото леля О'Брайн е — или беше — известна като състоятелна и умна дама, около която винаги се събира изискан кръг от приятели. Докато Робърт и Джейн — няма да крия това от тебе, Елайза — изглежда изпитват доста голяма неприязън към бедната Ема. Защо се е получило така, признавам, не мога да разбера. На мен ми се струва изключително обичлива и симпатична млада дама, добра, изискана и нелишена от здрав разум и остроумие. Ала изглежда малко вероятно, те ще положат някакво усилие, за да ѝ помогнат. Робърт ми каза, че Джейн смята Ема за високомерна, груба и самомнителна.“

— Що за безсмислица! — възмутено извика Елизабет. — Та тя е най-милото момиче на света и се държа безукорно учтиво с тях, докато бяха тук, особено с Джейн. Убедена съм в това. Сам, истината е, че тя е прекалено добре възпитана за Джейн, чиито собствени обноски не могат да се сравняват с нейните. А Робърт, разбира се, винаги се води от мнението на Джейн.

— Е — рече Сам, — мога да кажа само едно: не мисля, че Ема ще е щастлива, ако бъде принудена да живее с Робърт и Джейн в Кройдън. Не ми харесват и приятелите им... Може би на Ема ще ѝ е по-добре у Пенелъпи и нейния стар доктор? Между другото, непременно ще отида да го посетя веднага щом се върнат в тези места. Чудя се дали той няма да е в състояние да ми създаде някои по-добри връзки.

— О, Сам, това е отлична идея! Да, да, задължително трябва да го направиш. Пенелъпи несъмнено също ще бъде доволна, ако брат ѝ се издигне в професията си. Но що се отнася до Ема, мислиш ли, че тя и Пенелъпи действително ще се спогаждат? Аз лично силно се съмнявам. Много са различни. Ема е искрена и пряма в отношенията си с хората, докато Пенелъпи е толкова непочтена — не се решавам да употребя думата „коварна“, но трябва да ти призная, Сам, че връщането ѝ в нашия край не ме изпълва със спокойствие...

— От все сърце желая — възкликна Сам — да можеш да осигуриш дом за теб и Ема. Горкичката Елайза! Ти нищо не искаш за себе си, но знам какво изпитваш пред перспективата скоро да се видиш принудена да напуснеш тази къща, която с упорит труд и любов си превърнала в толкова уютен дом — и не мога да си представя, че ти очакваш с удоволствие съвместния живот с Джейн или Пенелъпи.

Мълчаливото поклащане на глава и плувналите в сълзи очи на Елизабет показаха на Сам съвсем ясно колко малко я радват и двете възможности.

Той сграбчи ръката ѝ, стисна я силно, с много любов и не изрече нищо повече.

Ето защо с най-жив интерес и загриженост няколко дни по-късно Елизабет връчи на сестра си писмото от Ирландия и зачака да чуе съдържанието му. Ема четеше на глас, донякъде затруднена от разкривените, пълни със задрасквания редове.

Моя скъпа племеннице,

Току-що получих писмото ти, написано през октомври. Имам, уви, всички основания да смятам, че кореспонденцията, изпратена до мене, често се губи по пътя или не ми се доставя. Хората, които би трябвало да се грижат да ми е добре, или отсъстват от къщи, или не се интересуват от мене. И ох, колко много пъти, колко много, много пъти съм оплаквала загубата на моята мила, добра, грижовна и услужлива малка племенница с нейното внимание и неизменно нежно отношение. А сега съм заобиколена от груби и невежи хора, на които им е все едно дали съм жива или умряла, и които често ме оставят часове

наред самотна, без да се запитат дали не се нуждая от нещо.

Съпругът ми, капитан О'Браян, все още не е изпълнил обещанието си да ме отведе в собствения си дом Карахой в графство Корк. Всъщност понякога започвам да се чудя дали действително съществува подобен дом. Когато повдигнах въпроса пред моя девер, мистър Фъргъс О'Браян, той избухна в гръмогласен груб смях и ми заяви, че „онова място си е направо развалина“ и че тук ми било много по-добре. Както можеш да си представиш, това ме изпълни с най-мрачни предчувствия. Засега ние все още живеем с мистър Фъргъс в неговия дом, замъка Нока. Замък! По-скоро прилича на приют, отколкото на замък. Един Господ знае колко бедняшки семейства се тъпчат в приземния етаж, а пък домакинството на моя девер се води с абсолютна небрежност от една дебела повлекана на име мисис Хегарти, за чиито разностранни задължения мога само да се досещам. Тя се разхожда боса, с провиснало по гърба ѝ огромно валмо черна коса и се държи към мене много неучтиво.

Моя скъпа Ема, колко често, колко твърде често копнея отново да съм с тебе в нашето уютно жилище Форгейт. Колко сигурни, щастливи и доволни се чувствахме, когато посещавахме заемната библиотека, пиехме кафе в „Дъбовете“, срещяхме се с познати в Абатството. Тук нямам нито познати, нито посетители, освен отец Малони, който ходи на лов със съпруга и девера ми пет дни в седмицата, и разбира се, няколко невъзпитани хора, които при най-малката възможност нахлуват в долните етажи.

Не зная колко дълго здравето ми ще издържи на този постоянен дъжд, на студените стаи, на отвратителната храна, поднасяна в противно състояние, и на грубо пренебрежение. И моят съпруг не е тъй чаровен като преди, не е така нежен — но по този въпрос съм длъжна да не давам воля на перото си. Устните ми са запечатани.

Не ми пиши на този адрес, мила Ема, защото капитан О'Браян предлага следващата седмица да заминем за град Дъблин, където трябва да присъстваме на конните надбягвания. Надеждите ми за по-големи удобства там са помрачени от пронизващ страх, че съпругът ми ще загуби огромни суми на залагания и в хазартни игри, както стори, когато преминавахме през този град на път за тук.

Ще ти пиша отново, когато съм в състояние да ти дам някакъв сигурен адрес в Дъблин.

Твоята злочеста леля

Двете сестри втрещени се вторачиха една в друга.

— О, горката леля Марая! — прошепна Елизабет. — Спомням си какво каза ти: тонът на предишните й писма те кара да се опасяваш, че тя е започнала да се разкайва за прибързаността си, че не е тъй щастлива, както е очаквала да бъде, но не съм предполагала, че нещата са толкова зле...

— Чувствам се безпомощна, напълно лишена от възможност да направя каквото и да е.

Ема втренчено се загледа в нечетливото и зацапано с черно мастило писмо не леля си, сякаш то можеше да й разкрие някаква следа, която да й подскаже къде се намира подателката в момента.

— Тя вече несъмнено е в Дъблин, но кой знае какъв й е адресът? Нямам никакви пари — не мога да отпътувам за Ирландия. А дори да имах — къде да я търся? Пък и да я намеря, каква помощ бих могла да й окажа? Какво да сторя? Тя е омъжена за този ужасен човек. О, ако само имахме на разположение някой разумен мъж, който да ни помогне и да ни даде съвет; ако само Робърт не бе такъв, какъвто е...

— Или ако можехме да кажем на баща ни, но не бива да го правим — съгласи се Елизабет. — Защото тревогата би влошила състоянието му... Единствената му сестра, която се бе устроила така добре и беше толкова жизнерадостна, да се окаже в подобно тъжно и тревожно положение... Боже, колко ужасно се е променил животът й.

Двете сестри замълчаха, мислейки със смут и дълбока загриженост за своята нещастна леля.

— Не разбирам как може да си тъй убедена, Елизабет — внезапно избухна Ема, — че в женитбата е най-голямата надежда на жената. Та бракът е пълен с несигурност! Стократно бих предпочела да остана стара мома, отколкото да направя някоя ужасна грешка подобно на леля.

— Но — възрази Елизабет — мислиш така, защото не си се влюбила още, Ема. Когато любовта влиза през вратата, разсъдъкът бяга през прозореца. И в крайна сметка бедната леля Марая е извършила само една подобна грешка. Първият път изборът ѝ е бил както разумен, така и достоен.

— Е, аз съм по-добре осведомена от тебе — отвърна Ема — и мога да ти кажа, че, както леля сподели с мене, вуйчо Търнър не е бил първият ѝ избраник. Ухажвал я е млад лейтенант от флота, в когото тя е била много влюбена, но нейните родители не позволявали да се оженят, преди малко да се издигне в професията си. Не му било съдено на клетия до го постигне, тъй като намерил смъртта си в битката при Сангре Гранде, а после леля била убедена от дядо и баба да приеме вуйчо Търнър. Трябва да кажа, че той се оказа изключително нежен и грижовен съпруг и ѝ остави огромно състояние.

— Което тя е на път да загуби заради скъпия си капитан — въздъхна Елизабет. — Е, струва ми се, че нейната история показва едно — решенията по тези въпроси е най-добре да се оставят на родителите.

— А ако няма родители, с които да се съветваш?

— Тогава някой по-възрастен приятел... — колебливо изрече Елизабет. — Проницателен човек с добро име — може би свещеник, някой като мистър Хауард. Лично аз с готовност бих последвала неговия съвет по всеки въпрос...

— Така ли, Елизабет? Въпреки че той самият изглежда на път да предприеме недотам благоразумна стъпка? Този въпрос бе на устните на Ема, но точно в тоя миг Джеймс докара понито и фойтона, тъй като Елизабет се бе оставила да я убедят да направи едно от редките си пътувания до Доркинг: да посети шапкарката, да купи нови дантели и панделки, да вземе унция трагаканта от аптеката и да навести приятелката си Мери Едуардс. Неизречената цел на последното посещение бе да изясни, ако е възможно, истинското положение по

отношение на наследството от богатия чичо в Плимут, намеренията на лорд Озбърн, желанията на мис Едуардс и шансовете на Сам.

— Не се тревожи за татко — каза Ема, докато целуваше сестра си за довиждане. — На всеки петнайсет минути ще поглеждам в стаята му. И ще стоя при него, ако се нуждае от компания. Тръгвай! Почини си един ден — заслужила си го. Прекарай приятен час с мис Едуардс и предай всичко, което се полага в такива случай от мое име на нея и родителите ѝ. Не я упреквай, ако действително предпочита лорд Озбърн пред Сам. Между нас казано, за мене Мери Едуардс е глупавичко момиче и подозирам, че от гледна точка на интелекта лорд Озбърн би бил по-подходящ за нея от нашия скъп умен брат.

— О, Ема! — укоряващо възкликна сестра ѝ с полувъздишка, полусмях, докато седнаше в стария фойтон и поемаше поводите на понито. — Каква е тази способност да гледаш безпристрастно на нещата!

— Не забравяй трагиканта! — извика след нея Ема и тръгна надолу по алеята.

* * *

Зад алеята, идваща от пасторския дом в Стантън, се намираше доста голямо езеро, около което растяха върби и елшови храсти. Там Елизабет отглеждаше ято патици и неин любим навик бе късно следобед да ги угощава с корички хляб и обелки от картофи, донесени в кошница от кухнята.

След като най-напред се увери, че баща ѝ се бе унесъл в лека дрямка, което все по-често правеше тези дни, Ема закрачи към езерото с кошницата храна и да наблюдава с весело задоволство как патиците, разпознали кошницата, въпреки че благодетелката им бе друга, заплуваха към нея като множество оцветени в кафяво и бяло остриета на стрели, крякайки и лакомо пълнейки човки, щом се приближиха, като зад себе си оставяха ивица пресичащи се вълнички по повърхността на водата. Тя хвърляше храна с пълни шепи и тъй като вечерта бе мека, сякаш по-скоро бе пролет, а не зима, седна на пейката на брега, за да се наслади на залеза, особено красив тази привечер, когато половината небе бе залято с чиста златиста светлина.

Много скоро, помрачавайки с бързината на гръмотевична буря безметежното настроение на Ема, се появи мисълта за леля Малая, отчаяна и нещастна сред безчувствени непознати в окаяно място — за тази скъпа другарка, неизменен източник на утеха и съпричастие, която бе поела ролята на изгубената ѝ майка и постепенно се бе превърнала във възпитателка, довереница, образец за поведение в обществото и дружелюбна приятелка. Именно мисис Малая бе споделяла скръбта на Ема, когато мистър Уиндръш изненадващо се бе оттеглил. Този млад мъж бе започнал да я ухажва съвсем искрено и сериозно, както изглеждаше, но беше променил изцяло държането си, след като бе обявена скорошната сватба на мисис Търнър с капитан О'Браян, той изчезна внезапно и никога повече не бе посети малката къща във Форгейт.

— Миличка — бе извикала леля Търнър, — ако е преследвал единствено състоянието, което се е надявал да наследиш от мене, не е достоен сърцето да те боли и миг за него. Постарай се да го забравиш колкото е възможно по-скоро. Мила Ема, наистина много съжалявам, че в очите на някого твоето бъдеще може да изглежда помрачено от моята женитба за капитан О'Браян, но се надявам все пак да съм в състояние да ти оставя след време известен доход. Познавам те отлично и съм убедена, че ще разбереш необходимостта интересите на съпруга да се поставят на първо място.

— Разбира се, скъпа лельо! И за момент не съм допуснала, че нещата могат да бъдат по-различни! — бе уверила Ема мисис Търнър, при това съвсем искрено. По природа тя бе уравновесена и разсъдлива и след смъртта на вуйчо си гледаше към бъдещето с практичен реализъм. Смяташе за много вероятно леля ѝ, все още красива, жизнена, общителна и преди всичко доста състоятелна, да има много възможности да се омъжи повторно. И действително така стана.

„Само да не бе избрала капитан О'Браян!“

Макар да бе усмихнат, любезен и пълен с ирландски чар, капитанът не успя да заблуди наблюдателната и неподатлива на внушения племенница на жената, която преследваше така усърдно. И на свой ред капитан О'Браян скоро почувства силна антипатия към Ема Уотсън и даде ясно да се разбере от самото начало, че нейното присъствие в дома му след брака ще е неприемливо. Това опечали мисис Търнър, но тя се подчини.

— Миличка, трябва да се учим да се подчиняваме на желанията на съпрузите си. Така се държах със скъпия ти вуйчо и в резултат се радвах на семейно щастие и сигурност в продължение на двайсет две години. Искрено се надявам един ден ти също да ги имаш, любима моя Ема.

„И ти, любима моя леля“, бе си помислила Ема, но въпреки това беше стаила дълбоки съмнения и опасения, които сега, както изглеждаше, се оказваха напълно основателни. „Твърде късно“, укоряваше се горчиво тя, задето не бе положила повече усилия с намек или директно да изрече своето предупреждение, да настоява поне за отсрочка на сватбата, докато не се изясни по-добре характерът на капитан О’Браян. „Но всъщност няма можех? — помисли си тя. — Не ми прилягаше да го сторя. Млада, зависима, лишена от житейски опит и получила толкова много облаги и помощ, не бях в състояние да призовавам към по-голяма предпазливост. Би изглеждало като нетактичност, намеса в лични въпроси, нахалство. А също и като ужасно користолюбие.“

Нито един от тези доводи не помагаше на Ема да облекчи мъката, която ѝ причиняваше сегашната пълна невъзможност да окаже помощ. Дори не можеше да изпрати на леля си писмо, в което с любов да я утеши.

Даже Елизабет с цялото си състрадание и тревога не бе способна да схване напълно дълбоката скръб на сестра си. Елизабет не беше живяла с леля Марая в продължение на четиринайсет години, не беше другарувала всекидневно с нея, не беше участвала във всичките ѝ занимания и не беше споделяла искрената ѝ скръб от смъртта на мистър Търнър.

„О — мислеше си Ема, — ако само имаше някой, към когото бих могла да се обърна за съвет! Дори Сам, колкото и да е честен и сърдечен, вероятно ще е на мнение, че леля Марая трябва да се подчини на съдбата, и за всичко следва да вини единствено себе си...“

* * *

Мистър Хауард, който идваше по алеята, яхнал сивия си нисък як кон, най-напред зърна Ема в профил и му се стори, че тя си почива

на пейката край водата със стиснати в скута ръце и празна кошница в краката си.

Едва когато дойде по-близо, той забеляза сълзите, които се търкаляха по страните ѝ. Тя изобщо не го видя, нито чу, тъй като крякането на патиците, борещи се за коричките хляб, заглушаваше тропота на копитата по обраслия с трева път.

Мистър Хауард се поколеба: трудно му беше да реши дали да прояви съпричастност или да не я безпокои. Но слънцето бе залязло и вечерта ставаше мразовита...

В този миг сивият кон изпръхтя при шума от боричкането на ятото. Ема се обърна и едва сега откри присъствието на посетителя.

— О... мистър Хауард... изобщо не ви чух... трябва да ме извините...

Тя отправи слабо подобие на усмивка, без да прави опит да скрие сълзите, блеснали по бузите ѝ. Тя изглежда, помисли си Хауард, като трагична маска с тези мокри страни, разтворени устни и очи, вперени в някакво далечно скръбно пространство.

Дълбоко разтревожен, той слезе от коня и застана редом с нея.

— Мис Ема! Да не би... случайно... баща ви? Мога ли да помогна с нещо?

Тя поклати глава и като извади кърпичка, с изящен жест избърза страните си.

— Благодаря ви... не... не. Положението на баща ми не се е влошило, слава Богу. Той спи.

— Какво тогава? Не искам да се натрапвам, ако е личен въпрос, но като ви виждам така опечалена...

— О... благодаря. Много сте мил.

Между думите ѝ имаше дълги паузи, защото се бореше да овладее гласа си. Но при следващото изречение той потрепери и отново секна.

— Става въпрос за нещастната ми леля... бившата мисис Търнър... получих толкова отчаяно писмо от нея.

Тук Ема напълно загуби власт над себе си и в продължение на няколко минути плака неудържимо, скрила лице в шепи.

— Горката ми леля — отново поде тя на пресекулки. — Това чувство... съзнанието... че не мога нищо... нищо да направя за нея...

дори не зная къде е тя... и не смея да съобща на баща си... той ще бъде тъй ужасен... толкова напълно смазан...

— Мис Ема, позволете ми да ви отведа в къщата. Чаша вино...? Може би вашата сестра...

— Не... не... Елизабет замина в града. Чувствам се по-добре тук на свеж въздух.

— Става студено.

— След минута ще ми мине. Аз съм... аз съм ви много признателна за съчувствието. — И в отчаян опит да промени положението и да му придаде естественост добави: — Няма ли да влезете вътре и да видите баща ми? Вие сте твърде скъп приятел, за да е нужно да се съобщава за пристигането ви...

— Ей сега — отвърна той. — Аз действително дойдох да видя мистър Уотсън. С Първис заедно обмисляхме... всъщност очаквам го да пристигне всеки момент. Само че, мис Ема, не мога да ви оставя сама така разстроена. Мой дълг като свещеник... и, разбира се, мое искрено желание е да ви помогна. Да ви дам съвет. Не бихте ли могли да ми кажете какво ви тревожи толкова? Какво се е случило с вашата леля?

И той седна на пейката до нея.

Ема се намръщи и леко се отмести встрани.

Първото ѝ чувство при звука на гласа му бе искрено облекчение и радост. Тук бе човекът, на когото най-много сред всички останали би предпочела да се довери. Ала като на приятел, не като на свещеник. Изглежда той се въздържаше да подходи към нея като приятел. Собственическата ревност на лейди Озбърн скоро щеше да отрови всякакви подобни отношения. Приятелство не бе предложено. „Мой дълг е да ви помогна“ — беше казал той.

„Не се нуждая от вашия дълг — помисли Ема. — Няма да ми помогне.“

И все пак тя не можеше да отрече, че самото му присъствие носеше някаква утеха и разведряване.

В този момент съвсем спонтанно, Ема извади писмото на мисис О'Браян и го показа на мистър Хауард.

Той го прочете бавно, мълчаливо, със стиснати устни. После ѝ го подаде обратно.

— Скъпо дете — каза той. — Наистина ви съчувствам най-искрено. Фактът, че леля ви сама си е виновна за трудното положение, в което е изпаднала, не би могъл да облекчи вашите страдания. Но той не бива и да се забравя. А и жените често приемат прекалено сериозно подобни въпроси. Леля ви може би преувеличава. Да се надяваме, че нещата не са толкова лоши, колкото ги описва.

„Какво ви кара да се надявате? — помисли си ядно Ема. — Не виждам основания за подобна оптимистична перспектива.“

Тя каза студено:

— Леля ми няма склонност към преувеличения. Много пъти съм била свидетелка как с лекота посреща трудностите и запазва високия си дух в беда.

— Подобни новосъздадени връзки след време често щастливо улягат. В края на краищата тази двойка не се е оженила много отдавна. Може би ѝ е необходимо приспособяване. И това ще стане.

„От страна на кого? — помисли си Ема. — На мене са ми известни повече неща за семейния живот, отколкото на вас, любезни ми господине. Живяла съм с женена двойка в продължение на четиринайсет години. А вие не сте.“

— Никога не съм харесвала този човек! — избухна тя. — Винаги съм го смятала за неискрен и не съм вярвала на големите му приказки за огромни богатства в Ирландия. Ако само бях намерила някакво средство да разсея заблудата на леля си, да я предпазя, да я възпра от подобна стъпка...

Той бе шокиран.

— Скъпа мис Ема! В никакъв случай не сте имали право да вършите подобно нещо. Вие, младо момиче! При това облагодетелствано от леля си. Да натрапвате своите възгледи — не, изключено. Би било извънредно неуместно.

— Но ако бях убедила някой по-възрастен човек да я предупреди да внимава...

„Някой тъкмо като вас“, бе на път да изрече Ема, но се усъмни дали би приел подобна задача. Следващите му думи сякаш потвърдиха съмненията ѝ.

— Хората рядко се вслушват в подобни предупреждения — каза мистър Хауард. — По-младите, разбира се, е редно да следват съветите на своите по-възрастни приятели, но се предполага, че жена на

възрастта на вашата леля съзнава какво прави и трябва да бъде оставена да върши своите грешки. Навярно за поука на всички ни! Хората се учат от уроците на живота. Всичко, което можем да направим за леля ви, е да се молим за нея и това аз несъмнено ще сторя.

— Благодаря ви — със задавен глас продума Ема.

Съвсем други бяха представите ѝ за помощ и утеха. Всичко, изречено от мистър Хауард, ѝ бе прозвучало като механично произнесени, наизустени думи, подсказани от установен и привичен шаблон. За Ема нямаха никаква стойност. Но поне онова, което изрече пред него през това време, беше облекчило сърцето ѝ от товара на неизлятата горест и Ема се почувства малко по-спокойна и способна да се владее по-добре. Тя се изправи и прибра писмото на леля си.

— Все пак мога да предприема една практическа стъпка — каза мистър Хауард, също ставайки. — Тя е да пиша на моя приятел Чарлс Монтагю, който е енорийски пастор на протестантска църква в Дъблин. Ние, свещениците, както знаете, често научаваме за пристигането и отпътуването на хората. Англичанка, наскоро омъжена за някой си капитан О'Браян, може да се озове в неговата църква или пък е възможно той да чуе нещо за нея от свой колега. Не е изключено да получи сведения за леля ви.

— Можете ли да направите това, сър? — светна лицето на Ема. — О, ще ви бъда много благодарна. Просто да зная къде е тя... да мога да ѝ пиша... би било огромно облекчение за мен.

— Скъпа мис Ема, боя се, че позволявате чувствата ви да се развихрят и да ви водят към фантастични идеи. Повярвайте ми: ще се окаже, че вашата леля е щастлива и спокойна, установила се в приличен дом в Дъблин. Струва ми се, че скоро ще получите ново писмо, написано с по-бодър тон.

— Толкова искам тя да беше тук — нещастно въздъхна Ема. — Тук сега, с мене, и да гледа този прекрасен залез.

— Великолепен е, нали? — изрече мистър Хауард, облекчен от възможността да подеме нова, по-приятна тема. Очите му се спряха върху лицето на Ема, той понечи да заговори, но очевидно промени решението си. След миг заяви: — Скъпа мис Ема, знаете ли, ние можем сами да си създаваме залези. Никога не бива светът да ни изглежда напълно сив.

В този момент изразът на лицето му бе тъй пламенен и умоляващ, че тя почти го помоли да обясни по-ясно какво има предвид, но тогава откъм алеята се дочу ведър глас:

— Добър ден!

— Ето го и Първис — бързо произнесе мистър Хауард. — Мисля, че не го познавате, мис Ема? Позволете ми да ви представя.

Ема остана с усещането, че за него прекъсването на разговора им бе цяло щастие. Тя вдигна кошницата си и със сдържан вид излезе на алеята.

Мистър Едуард Първис никак не бе красив, но имаше умно, добро лице и учтиви, сърдечни обноски, особено след като разбра, че го запознават с най-младата мис Уотсън.

— Намирам у вас голяма прилика с баща ви, мис Ема — забеляза той.

Докато отвеждаше двамата свещеници в стаята на баща си — след като най-напред се увери, че той е буден, Ема си мислеше колко неизразимо тъжно и колко нечестно се бе стекъл животът. Елизабет с измама е била лишена от този умен, отличен човек заради кроежите на Пенелъпи. „Никаква, никаква вяра не трябва да имам на Пенелъпи — реши Ема. — Виждам, че този Първис е щял да бъде идеалният съпруг за Елизабет: добродушен, весел, пълен с енергия, жизнерадост и здрав разум. Колко изгубено щастие!“

Двама посетители останаха в стаята на мистър Уотсън три четвърти час. Ема ги остави сами. Целта на посещенията беше да се подберат проповедите, които ще предложат на издателя, но мистър Уотсън разрешаваше да се вземат само онези, дето Ема неотдавна му бе изчела. Останалите, каза той, трябвало да почакаат, докато също не преминат пред очите ѝ. „Ема чете тъй добре — забеляза с любов мистър Уотсън, — че аз с огромна лекота долавям всичките им достойнства и недостатъци и мога много бързо да направя преценка кои заслужават да бъдат съхранени.“

— Мис Ема е много ценен член на вашето семейство — отбеляза мистър Хауард.

Мистър Първис не продума. Само въздъхна.

Вън, в двора на конюшнията, докато пълнеше коша с дърва за огъня, Ема откри сестра си. Елизабет се беше върнала от Доркинг и бавно отвеждаше понито към яслата.

— Елизабет! Толкова бързо ли се върна? Искам да чуя всичко, което е станало. Но преди това... ти сигурно си забелязала конете им... мистър Хауард и мистър Първис са тук, на горния етаж при татко и разговарят за проповедите.

Елизабет пребледня като платно. Рязко седна на ръба на сандъка с царевица.

— Мистър Първис! О, не! В такъв случай не мога да вляза вътре. Не мога... не мога да се срещна с него. За нищо на света.

Ема бе поразена до дъното на сърцето си. „Никога, абсолютно никога не съм изпитвала нещо толкова силно към мистър Уиндръш — помисли си тя. — Засегнато е било самолюбието ми, не чувствата.“

— Разходи се из овощната градина — меко предложи Ема. — Мисля, че те ще си отидат най-много след десет минути. Мистър Хауард заяви, че не желаел да изморява татко. След като си заминат, ще дойда да те повикам.

И наистина, когато Ема влезаше в къщата през задния вход, чу двамата господа да слизат по стълбите.

Мистър Първис бе хвърлил поглед навън през прозореца на горната площадка.

— Да не би на младите дами да гостува леля им? — чу го Ема да пита Хауард с изненадан тон. — Стори ми се, че я зърнах в двора на конюшнията.

— Не, сигурно си видял по-възрастната мис Уотсън; леля им е в Дъблин. Всъщност мис Ема нещо се тревожи за нея... — долетя отговорът на Хауард, но Първис не изслуша останалата му част.

— Това е била мис Елизабет? Толкова се е променила! Изглежда остаряла! Не бих я познал...

Долу двамата господа приятелски се сбогуваха с Ема и мистър Хауард потупа с ръка дебел пакет, обвит в кафява хартия.

— Част от творбите на вашия баща са на сигурно място у мене, мис Ема, и ви обещавам, че ще се отнасям най-грижовно с тях. Освен това ще наминава за още, докато вие изпълнявате мисията си да му ги четете на глас. Имам големи надежди, че резултатите от този план могат да са много успешни. И — той сниши глас — няма да забравя обещанието си за мисис О'Браян. Още тази вечер ще пиша на моя приятел Монтагю.

— Благодаря ви, сър. Ще ви бъда задължена — кратко отвърна Ема.

Докато наблюдаваше двамата мъже да яздят надолу по алеята, сърцето ѝ се изпълни с гняв. Трудно ѝ бе да определи срещу кого точно е насочен този гняв. Те са много любезни, мислеше си объркано тя, да идват тук и да вършат доброто си дело; те няма да бъдат изгонени от домовете си; те не са подложени на прищевките на съпрузи, които харчат парите им и се държат грубо; те не са лишени от гарантирано положение и бъдеще в резултат на едно емоционално хрумване.

Но после въздъхна, защото си припомни казаното от Сам, че Първис има болнава жена и жалък доход, с който да я издържа; че мистър Хауард по някакъв начин бе обвързан с лейди Озбърн — положение, което не изглеждаше да му вдъхва много радост. Той е щастлив единствено когато е със сестра си и племенниците си, помисли си Ема. И определено проява на дружелюбно отношение от страна на тези двама мъже е, че отделят толкова време и труд за написаното от баща ми, след като едва ли хранят големи надежди за резултата.

Тя навлезе в овощната градина и извика:

— Елизабет! Елизабет! Отидоха си. Спокойно можеш да се прибереш! И нали не забрави да купиш трагаканта?

4

В продължение на няколко дни косата на Елизабет бе измивана, изплаквана с розмарин и мазана със смес от трагаканта, бадемова есенция, зехтин, розова вода и отлежал ром с цялото усърдие, на което беше способна Ема, водена от горещата си любов. И ето, подобрението, бе осезателно особено когато тези грижи бяха съчетани с втриване на бренди в кожата на главата три пъти седмично. Косата ставаше много по-гъста, придобиваше блясък и великолепиe. Елизабет изглеждаше по-млада, а самочувствието, което ѝ вдъхваше съзнанието за настъпилата промяна, придаваше допълнителна живост и топлота на цялото ѝ поведение и външен вид.

— Ех, ако само имах малко от „Розовото мляко“ на леля, за което тя твърдеше, че прави чудеса с тена на лицето — въздъхна Ема, като се вглеждаше в страните на сестра си, чиято задебеляла кожа остро биеше на очи. — Но за него са необходими галони розова вода, и бензоe, и бадемово масло.

— Жителите на Доркинг са свикнали с моя тен — спокойно изтъкна Елизабет.

— Тъкмо затова искам да ги изненадаме.

Ема трябваше да се задоволи с лимонени кори, с които два пъти дневно търкаше лицето на сестра си.

— Освен към останалите членове на семейството ти имаш задължения и към себе си — кореше я тя. — Не желая да те виждам повече с това ужасно вехто боне, с което приличаш на перачка. Дай го на бавачката, за да бърше прахта с него.

Оставаха малко повече от две седмици до следващия бал в Доркинг и Ема бе твърдо решила, че сестра ѝ поне веднъж трябва да забрави грижите и тревогите около пасторския дом, най-вече да се освободи от сърдечната си болка по Първис и да прекара една щастлива вечер, като по възможност участва във всички танци. Елизабет бе отлична танцьорка, грациозна, с лека стъпка и в по-младите ѝ години танците бяха нейното любимо развлечение.

— Само да имаше нова рокля — тъжно сподели Ема пред мисис Блейк. С тази дама бе завързала постепенно непринудено приятелство. При хубаво време често се разхождаха заедно в парка Озбърн, придружени от децата, а когато въвн бе неприятно, седяха в гостната на мисис Блейк, шиеха или кърпеха детските дрешки.

Макар винаги да я канеха, Елизабет рядко можеше да бъде убедена да се присъедини към тях. За разлика от Ема не обичаше особено разходките. Имаше прекалено много работа въщи, и й липсваше Емината лекота в общуването с децата. Елизабет бе сигурна, че Ема и мисис Блейк имат да си говорят за хиляди неща — за книги, поезия, история, живопис — все теми, по които тя не се чувстваше особено уверена. Предпочиташе да прекара малкото си свободно време в полезни занимания в градината, тъй като не обичала да оставя баща си твърде дълго сам... Накратко, не успяваха да я изкушат да се разходи в парка или да посети Уикстед Котидж.

При Ема бе различно. Тя не отричаше пред себе си, че предпочита при възможност да избяга от пасторския дом, особено в дните, когато можеше да се очаква мистър Хауард да ги посети и да поседи при мистър Уотсън. Поради някаква неизвестна причина Ема вече не се чувстваше уютно в компанията на мистър Хауард, всъщност изпитваше неловкост в негово присъствие. Не можеше да си обясни защо се получи така. Единствената кратка среща с лейди Озбърн с неопровержима убедителност я бе навела на мисълта, че мистър Хауард не е свободен човек, че морален дълг го държи прикован към неговата благодетелка. Затова Ема предпочиташе да не си е у дома, когато той ги навестяваше.

Често след някое от тези посещения мистър Уотсън отбелязваше с мекия си глас:

— Мистър Хауард пита за тебе, Ема. Каза ми, че не те е виждал през последните две седмици и половина. Струва ми се, спомена, че му липсваш.

А Ема неизменно отговаряше:

— Мистър Хауард не идва да види мене, татко. Онова, което го води насам, е твоето присъствие и разговорите с тебе, както и прословутото желание да представи твоите проповеди пред по-широка публика.

— Хм! Хм! Може и така да е.

Когато Ема сподели с приятелката си мисис Блейк, че сестра ѝ няма нова рокля, веднага последва отговор:

— Ако сестра ви няма да се обиди, аз имам рокля от тъмносиня персийска коприна. Купих я за един бал в Портсмут преди година, но точно тогава съпругът ми получи заповед да отплава след два дни и не съм я обличала. Мисля, че с помощта на парче черен тюл и един откраднат следобед бихме могли много лесно да приспособим от тази рокля вечерна наметка за сестра ви. Толкова много съм била лашкана по света от една моряшка квартира в друга, че съм придобила доста голяма сръчност с игла в ръка да създавам впечатление за модерно облечена жена...

— О, мисис Блейк! Това ще преобрази старата синя муселинена рокля на Елизабет!

Лесно успяха да откраднат следобеда и наметката бе измайсторена. Елизабет, висока и стройна, с бухналата си лъскава коса и новата наметка, която прикриваше недостатъците на старата ѝ муселинена рокля, бе обявена едновременно за елегантна и привлекателна.

— Наистина не разбирам защо трябва да полагате всички тия старания заради мене — не преставаше да протестира тя.

„Защото ти непрестанно се трудиш за другите, а животът ти е напълно лишен от веселие, а може да стане и много по-лош, при това твърде скоро“ — помисли си Ема.

— Сравни собственото си положение с всички онези години, които аз прекарах в къщата на леля Марая, където ми угаждаха и ме глезеха.

— О, бедната леля Марая. Толкова ми се иска приятелят на мистър Хауард да успее да прати новини за нея.

За съжаление досега приятелят на мистър Хауард нямаше какво да съобщи.

Четири дни преди бала в Доркинг Ема извървя пеша разстоянието до Уикстед Котидж, с намерението да се поразходи в парка с мисис Блейк и децата. Уговорката бе направена два дни предварително с условието, че всичко ще зависи от състоянието на времето и здравето на по-малките, които кашляха. Действително, когато Ема пристигна в нарочения час, установи, че според мисис Блейк е твърде студено и Джордж, Франк и малката Софи не могат да

рискуват да се покажат навън. Поради силния мраз имаше скреж, твърд като камък, който покриваше локвите, а по-отдалечените части на Озбърн Парк бяха забулени в мъгла.

— Всъщност, честно казано, съвсем не ви очаквах, мис Ема, но знам, че не се боите от нищо, стане ли дума за разходки. Междувременно Чарлс вече излезе в парка с мис Озбърн, но вие лесно може да ги настигнете.

— Мис Озбърн! — Ема силно се изненада, когато чу, че дама от замъка се е оказала толкова любезна.

Мис Блейк обясни:

— Мис Кар, жената, която живее при тях, е на легло, защото пръстите ѝ са измръзнали и са се подули. Затова мис Озбърн, която ненавижда да остава сама, се нуждаеше от компаньон, а Чарлс, разбира се, полудя от радост при възможността да излезе с нея, тъй като я обожава повече от всички други на света. Но вие ги последвайте, мис Ема, едва ли са се отдалечили много, а и не вървят бързо. Взеха дървените купи и топката — донякъде против моята воля, трябва да призная, тъй като мис Озбърн е толкова разсеяна, че положително ще загубят топката и после брат ми жестоко ще ме мъмри, но на нея не е възможно да се откаже.

— Няма да ме искат — възрази Ема. — Малкият Чарлс ще бъде напълно щастлив с високопоставената си придружителка. А пък съм съвсем сигурна, че мис Озбърн не се интересува от моята личност.

— Тъкмо напротив, скъпа, тук грешите. Тя на няколко пъти прояви любопитство да се запознае с вас. Откакто ви е видяла на последния бал, мис Озбърн смята, че изглеждате възхитителна и интересна. Майка ѝ е онази, която... както навярно сте осъзнали — мисис Блейк направи деликатна пауза, — майка ѝ има причини да изпитва... може би ревност, враждебност... макар и напълно неоснователни, сигурна съм.

Дълбоко смутена, Ема със запъване изрече някакъв несвързан отговор, в който можеше да се чуе името на мистър Хауард сред собствените ѝ желания да не засяга никого... нито пък да се осмели да си въобразява... или да предизвика каквито и да е необосновани, безпочвени предположения...

Мисис Блейк се усмихна малко тъжно.

— Брат ми е най-милият човек на света — каза тя. — И... притежава изключително, бих казала... непоклатимо чувство за чест. Не, не го укорявам. Но това означава, че той се смята за сгоден... за длъжен да изпълни своя морален дълг... не съм сигурна дали въпросната дама счита себе си обвързана в същата степен, но тя дава ясно да се разбере, че на него трябва да се гледа като на сгоден мъж. Той не е свободен да си позволява увлечения, нито да установи други връзки, от какъвто и да е характер. И през цялото време трябва да бъде извънредно предпазлив в поведението си. Накратко... е, не е нужно да се впускам в подробности. Виждам, че с присъщия ви здрав разум отлично сте схванали положението и взимате реални мерки да не се срещате прекалено често с брат ми. Мъжете са учудващо слепи за собствените си чувства. Както и за чувствата на другите — добави замислено тя. — Няма да скрия от вас, скъпа мис Ема, че не мога да се радвам от сърце на това състояние на нещата. Лейди Озбърн е чаровна, изискана, с блестящо положение и, ако събитията се развият така, както изглежда, може да се очаква да въведе брат ми в онова общество, до която в противен случай не би имал никакъв достъп, обаче... обаче... обаче...

— Вие не сте сигурна, че ще бъде щастлив с нея — запита прямо Ема.

— Брат ми Адам има толкова благ характер, че със сигурност ще се примири с всяко положение — с въздишка изрече мисис Блейк. — Но не, трябва да призная, че бих почувствала огромно облекчение, ако се появи някое честно средство, чрез което да може да се освободи от тази връзка. Но не виждам изход. Той пък притежава безброй скрупули и дори не се замисля за подобна възможност.

— Разбирам ви — каза Ема. — Иска ми се само да можех да разговарям с лейди Озбърн и да я убедя в пълната невинност на моите намерения.

— Мисля, че това едва ли ще успокои тревогите й — през смях отвърна мисис Блейк. — Но позволете ми да не забавям повече вашата разходка, скъпа мис Ема. Чарлс и мис Озбърн поеха по пътеката към езерото.

Докато вървеше бързо по замръзналата пътека, Ема размишляваше върху чутото. Нищо в него не бе ново за нея, но неизречените предположения, въпросите, оставени да се въртят в ума

единствено като недооформени мисли, след като изведнъж се изрекат с думи, могат да причинят огорчения и болка. За миг изпита унижение, че е допуснала неясни надежди и желания да се родят в сърцето ѝ, въпреки волята ѝ. Но една истинска дама може да си наложи подобни безумни надежди да угаснат. Ема твърдо реши от този момент нататък да не се поддава на чувствата си.

„Мистър Хауард не бива да се подлага, на каквото и да е недоволство от страна на лейди Озбърн заради мене — строго се зарече тя. — Ще дам да се разбере възможно най-ясно, че той не означава нищо за мен. Не желая да приличам на сестра си Пенелпи, която е способна да предяви претенции към всеки мъж, да опита да отнеме кандидатите, на която и да е друга жена. Подобни постъпки не ми подхождат!“

Когато се изкачи на покрития със скреж хълм, тя забеляза, че двойката, която търсеше, не се бе спряла до езерото, а бе продължила по пътеката, отклоняваща се вдясно покрай миниатюрна горичка. Двамата вървяха доста бързо, а едно малко кученце, което ги съпровождаше, тичаше напред в преследване на нещо, което непрекъснато му подхвърляха.

Ема си спомни за често изразяваното желание на Чарлс да отиде до ледницата, намираща се на разстояние, което общо взето помалките му братя и сестра нямаха сили да извървят пеша.

„Мисля, че натам са се запътили“ — помисли тя и си постави за цел да ги настигне, като вървеше напред с бързо темпо и се оглеждаше наоколо с известно разочарование, защото тази част на парка, в която не бе идвала преди, този ден бе почти скрила погледа от ледената мъгла.

„Мис Озбърн — помисли Ема — вероятно познава парка от детинство, така че няма опасност да изгубят пътя. Иначе би било възможно в тази гъста мъгла.“

Най-после двойката пред нея спря и Ема успя да я настигне.

— Мис Ема! — весело извика Чарлс. — Мама си помисли, че няма да тръгнете на разходка днес, защото е много студено. Затова излязох с мис Озбърн. Но съм страшно щастлив да ви видя! Гледайте, ето я ледницата, която исках да ви покажа.

Ема се усмихна на младата дама, която стоеше редом с Чарлс и каза:

— Позволете ми да ви се представя. Аз съм Ема Уотсън, а вие, мисля, сте мис Озбърн. Мисис Блейк ме изпрати след вас с наставления да не позволя на Чарлс да загуби топката.

— Много ми е приятно — каза мис Озбърн. — За мене е щастие да се запозная с вас.

Гледана от близо, тя беше тъничко момиче, надхвърлило средния ръст, но много слабо, с прозрачно светъл тен, подобен на този на майка ѝ и брат ѝ, но лишена от блестящите очи на майка си и нейните ярко очертани вежди. Лъскавата ѝ червена коса този ден бе скрита под топла шапка с пера. Изглеждаше доста дружелюбно настроена, но твърде стеснителна.

— Топката е в пълна безопасност, както виждате — изрече мис Озбърн след кратък миг. — Подхвърляме я на Файдо. Чарлс искаше да играем на ловене на топка с купи, но пръстите ми са премръзнали.

На ръката ѝ висеше чанта, в която имаше две дървени купи с прави дръжки.

— Вие ще играете ли сега, мис Ема? — попита с надежда Чарлс. — Чудесно умеете да улавяте топката.

— Да, благодаря ти, но в градината и в хубав ден — със смях отвърна Ема. — Но тук, в мъглата и скрежа, не мисля, че условията са добри. Значи това е прочутата ледница, за която толкова често ми говореше? Много се радвам най-накрая да я видя. Изглежда като пещера от „Хиляда и една нощ“.

Ледницата представляваше тухлена постройка с кръгъл свод, вградена в изкуствен хълм. Около нея бяха посадени дървета, разраснали се в горичка, така че тя бе придобила тайнствен вид и приличаше на езически храм или пещера, което впечатление още повече се подсилваше от зеления мъх, покрил тухлите, и от огромната купчина мъртви листа в ниския сводест вход, плавно спускащ се надолу към тъмната вътрешност.

Файдо, малкият териер на мис Озбърн, изглеждаше възбуден от този подобен на тунел проход и високо джафкаше, като риташе и драскаше по мъртвите листа, изпращайки ги да летят на облаци надолу.

— Може би тук живеят язовци или зайци — предположи Чарлс.

— В такъв случай тази постройка не се използва повече за съхраняване на лед?

— Не, изкопаха друга ледница, по-близо до замъка и по-удобна — отвърна мис Озбърн. — Това място пустее още от детските ми години. Всъщност братята ми и аз едно време я наричахме „нашата бандитска пещера“.

— Ех, де да съм бил тук тогава! — с искрящи очи възкликна Чарлс. — Колко е дълбока, мис Озбърн?

— Вътре е съвсем кръгла като тухлен басейн, построен в земята. Предполагам, че дълбочината ѝ е десетина фута. През зимата я пълнеха с лед, който после през лятото вадеха, за да приготвят ледени пудинги.

— Да, знам — каза Чарлс. — Виждал съм как вадят лед от новата. Страхотно ми се ще да вляза вътре. Мислите ли, че мога?

Той с копнеж се вгледа в тъмния сводест проход, който бе висок едва три-четири фута.

— Не, изключено! Повече от сигурна съм, че майка ти не би желала да вършиш подобно нещо — твърдо произнесе Ема и мис Озбърн я подкрепи.

— Наистина не бива, Чарлс. В никакъв случай! Първо, сега няма въже, с което да те изтеглим от пещерата, а тухленият наклон вътре сигурно трябва да е ужасно хлъзгав заради леда...

— Въже? — Чарлс погледна недоумяващо.

— Едно време имаше младо бязово дърво, сега вече го няма, което растеше близо до входа, и брат ми Чилтън винаги връзваше за стъблото единия край на въжето, преди да влезем, за да ни послужи като средство да се измъкнем навън от ямата. Разбирате ли, доста е стръмно. Братята ми имаха навика да ме блъскат отзад. Понякога си играехме на миньори и си представяхме, че влизаме в златна мина — обясни мис Озбърн и изведнъж придоби доста тъжен вид.

— Мисля, че трябва да се връщаме — каза Ема. — Чарли, ти започваш да трепериш. Прекалено студено е, за да стоим тук и да разговаряме. Някой път, когато с теб е вуйчо ти Адам и е донесъл въже, ще можеш да се спуснеш в пещерата.

— О, моля ви, моля ви, не можем ли да изиграем една игра на топка? Ето чудесно равно място пред пещерата! Само да се сгреем!

— Две улавяния, не повече — твърдо каза Ема. Тя почувства, че Чарлс, разочарован в явния си копнеж да влезе в ледницата, се нуждаеше да се изпълни поне едно от желанията му.

Преизпълнен с радост, Чарлс взе дървените купи от мис Озбърн и подаде едната на Ема.

— Аз ще поема обратно — обяви мис Озбърн. — Прекалено студено е, за да стоя и да ви гледам. Хайде, Файдо!

Ала Файдо, като видя, че топката се подхвърля напред и назад между Чарлс и Ема, реши, че намерението им е да си поиграят с него и го обхвана луда възбуда. Той тичаше от единия до другия, джафкайки и подскачайки. Кучето не обръщаше внимание на повикванията на господарката си, която в крайна сметка си тръгна без него.

— По-добре да спрем, Чарлс — каза задъхана Ема, като отскочи встрани и ловко улови в дървената си купа топката, която той ѝ бе хвърлил. — Файдо мисли, че ние по този начин го дразним. А и мис Озбърн си тръгна.

— Само още един път, мис Ема... о, дявол да го време! — Чарлс се бе подхлъзнал върху участък заледена трева и неволно бе изпратил топката встрани, много по-далече от мястото, където Ема би могла евентуално да я стигне. Топката падна на земята, непосредствено до входа на ледницата и Файдо като светкавица се устреми след нея, хвърляйки се под свода сред купчината мъртва листа.

— Файдо! Върни се! Ела тук, бързо!

Но Файдо не се върна с топката. Изведнъж джафкането му започна да се чува доста по-слабо, сякаш бе паднал на значително разстояние под земята.

— О, милостиви Боже! Боя се, че навярно се е свлякъл на дъното на ледницата. По-добре да отида и да видя какво е станало — смело каза Чарлс.

— Не, Чарлс! Почакай! Почакай!

Но мис Озбърн, тичайки назад, извика: „Файдо? Къде изчезна Файдо?“ така жално и с толкова уплаха в гласа си, че това надделя над възраженията на Ема и Чарлс бързо запълзя под ниския тухлен свод.

— Файдо? Къде си? Ела тук — чуха го да вика, а след това последва глухо тупкане и силен вопъл на изненада.

— О, помощ! Не мислех, че е толкова стръмно!

— Господи, Чарлс! Долу на дъното ли си? — извика мис Озбърн.

— Да, но не се бойте, не се ударих. Тук има цял куп мъртви листа. И Файдо е страшно щастлив. Мисли, че това е нова игра.

— Протегни ми ръката си и ще опитам да те изтегля — каза мис Озбърн и на свой ред запълзя под свода.

— Момент, мис Озбърн! Почакайте — извика незабавно Ема. — Почакайте, умолявам ви — хванете се за ръката ми. Иначе също може да пропаднете долу! — Тя се втурна напред и протегна ръка. Мис Озбърн, спускайки се надолу по наклонения проход, все пак успя да улови ръката на Ема. И точно тогава се случи онова, от което Ема се боеше. Под мъртвите листа в тунела се бе образувал коварен леден слой и мис Озбърн също като Чарлс и кучето се подхлъзна надолу и безпомощно полетя към дълбоката тухлена бездна.

— О, не, не! — пронизително изпищя тя, обезумяло дърпайки китката на Ема. И тогава, за късмет на Ема, но за свое собствено нещастие, тя се пусна и падна върху Чарлс.

Ема с болезнено чувство на ужас усети как нещо изщрака в китката ѝ при това жестоко дърпане. Мина ѝ през ум, че е получила тежко увреждане.

Като се стараеше с всички сили да не обръща внимание на болката, тя коленичи до входа на тунела и извика:

— Мис Озбърн! Чувате ли ме? Наранихте ли се?

— Не... не — чу се след малко. — Нищо ми няма, нито пък на Чарлс, а Файдо лудува наоколо, сякаш всичко е една голяма шега. Само че по никакъв начин не можем да се измъкнем от тази отвратителна дупка. Тухлените стени са покрити с лед. Като че ли сме в стъклен басейн. Вие не се приближавайте повече, мис Ема, иначе може също да паднете в този капан. Вървете за помощ — тичайте в замъка, той е най-близо. Или ако срещнете случайно някой от прислугата в имението, кажете веднага да дойдат с въжета и да ни изтеглят.

— Да, точно така ще направя — каза Ема. — Много съжалявам, че не мога сама да ви извадя, но не е по силите ми. Ще вървя с цялата бързина, на която съм способна.

Без да спомене наранената си китка, тя се отправи към замъка Озбърн, до който може би имаше половин миля разстояние. Ема приблизително знаеше къде се намира той — от другата страна на изкуственото езеро, макар да не го виждаше в мъглата.

— Ще тичам с всички сили! — отново извика тя.

Крачейки бързо, тя свали ръкавицата си и неспокойно разгледа китката, която бе започнала да се подува. Чувстваше остра болка, но се стараеше да отвлече мислите си от нея и да съсредоточи вниманието си върху друго: да отгатне как ще я посрещнат в замъка и кои от обитателите му ще са вкъщи. Ема усърдно се оглеждаше наоколо с желанието да се появи някой градинар или пазач на дивеч, който да ѝ спести принудата да влиза в благородническия дом, но никой не се мяркаше. Тя прекоси дъговидния мост над езерото (което не беше лесно, защото той също бе покрит с лед и много хлъзгав), а после се спусна по дългия полегат склон, водещ към замъка.

Китката ѝ пулсираше тъй силно, че тя с огромен труд успяваше да сподавя стоновете на болка, докато си налагаше да бърза на предела на своите възможности.

Предната фасада на замъка бе импозантна. В приземната част под огромна прецизно оформена балюстрада имаше зазидан вход — несъмнено първоначалната главна порта. Сега посетителят трябваше да се изкачи по една от двете симетрично разположени високи и широки каменни стълби, водещи към по-високото ниво. Ема разбра, че няма спасение и с труд се заизкачва по стълбата от дясната страна. Докато вървеше нагоре, долови чаткане на копитата по чакъла под нея. Не обърна внимание на този звук, тъй като в момента всичките ѝ мисли бяха съсредоточени върху едно — необходимостта да извести за случилото се на някого — и върху наистина свирепата болка в лявата китка, която неудържимо пулсираше. От тази болка започваше да ѝ се гади и усещаше някакво замайване в главата си.

Ема прекоси широка каменна тераса към двойната предна врата, на която висеше камбанка с шнур, но преди да го дръпне, вратата рязко се отвори от прислужник, вероятно видял приближаването ѝ от страничен прозорец.

Поемайки дълбоко въздух с облекчение, Ема започна да обяснява защо е дошла.

— О, моля ви... мис Озбърн... и младият мастър Чарлс Блейк... и малкото кученце... паднаха... не могат да излязат от старата ледница... може ли бързо да изпратите там хора със стълби и въжета...

В този миг чу зад себе си бързи стъпки по каменните плочи и настойчивия разтревожен глас на мистър Хауард:

— Мис Ема! Какво е станало? Как сте се озовали тук?

Но Ема не бе в състояние да отговори. Облицованият с ламперия вестибюл шеметно се завъртя пред нея и с кратък жален стон тя политна напред, като силно удари главата си, падайки върху черно-белите мраморни плочи.

* * *

Когато Ема дойде в съзнание, се огледа смаяно наоколо и за миг остана с впечатлението, че сънува. Установи, че лежи върху меко канапе. Това положително не беше, осъзна тя, ниската стаичка, която делеше с Елизабет в пасторския дом. На няколко фута от себе си видя устремно виещите се нагоре пламъци на буен огън, а над него висока полица на камина, върху която бяха подредени различни предмети от искрящо стъкло и позлатен порцелан.

Опитвайки да се повдигне на лакът, Ема простена, тъй като движението бе разтърсило китката ѝ.

— Моля ви, не се вълнувайте, мис Уотсън. Останете за малко напълно неподвижна, ако обичате!

Озадачена, Ема си помисли, че разпознава гласа на мистър Синдел, аптекаря — услужлив, вежлив човек, който редовно посещаваше пасторския дом, когато мистър Уотсън се нуждаеше от грижи.

— Мистър Синдел! — немощно, но с облекчение произнесе тя. — Къде съм? Какво се е случило?

— Спокойно, спокойно, мис Ема. Изкълчили сте си китката, но не е нещо сериозно. Наместих я, сложих ѝ компрес и ще ви мине като летен дъжд. След като сте в съзнание, ще ви дам лекарство за успокояване на болката. Ето, изпийте това, дете, и скоро ще бъдете бодра като кукуряк.

— Благодаря ви... ух... какъв отвратителен вкус.

Ема изпи горчивата смес и отново се отпусна без сили върху купчината възглавници, а в съзнанието ѝ бавно проникваше фактът, че лежи върху канапе в огромна и разкошна гостна. В далечния край на стаята гореше друг огън и там седеше малка група хора. Една фигура пристъпи напред и трепетно запита:

— Тя по-добре ли е, мистър Синдел? Помогнахте ли ѝ да се оправи?

Ема позна гласа на мис Озбърн. Младата дама приближи и коленичи до нея, втреничила поглед в лицето ѝ.

— Бедничката, бедничката мис Ема! Толкова съжалявам за китката ви. Вината трябва да е моя, защото си спомням как силно я дръпнах, докато падах, а после, както каза мистър Синдел, сте си ударили главата, когато сте припаднали в нашия вестибюл.

— Май така е станало — каза Ема, след като вдигна здравата си ръка и докосна огромна подутина на челото си. — Не мога да си представя как е могла да ми се случи такава нелепост. Няма значение. Моля ви, не се извинявайте. Съвсем скоро всичко ще ми мине. А вие... скоро ли дойдоха хора да ви избавят? Ами Файдо? Чарлс?

— О, много скоро — заговори мис Озбърн, но в този момент бе прекъсната от долетелия сребрист глас на майка си.

— Скъпа Хариет, ти наистина не трябва да засипваш мис Уотсън с въпроси, защото така тя никога няма да се оправи достатъчно, за да отпътува за вкъщи. Всъщност това е била изключително глупава авантюра, напълно непростима, но трябва да сме благодарни, че никой не е пострадал особено. И нека това да бъде урок за всички участвали никога повече да не вършат такива неща. — Тя се засмя невесело и смехът ѝ прозвуча като леден звън. — Надявам се така да бъде!

— Уверявам ви, Ваше благородие, бе чиста случайност — заговори слабо Ема. — Кученцето се впусна след топката, която бе се търкулнала в прохода...

— Истина е, мамо, точно така се случи — пламенно се намеси мис Озбърн. — И после Файдо се подхлъзна вътре, тъй като проходът бе заледен, а Чарлс тръгна да го вади и също се подхлъзна...

— Стига сме говорили за това, Хариет — студено изрече лейди Озбърн. — Не желая да чуя нито дума повече на тая тема. Това е скандално неподобаваща за една дама авантюра. Учудена съм от теб. Що се отнася до момчето, заслужава да го изпратят в леглото без вечеря.

— Не се съмнявам, лейди Озбърн, че сестра ми вече го е смъмрила, както подобава — намеси се мекият глас на мистър Хауард. Ема не можа да се въздържа и леко трепна при този звук — до този момент не бе разбрала, че и той е в стаята. Но сега мистър Хауард и

ниската светлокоса жена, за която тя знаеше, че е мис Кар, се присъединиха към групата около канапето.

— Как се чувствате, мис Ема, по-добре ли сте? — вежливо запита той. Ема долови известна принуденост в тона му.

— Благодаря ви... да... много съжалявам, че създадох цялото това безпокойство на всички ви...

Ема с усилие овладя гласа си. Усети остро, че с нея не се отнасят както подобава. В края на краищата, инцидентът не бе станал по нейна вина, бързала бе с всички сили да намери помощ и въпреки това сякаш държаха нея отговорна за цялата случка.

— Имахте голям късмет, че мистър Синдел беше в замъка, за да предприеме лекарство за подутите ми премръзнали пръсти — утешително ѝ каза мис Кар. — Така че той можа веднага да прегледа китката ви и да вземе нужните мерки, за да я оправи. След няколко минути, щом почувствате, че сте посъбрали малко сили, ще ви откара вкъщи с каретата си, както сам предложи.

— О, благодаря ви! — възкликна Ема, като стана прекалено бързо и притисна ръка до челото си, защото стаята се завъртя около нея. — Много ще съм благодарна. Сестра ми Елизабет ще се безпокои, ако не се прибера вкъщи до... извинете, колко е часът?

— Не се тревожете, мис Ема. Още няма три и половина. Не бързам — любезно изрече мистър Синедл.

Но Ема знаеше, че той положително искаше час по-скоро да се отправи на оставащите му визити при неговите пациенти. Пък и тя не желаше друго, освен да избяга от замъка Озбърн, където се чувстваше нежелана и натрапена. Цял късмет беше, помисли тя, че лорд Озбърн и неговия приятел Том Мъсгрейв отсъстват. Шумните им излияния и забележки на фона на ледената атмосфера, създавана от неприязънта и недоволството на лейди Озбърн щяха да направят положението още по-неловко.

— Сигурна съм, че след минутка ще се чувствам достатъчно добре, за да измина разстоянието до вашата карета, мистър Синдел — каза тя, като се опитваше гласът да ѝ звучи твърдо и делово.

— Ако подадете ръка на младата дама, Синдел — студено заяви лейди Озбърн, — а някой от прислужниците я подкрепи от другата страна...

Със силно залитане Ема се изправи на крака.

За нещастие тъкмо в този момент лорд Озбърн и Том Мъсгрейв се появиха, оплаквайки се един на друг на висок глас от някакво младо куче, което развалило лова им, защото вдигнало птиците по-рано от необходимото.

— Охо! Та това е мис Уотсън, кълна се във всички светии! — весело обяви Том Мъсгрейв, докато мис Озбърн изтича при брат си, говорейки:

— Само си представи, Седрик! Какво нещо! Преживяхме такова приключение! Малкият Чарлс и аз паднахме в ледницата! И мис Ема бе принудена да отиде за помощ! Освен това ужасно нарани китката си и трябва да бъде откарана вкъщи с каретата на мистър Синдел!

— Паднали сте в ледницата? — учудено повтори лорд Озбърн, като почесваше обърканите си руси къдрици. — Но как, за Бога, е могло да се случи?

Том Мъсгрейв, който бе по-съобразителен и успяваше по-бързо да схване всяко положение, извика:

— Е, Озбърн, пристигнали сме точно в подходящата секунда. Можем да помогнем и да свалим младата дама долу до каретата, нали? Мисля, че тя е лека като перце, така ли е, мис Ема? Стойте настрана, Синдел, ние ще я отнесем до каретата за миг.

В този момент откъм другата камина хаплив старчески глас препоръча да се даде възможност на младата дама да сложи наметалото и шапката си, преди да излезе навън.

— И се опитай да не се правиш на по-голям глупак, отколкото Всевишният те е създал, внуко. Същото се отнася и за тебе, Том Мъсгрейв!

За първи път на Ема бе дадено да разбере, че възрастната съсухрена дама, увита в шалове и седнала на дивана до втората камина, бе вдовицата на дядото на лорд Озбърн.

— Нека да ви разгледам, мис — отсече старата дама, докато двамата млади мъже носеха Ема към нея. — Да! Вие действително донякъде приличате на майка си. Виждам го. Тя бе доста разумна жена. Вслушвах се в онова, което казваше. Но днес никой от младите не притежава и капка здрав разум. Всички са празноглави глупаци. Несъмнено вие сте същата като останалите.

— Надявам се, че не съм, госпожо — задъхано произнесе Ема, докато я отнасяха по-нататък. По-младата лейди Озбърн бе останала в

дъното на стаята с израз на студена незаинтересованост редом с дъщеря си, мис Кар и мистър Хауард. Ема съжаляваше, че не ѝ дадоха възможност да се сбогува и да изрече някаква благодарност.

След като двамата млади мъже я настаниха в каретата на мистър Синдел — по-внимателно, отколкото бе очаквала — тя се обърна към лорд Озбърн:

— Моля ви, милорд, предайте моята благодарност на майка си... и ѝ кажете всичко, което се полага, за нейното гостоприемство.

„Не че бе нещо изключително — мислено си рече Ема. — Всичко, което лейди Озбърн направи, бе, че ми позволи да използвам канапето ѝ и разреши на мистър Синдел да сложи компрес на китката ми в нейната гостна.“

— О, разбира се — отвърна лорд Озбърн. — Не се безпокойте за това. Надявам се скоро да се оправите, мис Ема! Жал ми е да ви гледам в толкова окаяно положение. Хайде, Мъсгрейв, мисля, че Синдел иска да ни прати по дяволите.

Докато караше каретата на връщане, мистър Синдел даде воля на чувствата си и каза:

— Учудвам се, че лейди Озбърн не ви покани да прекарате нощта в замъка! Ако не бяхте вие, дъщеря ѝ можеше да остане много по-дълго затворена в ледницата! Но лейди Озбърн е високопоставена личност, тя изобщо не се замисля, че може да предложи помощ на онези, които стоят по-ниско от нея. Изненадан съм обаче, че мистър Хауард не настоя дамата да ви покани.

— Не бих искала да прекарам нощта в замъка — бързо изрече Ема. — За нищо на света! Не се чувствах добре там.

Когато сестра ѝ бе докарана в пасторския дом, Елизабет изказа мнение, подобно на това на мистър Синдел, но много по-бурно:

— Ей Богу! — извика тя. — Лейди Озбърн ме изумява! Може ли да е толкова неблагодарна! Ти спасяваш дъщеря ѝ от една нощ в ледницата, защото са могли да минат часове, преди някой да отиде да я търси, ако не си била ти, и цялата благодарност, която получаваш, е да те укоряват за неподобаващо на дама поведение. Всеки друг в околните петдесет мили би те настанил на легло и оставил да пренощуваш в дома му; всеки друг би те нагостил с вечеря, би полагал грижи и би се държал най-ласкаво с тебе. Казваш също, че и мистър Хауард присъствал? Защо той не е настоял, че състоянието ти не

позволява да пътуваш? Развалих си мнението за него. Не мога да приема подобно безсърдечие!

— Но, Елизабет, аз не исках да остана в замъка. Бих се тревожила до смърт за тебе и татко.

— Хората от замъка можеха да ни пратят известие по някой от прислугата. Или по мистър Синдел.

— Но лейди Озбърн е толкова студена и отблъскваща. Много пощастлива съм въпреки. Нищо не би ми било по-омразно, от това да прекарам нощта под нейния покрив и да се чувствам задължена.

— Сега — тъжно каза Елизабет — никога няма да разберем дали наистина чаршафите във всичките им легла са копринени и дали господата действително ядат печени омари и пържени в тесто стриди на закуска, както Бетси е чула от сестра си.

На следващата сутрин мис Озбърн и мис Кар дойдоха на посещение с файтон, теглен от пони. Скоро на сестрите в пасторския дом стана ясно, че през изминалото време в замъка Озбърн нещата са били обсъдени отново и се е стигнало до известна преоценка. Може би мистър Хауард бе изнесъл проповед за християнското милосърдие пред господарката на имението, или старата вдовица се бе намесила, или застъпничеството и молбите на мис Озбърн в крайна сметка бяха пожънали плодове и постигнали умилюстивяващ ефект — каквато и да бе причината, посетителките донесоха кошница с цветя и плодове от специалните оранжерии на замъка, както и всякакви любезни послания от самата лейди Озбърн. Тя се надявала, че китката на младата дама не причинявала твърде силна болка или неудобство, била дълбоко задължена за любезната услуга, оказана на дъщеря ѝ, предполагала, че злополуката ще попречи на мис Ема Уотсън да посети следващия бал в Доркинг и затова съжалявала за липсата на възможност да се срещне с нея там, но се надявала, че ще се появи удобен случай и т.н., и т.н.

Естествено, трябваше да се отвърне на тази подчертана любезност от страна на лейди Озбърн. Посетителките бяха поканени да влязат в пасторския дом и да опитат печените ябълки и сладкия кейк, които Елизабет неизменно приготвяше за посрещане на сутрешни гости. Тези угощения бяха вежливо отказани, но мис Озбърн още в първия миг забеляза пианото в гостната и попита коя от дамите в пасторския дом е музикантката.

— Сестра ми Ема — отвърна Елизабет с пламенна гордост. — Ема има глас на славей. Учителите ѝ в Шрусбъри не са могли да намерят думи за нейния талант. Успява да вземе и най-високите тонове! А и прекрасно свири на пианото...

— Само че не сега, разбира се — бързо изрече Ема, показвайки превързаната си китка. Нямаше желание да я молят да свири пред тези дами, които по музикален вкус и техника на изпълнението несъмнено

далече я превъзхождаха, и смяташе за късмет, че разполага с толкова непобедимо защитно средство.

— О, мис Уотсън! Толкова ми се иска да ни попеете! — промълви мис Озбърн с кръгли, възхитени очи. Ясно беше, че се намира в началния етап на боготворене на своята спасителка. — Нищо не желая повече от това да ви чуя! Моята приятелка мис Кар би могла да ви акомпанира — тя винаги е на пианото, когато танцуваме. Свиренето не я уморява, а може и да изпее дуети с вас. Моля ви, моля ви, мис Ема, направете ни това удоволствие! Позволете ни да ви чуем.

Ядосана, истински уморена от зле прекараната нощ и чувствайки се не съвсем здрава, Ема бе принудена да потисне дълбокото си нежелание да свири. Тя виждаше, че Елизабет се страхува да не обиди дамите от замъка. Самата Ема усърдно се стараяше да скрие от сестра си своето леко неразположение, за, да не би да го сметне за основателна причина да не отиде на бала в Доркинг. След толкова много положени старания Ема бе твърдо решила, че Елизабет трябва да се възползва от тях. Затова престана да възразява и без да обръща внимание на слабото главоболие и пулсирането в китката, изпълни желанието на мис Озбърн и изпя няколко балади.

Мис Озбърн бе във възторг. Какъв чуден глас! Не била чувала нищо по-хубаво в Лондон, дори в Ковънт Гардън. Мис Ема не бивало да крие таланта си! Непременно трябвало да дойде... някоя вечер... съвсем скоро... да попее в замъка Озбърн... нали мис Кар мисли същото?

Ема поблагодари и отказа. Бе много признателна, но не би могла да изпълни желанието ѝ... при това нестабилно здравословно състояние на баща си... не е разумно да поема ангажименти за вечерно време... вероятно по-късно, през пролетта, когато сестра ѝ Пенелъпи се установи в Клисъкс...

Това внесе желаната промяна в разговора. Новината за закупуването на Клисъкс от доктор Хардинг очевидно не бе достигнала още до замъка — на Ема ѝ бе забавно да открие, че онова, което се бе превърнало във всеобщ обект на съседски клюки сред жителите на селото, очевидно проникваше по-бавно до висшата аристокрация. Дамите бяха безкрайно удивени и жадно ги обсипаха с въпроси.

Значи Клисъкс най-накрая ще бъде основно ремонтиран и там ще се настани семейство? Великолепно! Такъв красив стар дом! Колко жалко, че е останал необитаем тъй дълго. Толкова е тъжна историята на сър Мелдред и лейди Торидж — последните представители на древен род...

— За баба ще бъде много интересно да научи тази новина — заяви мис Озбърн, — защото съм я чувала много пъти да казва, че семейство Торидж принадлежат към един от най-уважаваните родове в страната. Значи сестра ви и доктор Хардинг наистина възнамеряват да заживеят там?

— Да, много скоро — започна да обяснява Елизабет, но в този момент мис Кар, която от доста време се опитваше с многозначителни погледи да напомни на младата си спътница, че са останали прекалено дълго за сутрешно посещение, накрая постигна целта си.

След като гостенките се сбогуваха след многобройни уверения в приятелство, Елизабет сурово смъмри по-младата си сестра:

— Защо не пожела да пееш в замъка Озбърн? Това е начин да влезеш в една аристократична среда! Чудесен начин да станеш известна.

— Да! Като наемна изпълнителка! — със свити устни произнесе Ема. — Много благодаря, но предпочитам да вляза чрез лично приятелство или изобщо да ме няма!

— Ема! Ема! Прекалено горда си, това не е добре за теб.

— Горда? Да, горда съм. Не искам да ме въвеждат като животно от цирка, като изпълнителка, която с музиката си изкарва хляба. Не забеляза ли колко смаяни останаха, когато чуха, че Пенелъпи и съпругът ѝ ще се настанят в Клисъкс? И колко шокирани? Те гледат на нас като на същества от по-нисша категория. Стремещът на хора от нашата среда да водят подобен начин на живот се счита за нещо неуместно!

— О, срамота, що за глупост, Ема! Въобразяваш си повече, отколкото случаят позволява. Те се изненадаха, това е всичко.

— Прекрасно — каза Ема. — Когато Пенелъпи и нейният доктор се преместят, ще видим колко внимание ще получат от семейство Озбърн. Ще открием чия преценка е била по-близко до истината.

На Елизабет все още ѝ бе много трудно да убеди себе си, че Пенелъпи и доктор Хардинг някога наистина ще се върнат и ще се

настанят в Клисъкс. Но реалността на намеренията им стана очевидна, когато с пощата на следващия ден пристигна писмо от Пенелъпи.

„Доктор Хардинг и аз решихме да удължим нашето сватбено пътешествие до Уеймут — пишеше новата мисис Хардинг, — водени от допълнителната причина, че от онова, което чуваме за напредъка на строежа в Клисъкс, разбираме как работниците не са стигнали доникъде и колко мудро напредват. Моля те, скъпа моя Елизабет, иди там и ги подкани да работят по-бързо. Надявахме се да сме се настанили до момента, в който получиш писмото ми, но се опасявам, че вероятността за това е нищожна. Определено не мога да си помисля да създам дом без добре уредена кухня и облицована печка.“

— Мили Боже — силно озадачена, отбеляза Елизабет. — Откъде са могла да хрумнат на сестра ни такива претенциозни идеи? Никога не сме имали облицована печка тук, нито пък ни е минавало през ум да я правим.

— Е, хайде, непременно ще отидем в Клисъкс и ще настояваме работниците да се трудят по-бързо — весело каза Ема. — Трябва да призная, че съм много любопитна да видя отново това място. Спомням си, че мама ме води веднъж там, когато бях петгодишна. Приличаше ми на палата на Спящата красавица.

Клисъкс, господарската къща с имение, закупена от Пенелъпи и нейния съпруг, се намираше над река в подножието на обрасъл с гори хълм, на около миля разстояние от пасторския дом в Стантън и в посока, противоположна на Озбърн Парк. Това определено бе най-старият дом в околността, много по-древен от замъка Озбърн. Според някои историци части от Клисъкс датираха от времето на саксите. Семейството, което го бе обитавало, Торидж, бе от сравнително старинно потекло, но през този век бе преживяло тежки времена, особено последният му представител, сър Мелдред Торидж, който, както се твърдеше, бе загубил на хазарт цялото си наследство в размер на седемдесет хиляди лири годишен доход в Уейтиърс и неотдавна се бе хвърлил в морето от една скала в Брайтън.

До къщата се стигаше по криволичещ път покрай реката. От едната страна се извисяваше покритият с букова гора хълм, а от другата — водата проблясваше между храстите.

— Прекрасно е — каза Ема, докато Елизабет нагаждаше темпото на тегления от понито файтон към извивките на пътя, — но представи

си да пътуваш оттук през нощта! Или при навалял сняг! Чудя се как сестра ни Пенелъпи е решила да се установи в място, до което се достига след толкова много серпентини. Дали е помислила за това?

— И аз си задавах същия въпрос — отвърна Елизабет. — Пенелъпи е виждала пътя само веднъж, през слънчев октомврийски ден, когато листата са лежали мъртви на земята и пред нея се е разкривала светла гледка. Но когато този хълм се скрие под летния листак, ще стане съвсем мрачно. Сестра ни е склонна да взема прибързани решения въз основа на повърхностна и ограничена преценка, а после, ако нещата се окажат не наред, както често се получава, отказва да поеме вината и нарочва за изкупителна жертва онзи, който ѝ е най-удобен.

Взеха още един завой и видяха пред себе си къщата — дълго, ниско, несиметрично знание, разположено на малка височинка над реката. Ясно беше, че се извършва ремонт: чуваше се пилене и чукане, работници караха колички напред-назад. Елизабет, която познаваше всеки мъж, жена и дете в този край на разстояние двацет мили наоколо, привлече вниманието на един такъв познат и го попита дали не може да намери главния строител, Джосая Докинс, тъй като трябва да му предаде съобщение.

Той кимна и изчезна под една арка, а кобилата бавно продължи напред и навлезе през входа в главния двор на зданието с формата на обърнато Г.

В този миг зърнаха още една карета.

— Охо! — каза Елизабет. — Та това е файтонът на лейди Озбърн! — А ето я, няма лъжа, ей Богу, самата мис Озбърн заедно с мисис Блейк.

Старата кобила с желание спря и мис Озбърн дойде да ги поздрави:

— О! Скъпа мис Ема, боя се, че ни заловихте да надничаме през ключалката. Надявам се, ще ни простите. Баба бе толкова любопитна да научи какви промени се правят тук — въпреки нашите уверения, тя трудно можеше да повярва, че се е намерил смел човек, който действително смята да възстанови тази порутена къща и да живее в нея.

Мисис Блейк се усмихна на Ема и каза:

— А освен това се случи така, че на посещение у брат ми е дошъл един наш братовчед, капитан Фриймантъл, голям ентузиаст на тема архитектурни забележителности, особено от периода на саксите. След като разбра колко близо до Клисьъкс се намираме, изрази горещо желание да види мястото, особено преди да са извършени големи промени в него, за да не би, нали разбирате, подобренията да го направят неузнаваемо, както често става. Той е в задната част, катери се по купчини тухли и старателно разглежда каменните строежи на саксите. Накратко, скъпа мис Уотсън, трябва да ни простите за прекаленото любопитство.

Елизабет, малко объркана от присъствието на неочакваната компания, любезно поздрави дамите с „добре дошли“ и ги покани да разгледат всичко, което пожелаят. Сетне, забелязала главния строител, на драго сърце го използва за претекст да се извини и прекоси двора, за да му предаде съобщението на Пенелъпи. Мис Озбърн тръгна след нея да търси господина, който ги придружаваше.

Ема приятелски заразпитва мисис Блейк за здравето на малкия Чарлс и изрази надежда, че приключението в ледницата не е довело до лоши последици.

— Не, не, никакви, благодаря ви, мила мис Ема — отвърна мисис Блейк. — Чарлс стои вкъщи и се занимава допълнително с уроци с брат ми като наказание за своето безразсъдство. Всъщност (между нас казано) това се прави само за успокоение на хората от замъка, тъй като ние не виждаме как иначе би могъл да постъпи. В края на краищата наказанието не е голямо, защото той обича уроците с Адам. Той самият не е пострадал, но естествено скърби за малкия Файдо — много скърби — добави тя със снишен глас, след като мис Озбърн се отдалечи, за да каже нещо на един господин, който точно в този момент се появи изпод арката.

— Малкият Файдо? — удивено попита Ема. — Защо? Той ранен ли е? Нали Чарлс каза, че нищо му няма.

— Така е, но лейди Озбърн бе толкова раздразнена от случката, че заповяда животното да бъде унищожено.

Ема бе шокирана и известно време можеше само да гледа втренчено в пространството, преди да осмисли тази вест. После с горчив глас запита:

— Но защо? Не разбирам. Кучето нищо лошо не бе направило — всичко бе случайност... топката се търколи...

— Боя се — със същия тон й отвърна мисис Блейк, — че след като веднъж подобна идея е влязла в главата на въпросната дама, всякакви уговорки са излишни. Тя е неумолима. Но сега — добави тя с по-висок глас — позволете ми, мис Ема, да ви представя капитан Фриймантъл. Матю, това е нашата приятелка и съседка мис Ема Уотсън.

Мъжът, който пристъпи напред, не се отличаваше с особен ръст, но създаваше впечатление, че е висок, защото бе слаб и изискан. Носеше светлокестенявата си коса малко по-дълга, отколкото бе обичайно, и това отиваше на продълговатото му усмихнато лице с тясна, изпъкнала челюст, красив нос и живи очи с цвят на тъмен лешник под високо чело.

— Мис Уотсън — той се наведе над ръката й. — Позволете ми да ви поздравя с придобиването от сестра ви на този изключително интересен имот! Струва ми се, че Клисъкс може би някога е бил едно от кралските имения на Кеулин Уесекски, който, както несъмнено знаете, е известен и като Бретуалда Южноанглийски през VI век, завладява територията чак до река Севърн и се превръща в един от първите големи владетели в страната. Виждате ти, соук, от староанглийските саку и сокн, означава право на юрисдикция, така че Клисъкс нищо чудно да произлиза от древния израз за ленно владение на Кеулин — естествено, думите сокен и сокенманри са се появили покъсно с нахлуването на викингите. Разбира се, не по-малко възможно е имението да е принадлежало (и много вероятно така да е станало по-после) на Кадуала, който през VIII век (както навярно знаете) става господар на Уесекс и басейна на Южна Темза чак до Кент и напълно ликвидира ютския елемент на остров Уайт.

Докато съобщаваше тези факти, капитан Фриймантъл се усмихваше на Ема тъй пламенно и искрено, че тя не се въздържа и му отговори с подобна усмивка.

— Наистина ли го е направил? Струва ми се, че е трябвало да извърви доста път само за да ликвидира ютите.

— Честна дума, така е било! На свой ред наследник на Кадуала става Ин, издал редица закони, на които силно се възхищава крал Алфред. За съжаление влиянието на Ин до известна степен е

ограничено от Уихтред Кентски. За нещастие, след Ин идва Ателбалд Мерсийски, който, със съжаление трябва да кажа, е бил най-долен негодник.

— Ужасно! Имам предвид, действително ли е бил такъв?

Капитан Фриймантъл отново очарователно ѝ се усмихна и показа два реда блестящи бели зъби. Очите му искряха.

— Ателбалд е бил невероятно скандален човек, уверявам ви. Но за щастие докато копаел гроб на другите, сам паднал в него — убил го собственият му телохранител, след което братовчед му Офа (същият, който построил земленото укрепление между Уелс и Мерсия) успял да възстанови реда.

— Много се радвам да го чуя — каза Ема.

— Но местоположението на този имот тук, край реката — нали разбирате, много важен път през онези времена, когато огромна част от страната все още е била покрита с непроходими гори, особено Уелд — прави изключително голяма вероятността той да е принадлежал на крал. Могат да се намерят още няколко евентуални собственици: Кунеулф е друг крал на западните сакси, разгромен от Офа през 777 г., или пък Куикхелм, крал преди него, умрял през 636 г. Куикхелм побеждава британите при Бийндън, но самият той претърпява поражение от Едуин Нортумбрийски през 626 г. (Все пак остава жив и успява да се покръсти след десет години).

— Много се радвам, че не е загинал в тая битка — каза Ема. — Колко много крале са имали тези западни сакси.

Капитан Фриймантъл ѝ отпрати още една от лъчезарните си усмивки.

— Смея да твърдя, че вие, както повечето останали жители по тия земи, смятате случилото се между 55 г. пр. Хр. и 1066 г. за нещо маловажно. Но ви обещавам, че насочите ли веднъж вниманието си към този период, ще откриете колко завладяващо интересен е той. Тази епоха поглъщала съзнанието ми по време на множество дълги и лишени от събития пътувания по море. Е, и по време на други, които по-скоро бяха наситени с прекалено бурни преживелици.

— Мисля, че трябва да дойдете и да се запознаете с баща ми — предложи Ема, — ако гостуването ви в нашия край е по-дълго. Той също високо цени крал Алфред и много обича да чете историческа литература.

— Ще ми бъде приятно! Чувал съм от братовчед си за огромната ерудиция на баща ви и будния му интелект. Бих счел за чест да се запозная с него. За съжаление, пребиваването ми тук вероятно ще е кратко. Но ако през това време...

Подканата на мисис Блейк прекъсна думите му.

— Хайде, мис Озбърн, хайде, братовчедо. Смятам, че дълго притеснявахме мис Уотсън и мис Ема — време е да си вървим. А и лейди Озбърн несъмнено с нетърпение очаква да чуе разказа на мис Озбърн.

— Мислите ли, че сестра ви ще може скоро да се настани в къщата, мис Уотсън? — жадно се поинтересува мис Озбърн.

— Така ме увери мистър Докинс.

— Но на мене нещо ми подсказва, че лейди Озбърн няма да бъде сред онези, които ще посетят Пенелъпи и доктор Хардинг, когато се установят тук — сухо и полугласно изтъкна Ема пред Елизабет, докато файтонът от Озбърн Парк с трополене излизаше от двора.

— Какво те кара да го мислиш?

— Елизабет, знаеш ли какво е направила лейди Озбърн?

С гневно възмущение Ема разказа на сестра си за ненавременния край на малкия Файдо.

Елизабет поклати глава, не по-малко шокирана, но не чак толкова смаяна.

— Чувала съм и други подобни истории за поведението ѝ, когато е разгневена. Гневът ѝ може да бъде безмилостен. Ако прислугата предизвика яростта ѝ, тя я уволнява мигновено. Един стар кочияш, който не искал да кара по засипан със сняг път, бил изпъден на мига... Мисля, че когато децата ѝ са били по-малки, се е отнасяла жестоко с тях...

— Какво би могъл да намира мистър Хауард в нея? — възкликна разпалено Ема, когато Елизабет обърна кобилата и подкара файтона обратно по крайречния път.

— Опасявам се, Ема, че не се ръководи от чувства.

— Но той е добър човек! Човек с принципи и здрав разум!

— Може би се надява да ѝ помогне да се промени.

— Не виждам голяма вероятност. В края на краищата тя трябва да е петдесетгодишна. На тази възраст хората не се поддават на промени — прекалено дълбоко са вкоренени в тях обноските и

навиците им. Как би могъл да понася перспективата, пред която е изправен?

Гласът на Ема, цялото ѝ поведение бяха тъй разстроени, че Елизабет, която обичаше сестра си и искаше да я предпази от ненужна болка, каза бързо:

— Ние нищо не можем да направим за него. Всеки сам избира съдбата си. А и за всички е очевидно, че лейди Озбърн го обича безумно. Мисля, че ще водят спокоен съвместен живот. Какво впечатление ти направи капитан Фраймантъл? Мисис Блейк ми разказа историята му, докато разговаряхте. Горкият човек, загубил е ръката си в битката в залива Ока. Пуснали го у дома в отпуск по болест, тъй като раната не заздравявала както трябва и той се консултирал с лекар в Лондон, но сега скоро щял да се върне на кораба си...

Ема вторачено и с ужас гледаше сестра си.

— Загубил ръката си?

— Да, не видя ли? Ръкавът му бе забоден за жилетката.

— Изобщо не забелязах — Ема бе потресена. — Как съм могла да бъда толкова невнимателна... толкова ненаблюдателна? Предполагам, че през цялото време съм гледала лицето му и съм очаквала да чуя какво ще каже. Лицето му е толкова необикновено, че нищо друго не се забелязва...

— Е, мисля, че капитанът предпочита така да се държат с него — допълни Елизабет спокойно. — Мисис Блейк казва, че не обича да споменават за недъга му — стареае се да го омаловажи, колкото е възможно. О, между другото, открих защо Пенелъпи не се тревожи особено за този лъкатушен път — работниците изсичат задната алея и прокарват нов път през хълма...

6

Най-накрая денят на бала в Доркинг дойде, и Ема, чиято китка бе почти оздравяла, откара сестра си в града. Според отдавнашен обичай Елизабет щеше да вечеря и да прекара нощта у гостоприемното семейство Едуардс. Тя се надяваше през това време да разбере нещо повече за наследството на чичото от Плимут и доколко бяха разбити надеждите на бедния Сам.

— Макар че ще се чувствам определено неловко — каза тя. — Това наследство сякаш издълба пропаст между мене и Мери Едуардс. По-рано бяхме приятелки, а сега няма да съумея да се държа непринудено с нея. А мисис Едуардс винаги има толкова сдържан вид и се държи с толкова хладна любезност. Ех, Ема, ако ти също можеше да дойдеш! Ти се чувстваш много по-свободно от мене във висшето общество — резултат от всичките години, които прекара с леля Търнър.

— Ох, скъпата ни леля — въздъхна Ема. — Как копнея за вест от нея. — До този момент не бе пристигнало нищо. — Но ти, Елизабет, не бива да говориш така. С новата си наметка ще изглеждаш отлично, косата ти е за чудо и приказ, с което и двете можем да се гордеем — не обръщай внимание на сдържаността или на хладната любезност на мисис или мис Едуардс. Искам да се чувстваш непринудено, да прекараш една весела вечер, да участваш във всеки танц и, ако е възможно, да отклониш поканата на лорд Озбърн, понеже вече си обещала да танцуваш с друг.

— Няма голяма вероятност да се случи подобно нещо, мила Ема — със смях каза Елизабет, докато спираха пред хубавата къща на мистър Едуардс с бели колони и вериги отпред, които пазеха фасадата откъм улицата. — Но се надявам, че твоето прекарване на вечерта ще се окаже не по-малко приятно, макар и по различен начин. Чудесно от страна на мисис Блейк да дойде да постои с тебе.

— Да, ще си поговорим на спокойствие и ще разнищим характера на лейди Озбърн — отвърна Ема, докато прислужник с

ливрея и напудрена перука отваряше парадната врата. Тя махна ласкаво на сестра си за довиждане и докато обръщаше кобилата по широката улица, забеляза не много далече лорд Озбърн и Том Мъсгрейв, които язدهа, погълнати от разговор. До такава степен бяха увлечени в нещо, че не забелязаха Ема в скромния ѝ файтон, която мина покрай тях в бърз тръс, защото старата кобила усещаше, че си отива вкъщи. Но като хвърли поглед назад, Ема се стресна, забелязвайки двамата господа да слизат от конете си пред вратата на голямата къща на семейство Едуардс.

„Е — помисли си Ема, — сестра ми Елизабет май ще има по-голяма компания, отколкото се бе надявала! А и ако господата правят посещението, за да поканят мис Едуардс да изтанцува няколко танца с всеки от тях, няма да е учтиво да не отправят покани и към Елизабет. Така че тя ще започне чудесно бала. Изглежда, че семейство Едуардс имат право да смятат, че лорд Озбърн ухажва Мери Едуардс. Аз лично мисля, че тя ще е много-много по-щастлива с милия ми брат Сам и не вярвам да е напълно безразлична към него, бедното момиче, ако съдя по начина, по който се изчерви, когато каза, че той и аз си приличаме. Но перспективата да живее в замък и да се нарича лейди Озбърн... Предполагам, родителите ѝ смятат, че такава партия не се изпуска“.

Пристигайки у дома, Ема вкара файтона в двора и отведе кобилата в конюшната. Когато влезе в пасторската къща през задната врата, старата бавачка ѝ каза, че мисис Блейк вече е пристигнала, преди не повече от пет минути.

— Поканих я в гостната, мис Ема, защото знаех, че тъкмо толкова ще е вашето желание. Огънят гори чудесно, а с нея е и господинът, та си има компания.

— Господинът? — сърцето на Ема подскочи в гърдите ѝ. — Искаш да кажеш, мистър Хауард?

— Не, мис, господинът, който е на гости у мистър Хауард (самият мистър Хауард е придружил на бала лейди Озбърн). Имам предвид нещастния господин с една ръка.

— О, Боже...

— Казах на господаря, че са тук, мис Ема, и той рече да ви помоля да бъдете така мила, та да му помогнете да слезе долу. Защото искал да пийне чашка чай с господина, капитан Фриймантъл. Изглежда

е познавал баща му преди много години, когато заедно са учили в Кеймбридж.

Ема забързано влезе в къщата, отвори вратата на гостната и произнесе:

— Бихте ли ме извинили за минута, докато помогна на татко да слезе долу? Зная, че много ще се зарадва да види капитан Фриймантъл.

На горния етаж Ема намери баща си да се опитва да си сложи дебелия, подобен на расо, вълнен халат, в който имаше обичай да се появява пред дошлите след часа за вечеря гости. Бе заплел шнуровите на възел, а чехлите бе обул обратно. Той покорно се остави тя да оправи тоалета му.

— Благодаря ти, мила. Само си представи, синът на моя стар приятел Гарет Фриймантъл — Гети Фриймантъл, както го наричахме в Кеймбридж, а това бе много години преди да стане епископ, какъвто е сега... Ще бъде истинско удоволствие да видя сина му... Смятам, че видът ми е приличен, мила моя.

Тя внимателно го съпроводи по стълбите и го въведе в гостната, където бавачката сновеше с табли, на които дрънчаха чайни прибори.

— Струва ми се, скъпи ми Фриймантъл, че бихте предпочели малко по-силно питие от чай? — предложи мистър Уотсън, след като представянето приключи и всички уютно се настаняха около огъня.

— Напротив, уважаеми господине! Чаят е точно онова, което искам. Разбирате ли, в морето ни се налага да прекарваме дълго време без чай — там май граховата супа е най-близко до него. Така че да изпия чаша истински чай за мене е просто удоволствие.

— А сега ми разкажете за вашето семейство. Вие ли сте най-малкият син?

— Да, сър. Брат ми Джордж последва баща ми в църковното поприще и несъмнено като него ще стане епископ, когато му дойде времето.

— Гети Фриймантъл, естествено. Та още в Кеймбридж, преди трийсет години наричахме баща ви Гети Фриймантъл.

Синът на епископа, който чуваше тази история за втори път, отправи заразителната си мила и закачлива усмивка към Ема.

— Точно така, сър! Следващият ми брат, Франк, постъпи в армията — в гвардията под командването на сър Хари Бърард. Гетите не бяха за него. А за мен, като най-млад, остана флотът.

— И несъмнено един ден ще бъдете адмирал.

— Не, сър, нямам такива амбиции. Ако страната не изживяваше критични времена, щях да стана историк, каквито бяха моите намерения. Истинското ми страст е историята.

— О, да! Дъщеря ми Ема ми разказа за вашата теория, че имотът Клисъкс някога е бил владение на Кеулин или Кадуала. Вижте, скъпи ми господине, колебая се редно ли е да противореча на гост, когото познавам тъй отскоро, но много по-вероятно е Кунегилс, който, както непременно знаете, е контролирал Уесекс...

Очите на капитан Фриймантъл заискриха. На лицето му грейна обезоръжаваща усмивка и той заговори:

— Аха! Може би, сър, но аз също, с цялото дължимо почитание към вас...

В следващата секунда те вече пламенно спореха.

Докато наливаше чая, Ема меко сподели с мисис Блейк:

— Всичко това се отразява много благотворно на баща ми! Той обожава подобни разговори. Мисля, че не се е радвал на спор като този от времето, когато братът на майка ми, вуйчо Франсис, идваше да обсъжда с него подобни исторически въпроси — погледнете как ръкомаха...

— Надявам се да не се окаже прекалено изморително за него. Позволих си голяма волност, като доведох капитан Фриймантъл на посещение, но той не искаше да съпроводи брат ми на бала. Дните, когато танцувал, били останали в миналото, а и изгаряше от желание да се запознае с баща ви. Виждам, че той не по-малко от него се радва на спора. Това отвлича мислите му от ръката... — Мисис Блейк изпи глътка чай и след миг добави: — Изключителен късмет имаме, скъпа Ема, че вашата сестра мисис Хардинг е решила да се установи в онзи романтичен дом. Колко приятни посещения ще правим там — какви исторически дискусии, излети и проучвания. Все още не съм се запознала със сестра ви Пенелъпи, но ако тя прилича на вас и мис Уотсън, с огромно нетърпение очаквам тази среща.

Ема се опита да си представи как Пенелъпи и доктор Хардинг изпитват удоволствие от подобен спор, но не успя.

— Не мисля, че сестра ми Пенелъпи се интересува особено от история — нерешително произнесе тя. — Но може би, след като дойде

да живее в сграда с подобна антична стойност, ще придобие вкус към тази наука. — Дълбоко в себе си Ема смяташе това за малко вероятно.

— Вашата сестра обича ли природата? Дали ще се наслаждава на горите, на реката и хълма?

— Не съм сигурна — колебливо призна Ема.

Всъщност колкото повече мислеше, толкова повече се дивеше защо, за Бога, Пенелъпи и докторът бяха избрали такова неподходящо жилище.

— Братовчедо — каза в този момент мисис Блейк, — мисля, че е крайно време да си вървим. Не трябва да забравяме, че Мистър Уотсън не е добре със здравето. Не бива да го изтощаваме. А и ти възнамеряваш утре да хванеш ранната пощенска карета за Портсмут.

— Никак не ми се иска да прекъсна този приятен разговор — въздъхна мистър Уотсън. Той се вторачи с неподправена жалост в ръката на капитан Фриймантъл. — Много ми е мъчно за ръката ви, моето момче, много. Но докато сте плавали по море, сте поддържали ума си остър като бръснач. Ако и занаятчийството да правите и продължавате да трупате нови знания, ще постигнете големи успехи. Загубата на ръка не означава, че е настъпил краят на света.

— Благодаря ви, сър. Напълно сте прав. Аз пък съм изключително щастлив, че имах възможността да се запозная с вас... и с част от вашето семейство.

— Редно е нашите гости да получат чашка алкохол на тръгване, за да им е по-лек пътят — предложи мистър Уотсън на дъщеря си. — Когато баща ви и аз бяхме младежи, капитан Фриймантъл, имахме навик вечер в стаите си в колежа да прием чаша горещ шоколад с ром — какво превъзходно, повдигащо духа питие бе това, едновременно ободряващо и укрепително. Мисля, скъпа Ема, че с удоволствие бих пийнал глътчица от него и съм сигурен, че капитан Фриймантъл ще ми прави компания.

Очите на капитан Фриймантъл потърсиха въпросително погледа на Ема.

— Сигурен ли сте, скъпи господине? — колебливо запита мисис Блейк.

— Да, да! Толкова пъти съм му се наслаждавал. Моля те, Ема, поискай добрата ни бавачка да го приготви.

Бавачката отдавна си бе легнала, затова Ема сама приготви горещия шоколад в кухнята и го поднесе на табла в гостната, заедно с бутилка ром.

— Отлично, отлично — изрече мистър Уотсън, като си наливаше солидно количество алкохол в чашата шоколад. — Не помня кога за последен път разговор ми е доставял такова удоволствие. Вие ме върнахте в старите времена, капитан Фриймантъл. Моля ви, предайте моите поздрави на добрия си баща, когато му пишете следващия път. Имахме навика да го наричаме Гети Фриймантъл — тихичко се засмя той, изпълнен със спомени.

— Аз също, скъпи господине, след като утре се върна на кораба си, много, много често ще си спомням за този прекрасен час. — Усмивнатите очи на капитан Фриймантъл срещнаха погледа на Ема. Той добави: — Мис Уотсън, вие правите най-хубавия шоколад, който някога съм вкусил.

— Благодаря — тихо каза тя. — Аз също се радвах, докато слушах вас и татко. Бих искала да науча повече за тези сакски крале.

— Наистина ли? Тогава при първа възможност ще ви изпратя книга. Ще имате ли желание да я прочетете?

— С най-голямо удоволствие.

— Тогава ще го направя.

След като гостите си заминаха, Ема помогна на баща си да се качи и да си легне. Той с въздишка промълви:

— Как ми се иска да прекарваме по-често подобни вечери! Хауард и Първис са чудесни хора, но винаги се държат така, сякаш се страхуват да не ме развълнуват прекомерно; толкова почтителни са в поведението си. Но този млад човек...

— Сигурна съм, че те го правят с най-добри намерения, татко.

— Предчувствам, че ще спя прекрасно. Благодаря ти, Ема, мила. Само остави свещта край леглото ми да гори. След малко ще я угася, но най-напред ще си прочета молитвите и ще подредя мислите си.

Ема излезе на пръсти. Остави отворена вратата на собствената си спалня, за да може да вижда отблясъка на светлината на свещта върху стената на стълбищната площадка. Веднъж-дваж тя излиза на пръсти и се вглеждаше зад ъгъла, но баща ѝ все още четеше молитвеника си. Най-после тя заспа, но светлината продължаваше да свети. Когато, часове по-късно, в началото на сипващата се зора, тихичко влезе в

стаята на баща си, свещта бе догоряла до край. Баща ѝ лежеше мъртъв, завивките бяха разхвърляни, сякаш се бе надигал и мятал от едната страна до другата в борбата си със смъртта. Нямамо е лесна битка, нито доброволно предаване. Ема, уплашена и потресена от доказателствата за това самотно сражение, почувства неотменим дълг да изпълне тялото на баща си, да затвори очите и устата му, да избърше лицето му, да подреди всичко, както трябва и да го покрие със старателно изпълнати завивки, преди да повика старата бавачка.

Зимното слънце започваше да изгрява. Точно сега, помисли си Ема, капитан Фриймантъл се качва на пощенската карета за Портсмут. Може би ще изминат много месеци, преди да научи за станалото. Възможно е и изобщо да не научи.

Сграбчи я ледена, парализираща горест. „Още една част от живота ми си отиде, изчезна завинаги“ — помисли тя.

Денят щеше да бъде много дълъг.

* * *

Всъщност денят, последвал смъртта на мистър Уотсън, се стори на дъщерите му дълъг колкото няколко седмици. Трябваше да се изпратят хора, които да уведомят Робърт и Джейн в Кройдън, Сам в Гилфорд. Необходимо бе да се отправи писмо до Пенелъпи и доктор Хардинг в Уеймут. Налагаше се да се изпратят съобщения: до младия мистър Маршал, помощника на енорийския свещеник, както и до мистър Тирит, бъдещия свещеник на Стантънската енория, който засега живееше в Хайндхед с многото си малки деца и, както бе известно, с нетърпение очакваше да се премести веднага, щом стане възможно. Заминаха и други съобщения: до мистър Синдел, аптекаря, до семейство Едуардс, до мисис Блейк и други съседи.

— Мислиш ли, че е редно да изпратим по някого вест до лейди Озбърн в замъка? — измъчена и изцапана с мастило попита Елизабет, която седеше зад бюрото на баща си.

Това бе първият пряк въпрос, който през последните часове тя зададе на Ема. При пристигането си вкъщи Елизабет бе толкова потресена и обхваната от скръб, след като чу нещастната новина, че почти не продума на сестра си през остатъка на деня. Сред многото

болки на Ема се бе присъединил и страхът, че сестра ѝ, по някакъв начин, смята нея отговорна за фаталния изход. Това опасение бе потвърдено по време на посещението на мистър Синедл:

— Сърцето му е отказало да работи, мис Уотсън, това е всичко — утешително произнесе аптекарят. — Знаете, че това можеше да се случи по всяко време през последните девет месеца. Всъщност удивлявам се, че той остана толкова дълго сред нас... Да, вярно е, че една вечер, прекарана в оживен разговор, може да е спомогнала да се ускорят нещата... определено, пък и силна стимулираща напитка от горещ шоколад с ром преди лягане... неразумно, да, несъмнено малко неразумно... но кой, в крайна сметка, може да даде компетентно мнение по тези въпроси? Би било безсмислено, абсолютно безсмислено да се търси вина или отговорност в такъв момент, моя най-скъпа мис Уотсън.

Въпреки това Ема почувства, че отговорността вече бе приписана и то на нея. Усети го по необичайното мълчание и съдържаност в поведението в Елизабет, а сетне и от държането на Робърт, Джейн и Маргарет, които първи от семейството пристигнаха в пасторския дом.

— Дала си му горещ шоколад? С ром? Какво си си мислила? Как е могла да ти хрумне такава чудата и неразумна идея? И то след дълго, изморително и излишно разискване с оня капитан, как му беше името...

— Как си могла да бъдеш толкова потресаващо, толкова безбожно несъобразителна? Толкова да не се замислиш за доброто на баща ни? Да не говорим за доброто на останалите.

— Но той сам предложи да поднесе питието! Помоли за него, поиска го! Наслаждаваше се от сърце на един оживен, вълнуващ и съдържателен разговор с капитан Фриймантъл за саксите...

— Саксите, как не! — тросна се Робърт.

Ема чувстваше, че е изпаднала в незаслужена немилост. Последната си вечер на тоя свят мистър Уотсън бе прекарал в пълно щастие, посетителите и напитката му бяха доставили истинско удоволствие. „Трябва да се опитам да осмисля този факт и да не го забравям — помисли си Ема. — Излишно и неприлично е да се спори. Просто съм длъжна да понеса тази беда по най-достойния начин, който ми позволяват силите. Така ми се иска да дойде мисис Блейк. Тя,

сигурна съм, ще прояви съчувствие към мене и ще потвърди факта, че татко бе в отлично настроение снощи и на няколко пъти каза колко се радва на компанията на капитан Фриймантъл“.

Но мисис Блейк, вероятно смятайки, че семейство Уотсън не желаят присъствието на чужди хора в подобен тъжен момент, тактично не се появи.

Робърт, в качеството си на адвокат на семейството, преди няколко години бе участвал в съставянето на бащиното си завещание, което поради тази причина не съдържаше нито добри, нито лоши изненади. Основната част от неголемия имот на мистър Уотсън се разделяше между двамата му сина, а всяка от дъщерите получаваше по сто лири. Пасторският дом, разбира се, не можеше да се завещава и веднага следваше да премине в други ръце. На Ема ѝ бе мъчно за загубата на овощните дръвчета, за езерото с патиците, за градината и за горичката. Тя таеше горестен страх, че сърцето на Елизабет е съкрушено от предстоящото напускане на този любим дом, но в момента сърцето на Елизабет бе затворено за нея.

Ема така и не чу какво е станало на бала в Доркинг. Това ѝ причиняваше допълнителна тъга, защото копнееше да разбере дали всичките грижи и старания, които така щедро бе положила за нейната външност, са дали резултат. Нито пък ѝ бе възможно да размени мнения — както жадуваше — с Елизабет за яростната, макар непризната и с вежливи думи водена война, която се разгаряше сред семейството във връзка с разпределянето на личните вещи на мистър Уотсън, мебелите и домакинските принадлежности.

През целия си живот, местейки се от една енория в друга, мистър Уотсън винаги бе пренасял със себе си значително количество порцелан, сребърни сервизи и ленени покривки, както и множество отлични, солидни, макар и старомодни мебели, които бе наследил от родителите и дедите си. Част от мебелировката, преди презирана като остаряла, сега, по своеволния каприз на модата, отново бе придобила стойност. А различни други вещи като кърпите и покривките за маса, оброчени с брабантски дантели, както и няколко безупречно изглеждащи сервизи от произведен в Дерби порцелан с гравирани корона, получени отдавна като сватбени подаръци, по всяко време неминуемо щяха да породят интерес.

Пенелъпи (която вече бе пристигнала с най-голяма бързина от Уеймут заедно със съпруга си), Маргарет и Джейн бяха кръстосали шпаги заради разпределянето на тези вещи, много, от които не бяха оставени на никого конкретно в завещанието.

— Твоята къща, скъпа Джейн, е вече напълно обзаведена, така че за какво биха могли да ти послужат още сребърни сервизи или кърпи, да не говорим за столове и маси? Подобни вещи имаш предостатъчно. Докато Клисъкс тепърва цялостно ще се обзавежда и стаите там са толкова огромни, че не ми се побира в ума с какво бих могла да ги запълня... Бюрото на татко ще подхожда отлично, ще бъде точно онова нещо, което е необходимо за стаята, където ще устроим кабинета на доктор Хардинг...

— Бюрото на татко трябва несъмнено да отиде у Робърт като най-голям син — отвърна Джейн с побелели от ярост ноздри. — Не може да става и дума на кого ще принадлежи то. Освен това следва ние да получим пианото, тъй като нашата малка Огъста засега е единственото дете в рода и малкото скъпо ангелче проявява подчертан музикален талант — или ще го прояви, ако има инструмент, на който да свири. Да не говорим, че такава прекрасна марка като „Броудуд“ ще се похаби в Клисъкс. Влагата ще повреди пианото само за месец.

— Пианото трябва да принадлежи на сестра ни Ема — заяви Сам, който дотогава бе мълчал. — Тя свири тъй прекрасно.

— Ема? Че къде би могла тя да сложи пиано? Тя няма дом. Нито пък съществуват изгледи да има.

— Не виждам защо липсата на дом трябва да лиши момичетата от някои ценни вещи — решително произнесе Сам. — Нещата могат да се пазят на склад.

— Да се пазят на склад? — пронизително извикаха Джейн и Пенелъпи, по изключение единодушни. — При тия високи складови такси? Глупости! Освен това е направо позор, че Ема получава всички онези книжа на татко... смехотворно е... непристойно. Къде ще ги държи, моля?

— Аз ще се грижа за тях. А освен това — настояваше на своето Сам — вещи като пианото биха могли да се дадат на момичетата, но временно да се пазят в къщата на една от вас с ясната уговорка, че са взети под наем и ще бъдат върнати, когато собственичките им се омъжат и си установят собствен дом.

— Напълно неизпълним план! Няма никаква вероятност подобно нещо да се случи! — заяви Пенелъпи с приповдигната горна устна и вирната брадичка.

Нещастният доктор Хардинг, за първи път изправен пред семейно събиране в пълен състав, очевидно намираше преживяването за потискащо и се бе оттеглил в един ъгъл. Ако жена му или шурейт го питаха за мнението му, той прибягваше към една-единствена неизменна защита:

— Не желая неприятности! Никога не съм обичал неприятностите. Защо да не можем всички да се държим мило и сговорчиво?

Ема, Елизабет и Сам, трите истински скърбящи деца на мистър Уотсън, изобщо не можеха да се мерят по алчност с Робърт, Пенелъпи и Маргарет, да не говорим за Джейн, която не бе прекарала и половин час в пасторския дом, когато отдели огромен празен сандък и започна да трупа в него съдове, прибори, сервизи, вази и свещници.

Дори съпругът ѝ бе малко смутен.

— Не би ли почакала, докато мине погребението, любов моя? Няма ли да е по-добре?

— Но Сам Хитчънс се връща в Кройдън тази вечер, Робърт, и спокойно може да отнесе това със себе си. Разбираш, че по този начин ще си спестим разноските по превоза.

През следващите месеци, дори години, Пенелъпи щеше ожесточено да разпитва за всички онези вещи и семейни ценности, „които Джейн задигна в деня, когато татко почина“.

Погребението бе насрочено за след три дни, за да има достатъчно време за закупуване на черен камгарен плат и креп и ушиване на траурно облекло. Заупокойната служба трябваше да се води от мистър Хауард, но друга извънредно злощастна и трагична случка наруши този план.

Два дни след смъртта на баща си Ема случайно се озова в кухнята, разговаряйки с Бетси и старата бавачка за приготовленията, които трябваше да се направят, та да се задоволи апетитът на цялото домоладие с обилна, но икономично приготвена вечеря.

Докато разглеждаше няколко буркана варени къпини, Ема си спомни за живия къпинов плет в парка Озбърн и отбеляза:

— Чудя се защо мисис Блейк още не ни е навестила. Изглежда странно. Не е в характера на мисис Блейк да отлага посещение у съседите, за да им изкаже своите съболезнования.

Бетси високо ахна от ужас.

— О, мис Ема! Още не са ви съобщили... всъщност ние не искахме да ви казваме... вие бяхте толкова близка с тази дама...

— Какво да ми кажете? — настойчиво запита Ема, като рязко се завъртя и се взря в двете преbledнели лица и потресени очи, пред които се изправи.

— Мисис Блейк загина! Също и малкият мастър Чарли!

— Загинала? Не може да бъде? Какво искате да кажете?

— Заклеваме се в Библията, мис Ема. Сърце не ни даваше да ви съобщим... Вие толкова скърбяхте за нещастния господар...

— Но какво се е случило?

— Излетели са от файтона. Мистър Том Мъсгрейв е карал, а побезполезен, безотговорен, безразсъден и негоден за нищо млад нещастник никъде няма...

— Той ги возел за тук, за да ви посетят и изкажат съболезнованията си, както рекохте...

— Трябвало горкият мистър Хауард да ги доведе, ама лейди Озбърн тъкмо тогаз пратила да го повикат най-спешно...

След като се бяха захванали да разказват, двете жени не успяваха да изрекат всичко достатъчно бързо и постоянно се прекъсваха взаимно. Ема ги върна към същността на въпроса.

— Но как се е случило? Пиян ли е бил Том Мъсгрейв?

— Ах! Натряскан до козирката, изобщо няма съмнение. Напил се бил като...

— Както често го прави тия дни...

— Почти винаги, вика мисис Съклинг...

— Като завивали на ъгъла на Катангър Лейн, едното колело попаднало в канавката...

— Дамата и момченцето изхвъркнали и паднали право върху главите си...

— На твърдия път...

— А пък мастър Мъсгрейв, той всичко на всичко си одраскал коляното!

— Разбира се, сега той е яката разстроен. Не ще да си покаже носа от къщи. Спотайва се вътре, мълчалив като риба...

— Както и трябва да се очаква!

— Но това е ужасно... ужасно! — Ема прокара непослушни пръсти през косата си. — Сестра ми знае ли?

— Мис Елизабет?

Беше ясно, че на старата бавачка и през ум не ѝ минава, че Пенелъпи или Маргарет могат да бъдат наречени сестри.

— Не, не знай, мис Ема, поне на мен сърце не ми даде да ѝ кажа. След като мастър Том тъй явно я отличил на бала — четири танца изтанцувал с нея, всички за това говореха! Та аз чух от Пати Уилсън, камериерката в „Белия елен“.

— О, милостиви небеса! Трябва да отида и веднага да съобщя на Елизабет!

Ема откри Елизабет в спалнята, която дяляха, мълчаливо и със сълзи на очи да подрежда и да опакова вещите си.

— Нашето бъдеще е решено — кратко изрече тя, без да вдига подпухналите си очи и да гледа Ема. — Определиха го другите, без да ни питат. Аз ще живея у Пенелъпи в Клисъкс, ти — у Джейн и Робърт в Кройдън. Пенелъпи очевидно е стигнала до извода, че мога лесно да си заслужа прехраната, изпълнявайки задълженията на икономка. А пък Джейн е решила, че твоето музикално майсторство може да компенсира ужасния ти характер. (Мис Озбърн изглежда я е заляла с похвали за тебе на бала в Доркинг.) Така че ти ще учиш малката Огъста. Пианото няма да се похаби.

— Елизабет! Чу ли за мисис Блейк?

— Да, чух. Сам... Сам ми каза — сега Елизабет вдигна очи. Те бяха плувнали в сълзи.

— Какво ще стане с другите деца?

— Сам казва, че сестра на мисис Блейк, мисис Чивърс, може да ги вземе при себе си. Тя живеела в Хампшир.

— Не мислиш ли, че лейди Озбърн би могла да предложи...?

— А ти мислиш ли? — попита Елизабет с новия си сух тон.

— Бедният, бедният мистър Хауард! Той бе толкова привързан към сестра си. Как ще го понесе?

— Ние всички трябва да понасяме онова, което ни сполетява — отвърна Елизабет.

— О, Елайза! — Ема коленичи и обгърна с ръце сестра си. — Толкова много ще ми липсваш! Моля те, моля те, не ми се сърди! Аз наистина, повярвай, съм също тъй нещастна заради татко, както и ти. Но не мисля...

Елизабет мълчаливо се освободи от прегръдката на Ема и се изправи.

— Няма смисъл да говорим за това — каза тя. — Него го няма и ние трябва да се примирим със загубата.

На вратата се почука. Бе старата бавачка.

— Извинете ме, мис Елизабет, мистър Хауард е тук. Специално иска да види вас и мис Ема, за да ви обясни защо не може да поеме погребалната служба за господаря.

— Защо не говори с Робърт?

— Поиска да види специално вас и мис Ема, мис. Поканих го в кабинета на господаря, понеже цялото семейство е в гостната.

— Ти иди и се срещни с него, Елизабет — настойчиво помоли Ема. — Моето присъствие не е необходимо.

— Той поиска да види и вас, мис Ема.

С голяма неохота двете сестри слязоха долу. И двете в момента се намираха в ужасно състояние, нервите им бяха изопнати до крайност и най-дребната случка, най-кратката и маловажна среща щяха да им се сторят непоносимо болезнени. Видът на мистър Хауард, блед и разстроен, движещ се безцелно и нещастно из полуопразнения кабинет на баща им, показваше, че той се намира в същото състояние на изключително душевно страдание. С няколко накъсани фрази и недовършени възклицания той пое поред ръцете и на двете. Това се оказа твърде много за Ема, която след едно кратко, силно стискане на ръката му и една мигновена среща на погледите им почти избяга от стаята и, без да вижда нищо, стигна до овощната градина, където бликналите сълзи облекчиха свръхизострените ѝ сетива. После, изпитвайки дълбок срам от себе си, тя се върна в къщата. Откри, че мистър Хауард си е отишъл, а Елизабет е отново горе, заета с опаковането на багажа си.

— Мистър Хауард ме помоли да ти предам съобщение — с глух глас каза тя на Ема. — Получил е писмо от приятеля си Монтагю в Дъблин, който чул, че очаквало да пристигне някаква дама англичанка и да се настани под наем в мебелирана къща, чийто адрес му бил

известен. Засега обаче не знаел името ѝ. Мистър Хауард се надява да има повече сведения след около седмица и ще прати вест веднага щом ги получи. Не иска да мислиш, че е забравил този въпрос.

— О! Много мило от негова страна. Тъй силно бих желала да разполагам с по-точни сведения. Но Дъблин положително има много англичанки. Ако това наистина е нашата леля, къде е капитан О'Браян? Възможно ли е да го е напуснала? Трябва да ѝ пишем — за татко — но къде да изпратим писмото?

Елизабет не отговори нищо, а продължи работата си: сгъваше муселинени рокли и подреждаше панделки.

— Пенелъпи желае да отпътува за Клисъкс веднага след погребението — обясни тя. — Смята, че ще е най-добре, ако тръгна незабавно с тях, за да съм полезна при уреждането на работите там.

— Свети небеса! Та къщата ще бъде ли тъй скоро годна за обитаване?

— Пенелъпи мисли, че ще бъде. Изглежда, че са прекарали там тази сутрин, давайки наставления на строителите. И мнението на Пенелъпи е, че ще бъде най-добре, ако тя и доктор Хардинг заживеят в онзи дом — тогава работата щяла да върви по-бързо.

— Ти ще се чувстваш изключително неудобно.

— Вярно е — безизразно потвърди Елизабет.

— А относно погребението на татко? Какво каза мистър Хауард?

— Горкият човек — за първи път нещо се пропука в ледения тон на Елизабет: — Той изпитва такава мъка заради смъртта на сестра си. А трябва да съобщи вестта и на капитан Блейк. Каза ми... каза ми как предложил самият той да я докара тук... но лейди Озбърн изведнъж го повикала... искала да чуе мнението му по някакъв въпрос, свързан с енорийските дела... и така се стигнало до там, че Том Мъсгрейв предложил услугите си... той не вини Том Мъсгрейв... не изпитва негодуване...

— Том Мъсгрейв никога повече няма да може да се покаже в тая околия... — заговори Ема, но изведнъж рязко млъкна, спомняйки си клюките на старата бавачка: „Мастър Мъсгрейв я е отличил на бала.“ Дали Том Мъсгрейв не бе предложил доброволно услугите си на мисис Блейк, за да може да види отново Елизабет? Възможно ли е да е имал сериозни намерения?

— Освен това мистър Хауард ми каза — продължи Елизабет, произнасяйки думите с очевидно затруднение, — че... че неговата сестра му е описала вечерта, която тя и капитан Фриймантъл са прекарвали тук...

— О?

— Той каза... мисис Блейк му разказа... колко много, много радостен изглеждал татко от присъствието на капитан Фриймантъл. Че тя никога не го била виждала толкова щастлив и оживен.

— Радвам се — изрече Ема, задавяйки се в сълзи, — радвам се, задето поне има някакво потвърждение, че последната вечер на татко е била щастлива. Но що се отнася до погребението, Елизабет, кой ще ръководи службата?

— Мистър Хауард предложи мистър Първис — Елизабет се наведе над един шал, който завиваше във фолио. — Но аз му казах... казах, че бих предпочела да намерят някой друг свещеник... той изглеждаше доста озадачен, но не поиска обяснение. Съобщи ми, че всъщност епископът, самият доктор Ричардс, е предложил да извърши богослужението, ако семейството е съгласно. Той високо ценял баща ни. Така ще стане.

— Епископът! Много се радвам.

Вратата рязко се отвори и влезе Пенелъпи.

— Елизабет! Трябва ли вечно да се спотайваш на горния етаж, мотаейки се с вещите си? Дошли са няколко мъже, за да вземат селскостопанския инвентар и не знаят кое е принадлежало на баща ни и кое е собственост на енорията. Така че, моля те, слез долу веднага и ги упъти. Що се отнася до тебе, Ема, Джейн иска да отидеш и да ѝ помогнеш с покривките и салфетките за маса. Голямо неудобство е, трябва да кажа, че се налага да дадем този уморителен обяд утре след церемонията и така не можем да приберем чиниите и съдовете. Ужасно уморително наистина.

— Такъв е обичаят — тихо каза Елизабет. — Особено след като ще присъства самият епископ.

— Епископът! Не виждам необходимост от това. Първис чудесно би свършил работа.

Погребението отмина, епископът беше произнесъл надгробното си слово и тленните останки на мистър Уотсън бяха предадени на земята в църковния двор на Стантън. Повечето от енорияшите на покойника и три от децата му скърбяха искрено. Останалите доста успешно се преструваха на опечалени. Студените блюда след погребението бяха изядени и всички каляски се разотидоха.

— Обсъдих нещата с Пенелъпи, любов моя — много любезно каза Джейн Уотсън на Ема. — Размислихме заедно и решихме, че през следващите няколко дни ти ще си още по-нужна на Пенелъпи, отколкото на мен. Затова най-напред ще отидеш в Клисъкс. Много лесно можеш да стигнеш дотам с товарната кола, която ще отнесе цялото спално бельо и завесите, пък и съвсем сигурно е, че ще окажеш незаменима помощ на скъпата ни сестра през трудния период, когато трябва да се разпределят мебелите в стаите и да се подреждат. Ти и сладката ни Елизабет заедно бързо ще уредите всичко, както подобава. И сетне за тебе ще настъпи времето да дойдеш при нас в Кройдън и да се порадваш на някои градски развлечения и добре заслужена почивка, преди да започнеш да преподаваш на нашата скъпа малка Гюси! Обещавам да ти покажа всички забележителности в Кройдън — болницата „Уитгифт“, нали си чувала за нея, и прочутата черешова градина...

— Разбирам — отвърна Ема.

Истинската причина за тази промяна в плановете бе категоричният отказ на Маргарет да дели една спалня с Ема в „Брезовия склон“, къщата на Робърт.

— Защо не я настаниш в южната таванска стая, Джейн, до стаичката на Кейт, кухненската помощничка? Ема е най-младата от нас и таванска стая е напълно подходяща за нея.

— Но моя сладка Маг, в таванската стая няма абсолютно никакви мебели.

— О, Боже, лесно може да се намери някакво легло, а сред кухненските мебели в пасторския дом — стол и маса. Не виждам какво толкова сложно има.

— Мислех си, че ти и милата Ема ще искате да сте заедно.

— Е, аз не искам! Свикнала съм да живея сама. И никак не ми харесват надутостта и превземките на Ема.

— Истина е и друго — по-късно добави Джейн пред Ема с вид, наподобяващ внимателна загриженост. — Заминаването ти за Клисъкс няма да е толкова тъжно за тебе, тъй като мястото е близко, в същата околия, където е Стантън. Тази промяна ще понесеш по-лесно, нали, а после, когато дойдеш в Кройдън, траурният период ще е малко поотминал, ти ще си в по-добро настроение и ще имаш по-добра нагласа да водиш уроците на нашето малко ангелче и да обогатяваш ума му.

Всъщност Джейн бе сериозно разтревожена от вида на смазаната от скръб Ема през дните, последвали смъртта на баща ѝ, и на няколко пъти попита съпруга си как изобщо ще съумеят да изтърпят подобна печална фигура да живее в къщата им.

— Хайде, хайде — каза той, — след няколко дни нещата със сигурност ще се оправят. А Маг, предполагам, действително има право на самостоятелна стая. Във всеки случай можем да се надяваме, че тя и Хобхаус скоро ще предприемат решителната крачка и тогава поне тя няма да тежи на ръцете ни. Мебелите от стаята на прислужницата в пасторския дом ще свършат прекрасна работа за обзавеждане на таванската стая в „Брезовия склон“ и Ема спокойно може да се настани в нея. Там няма да пречи на никого.

И въпросът бе решен.

Стана така, че Ема не пропътува разстоянието до Клисъкс с товарната кола, а бе откарана от мис Озбърн и мис Кар с каретата на замъка.

— Имах огромно желание да направя нещо за вас, да ви окажа мъничко помощ в тези тъжни времена — пламенно заяви мис Озбърн, у която към Ема се бе породило цялото възхищение, стигащо до обожание, което едно младо момиче, почти дете, доста грозноватичко и непохватно, може да изпитва към по-голяма, по-красива и с повече дарби дама. — Толкова искрено ви съчувствам! Вашият баща бе толкова благ и добър човек! А и вие бяхте завързали тъй силно,

огромно приятелство с милата мисис Блейк и сигурно ужасният ѝ край неизразимо ви е потресъл.

— Това бе тежка загуба — каза Ема, трогната от страстната искреност на младото момиче. — Но за... за мистър Хауард трябва да е било най-тежко. Да загуби сестра си... към която бе толкова привързан... по такъв внезапен... и безсмислен начин...

„И — помисли си тя — вероятно да не получава голяма утеха от лейди Озбърн.“

Ема малко се смути, когато, продължавайки да говори, мис Озбърн сякаш повтори като ехо точно тази нейна мисъл.

— Виждате ли, моята майка не би могла да разбере чувствата му... тя почти не познаваше мисис Блейк... и никога не бе одобрявала Том Мъсгрейв за приятел на брат ми... смяташе го за скандален дърдорко. Затова... когато... когато това се случи... тя се разгневи, наистина, че... че по отношение на децата... нейната преценка... тя и мистър Хауард не...

— Мис Озбърн — каза мис Кар, — не смятам, че трябва да подхващате тази тема. Какво прави или мисли лейди Озбърн не може да бъде наша работа. А мис Уотсън не се интересува от този въпрос.

— Е, аз действително се учудих, що се отнася до децата — не се стърпя да не каже без заобикалки Ема. — Както би се удивил всеки. След като знам колко привързан бе вуйчото към племенниците си и колко време бе свикнал да прекарва с тях, бе естествено да очаквам, че ще им бъде предложено да се настанят в замъка, докато капитан Блейк се върне и си ги прибере... Учудвам се, че не стана така.

— Нейно благородие внимателно обмисли въпроса. Тя не предприема нищо, от онова, което прави, без да го премисли внимателно. Стигна до извода, че планът е неприемлив... неприложим. Децата са прекалено малки и замъкът не е подходяща среда за тях. Трябва да знаете обаче, че нейно благородие най-любезно предложи да поеме разноските по пътуването им от тук до Хампшир и да им праща два пъти годишно плодове и зеленчуци, към които да прибавя и някои играчки и книги, използвани едно време от лорд Озбърн, мистър Чилтън и тук присъстващата мис Хариет... Нейно благородие прояви обичайното си великодушие...

— Наистина това е голям жест от нейна страна — сухо произнесе Ема.

Мис Кар, явно считайки, че е най-добре тази тема да се изостави, се зае да изразява с някои и друга забележка подобаващо възхищение от красотата на пейзажа, който дори в средата на зимата с този покрит с дървета хълм, със спокойната, тънеща в мъгла река и с тесния виещ се път би могъл да се смята за равен и дори съпернически по великолепието на по-прочутите Езерна област и Долините.

— Да, да! Лятно време тук ще бъде толкова романтично! Какви излети, какви разучавания на местността, какви пикници ще правим! — възкликна ентусиазирано мис Озбърн. — Не обичате ли страстно пикниците, мис Ема?

— За съжаление — отвърна Ема — когато настъпи лятото, вече няма да живея тук. Предвидено е щом сестра ми, мисис Хардинг, напълно подреди дома си в Клисъкс, аз да замина и да се настаня при брат си и снаха си в Кройдън. Така реши семейството. Тук остава сестра ми Елизабет.

— О... наистина много съжалявам! — Мис Озбърн изглеждаше сразена от този вест. — Толкова ще ни липсват! Мистър Хауард много ще съжалява... — изчервена, тя млъкна. — Тоест... сигурна съм, че ще му липсват. А Кройдън е толкова шумен и изпълнен със суетня с тези кариери за добив на чакъл и фабрика за дървени въглища. Пък и защото е разположен край магистралата и канала. Делови хора от Лондон започват да си строят нови къщи по хълмовете около него. Мама казва... — тя отново млъкна с притеснен вид. — Но там има отличен зъболекар, мистър Пилсбрау, близо до болницата „Уитгифт“ — понякога го посещаваме. Много се надявам, мис Ема, че няма да изчезнете съвсем от погледа ни. Може би, ще идвате на гости на мисис Хардинг в Клисъкс? Очаквам с огромно нетърпение да видя къщата, след като стане обитаема.

Те завиха край хълма и видяха, че Клисъкс наистина изглеждаше обитаем дотолкова, доколкото на прозорците имаше завеси и от комините се издигаше дим. Но пътят към господарската къща все още се извиваше зигзагообразно между купчини дървета и камъни. Беше ясно, че строителните работи не са приключили.

Когато доближиха достатъчно, за да се открие гледка към двора, установиха, че там царят глъч и бъркотия поради множеството извършвани дейности, които взаимно си пречеха. Строителни фургони докарваха материали, коли и товарни каруци стоварваха хора и мебели,

строители и носачи си разменяха жлъчни реплики. Пенелъпи стоеше на високите стълби пред входа с буреносен вид. Доктор Хардинг също бе там, но изглеждаше безпомощен сред всички тези опълчили се една срещу друга групи. Елизабет се промъкваше напред-назад, влизаше и излизаше, очевидно пренасяйки ценни вещи, които не бе уместно да се поверят на наемни работници.

— О, свети небеса — промълви Ема. — Виждам, че съм пристигнала доста преждевременно. Ще има доста работа. Чудя се кой ли е този? Някой от надзирателите на строителите вероятно...?

Очевидно ръководейки голяма част от всички тези дейности, в двора стоеше широкоплещест, сравнително млад мъж, облечен твърде изискано за строител, но у когото имаше нещо, неприсъщо на човек с по-добро обществено положение: грубият, невъздържан и все пак весел тон, с който даваше заповеди на подчинените си и на който те отговаряха по същия начин; фамилиарните обноски, може би прекалено фамилиарни, но при все това примесени с някакво угодничество, когато се обръщаше към мистър Хардинг и Пенелъпи. Облеклото му изглеждаше неудачен компромис между опит да следва модата и необходимостта да носи дрехи, по-подходящи са сегашното му занятие. Той постоянно дърпаше вратовръзката си, прекалено стегната за всички онези бързи движения, които бе принуден да прави. А раираните му чорапи представляваха най-неразумният избор при положение, че постоянно минаваше през праха, калта, сламата и безредието, оставяно навсякъде от работниците.

— О, Боже! — тихо промърмори мис Озбърн. Ема с изненада забеляза, че естествено безкръвното ѝ лице бе преbledняло още повече.

— Не сте ли добре, мис Озбърн?

— Не... не. Няма ми нищо. Изобщо нищо. Но виждам, че тук сме напълно de trop, най-добре е веднага да се сбогуваме, моя скъпа мис Ема, и веднага да си вървим. Сега не е моментът да искаме да ни представите на сестра си. Това ли е мисис Хардинг, на стълбите?

— Да, това е Пенелъпи. А белокосият господин зад нея е доктор Хардинг. Надявам се друг път да ми позволите да ви запозная с тях. Много съм ви признателна за вашата огромна любезност... — доста разстроено се извиняваше Ема.

Каретата изви, не без трудност, и Ема и багажа ѝ бяха свалени.

Използвайки благоприятната възможност, създадена от шума на товар от тухли, изсипван от наклонена талига, и виковете на разтоварачите, мис Кар осведоми Ема с тих глас:

— Този едър тъмнокож мъж — оня, който точно сега ругае коларя ей — там — името му е Тикстаф. По едно време изпълняваше длъжностите иконом и надзирател в замъка Озбърн. Но възникнаха затруднения — установи се, че в някои отношения не е подходящ. Повече нищо не мога да ви кажа. Всъщност и не знам. Не бих искала да твърдя нищо в негов ущърб. Но се чувствам малко притеснена, дори разтревожена, че го виждам така свободно да се разпорежда тук, в Клисъкс. Не знам дали трябваше да ви казвам това — нали няма да приемете думите ми като нещо нередно?

— Ни най-малко. Задължена съм ви за предупреждението — отвърна Ема със същия тон.

— Ема! — извика Пенелъпи, съзряла в този момент най-малката си сестра. — Ето те и тебе най-после! Тук има да се вършат куп неща. Направо не зная накъде да се обърна. Хейтроп! Тази разтегателна маса трябва да отиде в голямата предна зала вляво. А двете метални гравюри и слонските бивни, както и картината, на която е изобразено сражение, са за кабинета на господаря. Погрижи се да постелят килима, преди да внесат бюрото. Ема, след като вече си тук, най-добре виж какво можеш да направиш, за да подредят кухнята, както трябва. Тая жена, която доведохме от Чичъстър, се оказа пълна глупачка и няма ни най-малка представа какво да върши.

— Но какво ще стане с моя багаж? Ако го оставя на земята, положително някой ще изпусне дъска или торба с хоросан върху него...?

— Ох! — извика Пенелъпи, сякаш чашата на търпението ѝ преля, а очите ѝ заизпращаха мълни към якия мистър Тикстаф. — Пърси! Мистър Тикстаф! Моля те, би ли наредил на Багът да занесе чантите на мис Ема до втората площадка?

— С най-голямото възможно удоволствие, мисис Х. — възкликна Тикстаф и дълбоко ѝ се поклони с размах, без да обръща внимание на резкия ѝ тон и поглед. — Но предпочитам сам да се нагърбя с честта да окажа тази услуга. Значи това е малката мис Ема? Перлата на семейството, както виждам! Не казват ли, че малките неща винаги са най-хубави?

Изучаващият поглед, с който мистър Тисктаф обгърна Ема от глава до пети, бе едновременно бърз и всеобхватен, при това придружен с усмивка, успяла едновременно да блесне за миг и да се спотаи трайно върху устните. Ема си помисли, че никога дотогава не бе срещала човек, към когото така бързо да изпита лошо чувство. Това, че можеше да флиртува с жена в дълбок траур, само по себе бе възмутително, какво оставаше за начина, по който го направи.

— Чия бе каретата, която току-що отпътува? — троснато запита Пенелъпи, гледайки над Еминото рамо. — О, дамите от замъка. Много мило от тяхна страна, разбира се, че те докараха до тук, но слава Богу, дето не пожелаха да останат. Щяха ужасно да пречат. Фийлдинг! В името на Всевишния, внимавай как носиш това канапе, ще скъсаш дамаската му.

— Ако нямате нищо против да минете насам с мен, мис Ема, ще ви покажа къде сте настанена заедно с вашата сестра мис Елизабет — каза мистър Тикстаф, умело провирайки се сред мебели, строителни материали и купища багаж. — Ха! Ха! Заварвате ни в най-тежкото положение, понеже сестра ви мисис Х. с изумително настървение се втурна да се премества. Предупредителните ми думи не успяха да я разколебаят, тя настояваше незабавно да се настани. „В противен случай — казваше тя — оная проклетница мисис Джейн със сигурност ще сложи ръка на всички най-хубави вещи...“ О, Господи, ето на, виждам, че предните стълби са препречени от леглото с балдахина и то точно сега, така че хайде да се върнем назад, по този коридор, през облицованата със зелено сукно врата... Но простете, скъпа мис Ема, още не съм се представил, тъй като сестра ви мисис Х. бе твърде припряна в оня момент. Пърси Тикстаф, напълно на вашите услуги.

Той съумя да се поклони отново, докато носеше доста тежките чанти на Ема нагоре по задната стълба с лекота, която подсказваше, силата му.

— Благодаря, сър — едва произнесе Ема, която успяваше да го следва, но се бе задъхала от бързината на изкачването и стръмнината на стълбите.

— Значи мис Хариет Озбърн от замъка ви докара до тук, така ли? — продължи Тикстаф, поемайки по втори, още по-стръмен ред стълби. — Това е напълно в духа на нейното великодушие — тя е очарователна млада дама, не намирате ли? Винаги толкова мила, без сянка от

високомерие... за разлика от... но стига толкова! Любопитно ми е да узная дали мис Хариет спомена нещо за мене? Едно време, в дните, когато аз...

Ема понечи да отвори уста и да даде отрицателен отговор, но точно тогава чу гласа на Елизабет от горната площадка:

— Ема? Ти ли си? Ела насам и ще ти покажа къде сме настанени.

Ема почти не бе имала време да разгледа обкръжаващата я среда. Останала бе само с усещането за студ, влага и дълбока древност. Ясно доловимата миризма на старинна каменна зидария и старинно дърво бе изцяло напоила тясната задна стълба. През високите, сводести, все още много мръсни прозорци, които гледаха към окръжаващите ги огромни дървета, се процеждаше мрачна зеленикава светлина. „Това здание — помисли си тя — създава идеална обстановка, в която да се развиват събитията от «Удолфо», «Горския магьосник» или друг мистичен роман. Ах, горката леля Марая, колко много обичаше тези книги! Къде ли е сега, какво ли чете?“

Елизабет я въведе през врата с невисок праг в стая, поне четири пъти по-голяма от онази, която деляха в Стантън. Таванът бе нисък, а светлина в помещението влизаше през редица квадратни прозорци, съставени от множество малки стъкла, които гледаха право към стръмен скат на горист хълм. Надолу по него се спускаше малка рекичка между високи брегове.

— Благодаря ви, мистър Тикстаф, много съм ви признателна — изрекоха едновременно двете сестри.

Дори толкова самодоволен и безчувствен човек, какъвто бе мистър Тикстаф, не можеше да пренебрегне това очевидно безцеремонно отпращане.

— Беше ми много приятно да ви помогна, госпожици — каза той и като се поклони отново, се оттегли.

— Какъв противен човек — рече Ема, след като вратата се затвори.

— Това е човекът, който се занимава с деловите въпроси на зет ми — с безизразен глас съобщи Елизабет. — Ето, Ема, това е моето легло, а това — твоето. Дрехите ни засега ще стоят зад завесата, докато се намери гардероб.

— Едва ли си струва трудът да разопаковам моите — каза Ема, потисната от рязкото държане на Елизабет. — Тук съм нужна за не

повече от ден-два.

— Е, както желаш. По-скоро както те желаят. Трябва да те оставя. От мене се очаква да надзиравам мебелирането на кабинета на доктор Хардинг. Пенелъпи иска ти да се заемеш с кухнята. Слез долу колкото е възможно по-бързо. Там е пълен хаос. О! — Елизабет за момент скри ръце в шепа и възкликна: — Всичко е толкова ужасно! — и бързо излезе от стаята.

Ема съзнаваше, че от нея също се очаква да снове насам-натам като израз на благодарност за гостоприемството на сестра, която нито обичаше, нито харесваше. Но вместо това отиде до прозореца и коленичи до перваза, издигащ се на около фут от пода. Как съвършено тихо бе в тая стая! Долиташе единствено ромоленето на рекичката. „По-тихо е дори от Стантън — помисли тя. — Там можеше да се чуе мученето на кравите в двора, кукуригането на петлите, крякането на патиците. Тук няма никакъв звук. Не достига дори слабо ехо от цялата онази бъркотия, която продължава в предната част.“

„Горката Елизабет — продължи да размишлява Ема. — Тя смята, че съм я лишила от дома ѝ и щастието ѝ. И предполагам, наистина е така. Но при всички случаи краят щеше да настъпи много скоро. Месеците на татко бяха преброени. И Сам го каза. А тук, у Пенелъпи, кой знае? Животът на Елизабет би могъл да поеме по някакъв нов път, който сега не можем да си представим. Стига да не се остави да я превърнат в обикновена прислужница. Никога не съм била преди в толкова тиха къща. Не съм уверена, че тя ще подхожда на Пенелъпи. Защо от всички възможни места те избраха тъкмо това за свой дом?“

* * *

Ема без всякакви усилия намери обратно пътя надолу към кухнята, откъдето при приближаването си чу глъч и врява. Вътре три различни групи хора си пречеха, опитвайки се да свършат своята работа — строители монтираха лавици и тръби, носачи вкарваха маси, шкафове и сандъци със съдове за готвене и хранене, объркани прислужници, повечето новопостъпили, се мъчеха да разпределят кухненските прибори по предназначение, да ги подредят и да сготвят. Старата бавачка от пасторския дом, която на теория ръководеше

всички тия дейности, не можеше да направи нищо, освен безпомощно да клати глава.

— Е, толкова голяма неразбория не съм виждала през целия си живот. Ама мис Пени си е такава — като беше дете, все не признаваше никакъв ред и щом ѝ хрумнеше някоя идея, още мислила-недомислила, искаше веднага да я осъществи. Господ да ни е на помощ, макар че господарят трябва да е богат като Крузо, ако се пресметне колко пари са отишли само за тая кухня. Та погледнете, мис Ема, чисто новата Румфордова печка, огромния съд за готвене на пара, великолепия порцеланов умивалник и шкафа за поддържане на яденето топло; а пък сладкарското помещение, ами онези лавици в килера — какви стабилни плочи са и колко са красиви. Ясно е, че си играят с пари.

Ема се огледа и бе не по-малко впечатлена. Тя бе в състояние да забележи и влиянието на практичен ум. Доктор Хардинг можеше да изглежда възрастен, невзрачен и объркан, но външността му със сигурност създаваше невярна представа за неговия характер. Интелектът, който бе проектирал тази кухня с нейните съоръжения, положително не принадлежеше на Пенелпи, напълно способна да пришие ръкав на корсажа с долната част нагоре. Доктор Хардинг можеше по време на семейни спорове да се оттегля в ъгъла, но не беше изглупял старец. Освен ако, разбира се, мистър Тикстаф не бе изготвил плана на кухнята.

Докато тия мисли се въртяха в главата ѝ, Ема бе започнала да организира прислужниците, които бяха много доволни да действат под твърдото ръководство на един човек. Скоро с помощта на старата бавачка редът и спокойствието взеха да надделяват. Вещите не се вдигаха и оставяха дващест пъти от дващест различни души, а се подреждаха на подходящите им места или временно се складираха в безопасни хранилища. За щастие изглежда такива имаше в изобилие. Ема, откъсвайки по някой миг за разучаване, откри лабиринт от неизползвани старинни сервизни помещения, залички за обработване и съхраняване на млечни продукти, складове за сладка и конфитюри, килери за дивечово месо, миялни за кухненски съдове, винарски изби и други тъмни влажни малки стаички, чието предназначение си остана неизвестно и неразгадаемо. Те изглеждаха толкова стари, че тя лесно можеше да си представи сакските воители, разположили се в тях със своите щитове, мечове и чаши с медовина. Тази картина внезапно

предизвика у Ема топъл спомен за това, как капитан Фриймантъл разказваше с неподправен ентузиазъм за сакските крале и тя неволно се усмихна при тази мисъл.

Измъкна я за миг навън и пред нея се разкриха ширнал се край къщата двор, павиран с тухли и с кладенец по средата, конюшни, помещения за карети и хранилища за конски седла и хамути, както и огромна градина с множество зидове, всичко страшно запуснато. В момента този недостатък се отстраняваше с главоломна бързина от цяло войнство градинари, които копаеха, косяха къпиновите храсти, отсичаха мъртвите клони и засаждаха чимове. На Ема ѝ бе малко мъчно да гледа как скоростно на дивата пустош се придава подреден вид и се надяваше, че дейността на работниците няма да се разпростре прекалено нашироко.

„На татко би му харесало това място — помисли тя, надничайки в стара розова градина, където разперените пълзящи клонки се бяха сплели в гъста мрежа. — Жалко, че нямаше възможност да го види. А може и да е идвал, преди години, когато сър Мелдред е бил жив.“

Раздадоха се призивни викове „Мис Ема! Мис Ема!“ и, обхваната от угризения на съвестта, тя побърза да се прибере и започна да дава нареждания къде да се сложат порцеланът, среброто, гюмовете за мляко и кошове за непрано бельо.

С непрекъснат труд през следващите пет-шест часа най-накрая бе постигнат удобен и спретнат вид. Ема не бе стъпвала в останалата част на къщата през това време и когато напусна кухненските помещения, с интерес забеляза, че стаите, поставени под надзора на мистър Тикстаф, бяха също така добре подредени. Доктор Хардинг с помощта на Елизабет си бе уредил спокойно убежище от кабинет и библиотека. Ала салоните, будоарите, всекидневните и балната зала, където се разпореждаше Пенелъпи, все още си оставаха в състояние на пълен хаос. Пенелъпи явно бе лишена от образно виждане, не можеше да си представи как една вещь би изглеждала на дадено място, докато не я поставеха там, затова мебелите непрекъснато биваха влачени насам-натам в съответствие с виковете ѝ:

— Опитайте пак по предишния начин! Не, върнете го обратно, но го обърнете! Не, и така не става!

Накрая доктор Хардинг прояви неподозирана дотогава власт и каза:

— Скъпа, мисля, че на всички ни вече дойде премного. Не е ли по-добре да вечеряме? Ето го Бертран, който иска да ни съобщи, че вечерята е готова от половин час.

Бертран, колкото и да се учудваше и съмняваше бавачката, се оказа истински френски готвач и бе приготвил отлично ядене в тази толкова неудобна обстановка.

— Нямах представа, че доктор Хардинг е толкова заможен — промърмори Ема на Елизабет, докато след вечеря двете застилаха леглата си и окачваха пердетата в собствената си стая. (Безсмислено е да очакваме прислужниците да стигнат до помещенията на толкова горен етаж още през първия ден — бе отбелязала Елизабет с обичайния си здрав разум.)

Сега тя простичка отговори:

— Пенелъпи ми каза, че мистър Тикстаф отдавна му бил съветник... съветвал го къде да инвестира. Упътвал го как да натрупа спестявания.

— Явно това е дало резултат. Но аз продължавам да смятам Тикстаф за отвратителен човек.

На масата по време на вечеря мистър Тикстаф, който във всяко отношение се държеше като член на семейството, се бе провикнал:

— Вдигам тост за скъпата мис Ема, която има глава на раменете си, достойна за четката на художник! Пия и за нашата трудолюбива мис Елизабет, която свърши десеторно повече работа от всеки присъстващ тук и дори не ми позволява да напълня чашата ѝ с вино, макар да ѝ предлагам трети път!

Той се поклонил и вдигнал чашата си, а доктор Хардинг изрече:

— Наистина мисля, че съм имал късмет две толкова забележителни момичета да ми станат балдъзи.

А Пенелъпи стисна устни, вторачи се в чинията си и не пророни дума.

Почти веднага щом свърши вечерята, Ема, която се чувстваше напълно изтощена, отиде да си легне. През целия ден тя бе твърде уморена и измъчена, за да мисли за скърбите си, но сега те я връхлетяха отново: баща ѝ, мисис Блейк, леля ѝ. Потисната и унила, тя се сви на колене до прозореца и се загледа навън. Зимната вечер бе тъмна като в рог. Ема виждаше единствено отблясъка на собствената си свещ върху стъклото, но докато впиваше поглед в тъмнината, към

това отражение се прибави нова светеца точка — светлината на фенер, носен от някого, който се изкачваше по хълма. Скоро след това се появи второ пламъче. Двете блещукаха редом в мрака на тъмния хълм — явно бяха двама души, които стояха и разговаряха край малкия водопад.

Кои ли биха могли да бъдат? Кой би си дал труда да излезе тайно да се съвещава в зимния студ и мрак?

Ема се почувства засрамена, че двамата могат да помислят, че тя шпионира срещата им. Отдръпна се от прозореца и се зае с тоалета си. Когато по-късно отново се върна до прозореца, светлинките бяха изчезнали.

Елизабет отдавна бе легнала и бавното ѝ равномерно дишане показваше, че спи дълбоко. Последната мисъл на Ема, преди да заспи бе: кого, какво общество се надяваше Пенелъпи да приема в тая къща с всичките ѝ лавици за чинии и подгриващи шкафове?

8

Ема прекара пет много натоварени дни в Клисъкс, заета с нареждане, прибиране, разпределяне, правене на списъци и слушане на споровете между Елизабет и Пенелъпи за това, как да се разположат мебелите.

— Защо, за Бога, си правиш труда да спориш с Пенелъпи? — позволи си един ден да попита Ема, когато тя и Елизабет бяха сами в килера за сладка и конфитюри и описваха неговото съдържание. — Тя иска съвет единствено за да го отхвърли и да предложи някой свой собствен абсурден план. Не заслужава усилието човек да ѝ се противопоставя с разумни доводи.

Последва пауза. Ема си помисли, че сестра ѝ няма намерение да отговори. Но накрая Елизабет отвърна кратко:

— Пенелъпи обича да спори. Ако го прави с мене, така донякъде намалява опасността да се препира с доктор Хардинг. Забелязала съм, че подобни заядливи обсъждания страшно го изморяват... На тези сечива мястото им определено не е тук. Джем? — тя провря главата си през вратата и се провикна: — Джем, занеси всичко в склада за градинарски уреди.

Ема се загледа в гърба на сестра си с изненада и уважение. Острата раздражителност, която Пенелъпи проявяваше към доктор Хардинг, ѝ бе направила впечатление. Държанието ѝ бе необичайно и неприлично за млада съпруга, толкова скоро след сватбата. Но фактът, че Елизабет не само бе забелязала, но беше взела и мерки да смекчи дразгите между двамата, я поразя. „Елизабет има много ниско мнение за себе си — помисли си Ема. — Мисис Блейк често го повтаряше. Тя оценява твърде скромно както външността, така и ума си. Отчасти това се дължи на обстоятелството, че Пенелъпи, която е по-млада, винаги се е налагала и е карала по-голямата си сестра да се чувства незначителна. Много жалко! Елизабет е по-добра от Пенелъпи по характер, превъзхожда я по външност, стига само да полага грижи за себе си, и не е по-глупава от нея. Много ми е любопитно какво са си

казали Елизабет и Том Мъсгрейв по време на онези четири танца! Никога няма да се осмеля да попитам. Горкият Том. Как би могъл да изправи глава отново, след като е причинил смъртта на мисис Блейк и малкия Чарлс. Ще бъде принуден да напусне околността и да се пресели другаде.“

Ема забеляза, че мистър Тикстаф също зорко наблюдаваше отношенията между доктор Хардинг и младоженката. Понякога шеговито се намесваше или използваше първата възможност да прехвърли разговора върху по-безобидна тема. Ема започна да го уважава малко повече, но той все така не ѝ харесваше — всъщност след пет дни антипатията ѝ нарасна до там, че ѝ се струваше непосилно да се намира в една стая с него и усърдно избягваше да остават насаме.

Чудеше се дали той бе забелязал това. Тикстаф не беше глупак въпреки недодяланите си и често оскърбителни обноски. Беше добър събеседник и често подхващаше интересни и разнообразни теми. Знаеше много неща за акции и облигации, тъй като известно време бе работил като брокер също като баща си. Беше роден и израснал в апартамента над семейната кантора на Ломбард Стрийт.

Ема недоумяваше защо се е отказал от тази доходна професия. Може би е имало някакъв неприятен инцидент, подобна на този в Озбърн Парк. Каквато и да бе причината, в един момент беше станал съветник на доктор Хардинг и очевидно благодарение на неговите услуги докторът бе получил възможността да превърне скромното си състояние, натрупано в продължение на години усърдна лекарска практика, в огромно богатство.

— Бих казал, мис Ема, че вашето семейство извади късмет: пътищата ме отведоха при доктор Хардинг, а него — при вашата сестра — каза мистър Тикстаф на Ема, докато изготвяха опис (тя с голяма неохота) сребърни и позлатени прибори, които докторът бе закупил на търг.

— Несъмнено — студено отвърна тя, докато записваше „6 чаени лъжички в стил «Кралица Ана», доста потъмнели“.

— Надявам се да насоча и вашия брат, мистър Сам, по път, който да му донесе също такова богатство като на доктора. Мистър Сам Уотсън е умен мъж и добър лекар и ще бъде много жалко, ако само липсата на средствата му попречи да се издигне.

— Вероятно — насила произнесе Ема.

Тикстаф се направи, че не забелязва ледения ѝ тон. Каза със смях:

— Бедният млад човек! Все още тича след мис Мери Едуардс. Но няма никаква надежда да му я дадат, след като тя наследи добро състояние. Зная от сигурен източник (мистър Тикстаф изглежда имаше много връзки в провинцията), че се очаква тия дни лорд Озбърн да ѝ направи предложение. Е, бавачке, какво има? Какво търсиш в килера за сервизи?

Старата бавачка, която се въртеше на прага, изгледа мистър Тикстаф с пронизващ поглед. Тя бе решила от самото начало, че той не е човек с добро положение, а случайно издигнал се парвеню и отношението ѝ към него изразяваше точно това. Той напълно го съзнаваше, но не изпитваше лоши чувства към нея. Държанието ѝ сякаш го забавляваше.

— Не търся вас, мистър Тикстаф, а мис Ема. Ей сегичка дойде брат ви, мис, мастър Сам, на посещение. И кого, мислите, води със себе си? Лорд Озбърн. Изглежда са се срещнали, докато са яздели по пътя край реката.

— Ха-ха-ха! — изкиска се Тикстаф. — Ромео и, как му бе името на онуй другото младо момче, граф Парис, двамата пристигат на посещение по едно и също време? Е, чудя се какво ги води насам. Възможно ли е да знаят нещо, което на нас ни е неизвестно? Много хубаво се получава, защото аз също исках да се срещна с мистър Сам Уотсън.

Ема тръгна към утринната гостна, която бяха превърнали в горедолу подходяща за посрещане на гости. Когато влезе, намери сестра си Елизабет, малко притеснена в компанията на Сам и лорд Озбърн, всеки от които се чувстваше неловко в присъствието на другия. На Ема ѝ стана ясно, че макар винаги да се радваше да види Сам, Елизабет бе оставила някаква работа недовършена, което запълваше цялото ѝ съзнание, и че ѝ се искаше лорд Озбърн да се намира на другия край на света.

— Доктор Хардинг ще дойде скоро — доста разсеяно обясняваше тя. — Изпратих да го повикат... той и Пенелъпи — мисис Хардинг — излязоха заедно с Хейтроп да нагледат новия път.

Ема бе раздразнена, защото мистър Тикстаф я бе последвал в гостната и сега приветстваше двамата млади мъже.

— Мистър Сам Уотсън! И лорд Озбърн! Моля ви, предайте моите най-искрени почитания на лейди Озбърн, когато я видите, и на мис Хариет. Какво става с онези брезови насаждения, сър? Много ли пострадаха от студеното време миналата година? А новите рибарници добър улов ли дадоха?

Ема негодуваше, че мистър Тикстаф се държи до такава степен като член на семейството — какво право имаше на това? И лорд Озбърн, забеляза тя, прие поздравите му малко объркано и без всякакво удоволствие. Вярно беше, че лорд Озбърн никога, в нито един момент не изглеждаше особено уверен или свободен сред много хора. Както обикновено, беше блед, измънка нещо, от което можеха да се доловят думите „щастлив“ и „признателен“, загледа се в краката си и веднага след това го чуха да обяснява със заекване, че лейди Озбърн е заминала за няколко дни в Лондон по работа, свързана с новия свещеник в Стантън. Придружавал я мистър Хауард. Лорд Озбърн не показва ни най-малък ентузиазъм при съобщаването на този факт, но може би това бе естественото му държание.

Ема смяташе, че духът ѝ едва ли би могъл да падне повече, но тези вести накараха сърцето ѝ да се свие. „Те ще се върнат сгодени от Лондон — помисли тъжно тя. — В Лондон ще му се стори по-лесно да направи предложение.“

В този момент се появи Пенелъпи, разливаща се в усмивки.

— Лорд Озбърн! Какво голямо щастие! Съпругът ми ще дойде, само да смени обувките си! Каква кал! Бях забравила колко много кал има в провинцията. Какво прави нейно благородие майка ви? Добре ли е?

Лорд Озбърн нескопосно повтори разказа си за посещението на лейди Озбърн в Лондон. Докато говореше, Пенелъпи хвърляше изпълнени с мълни погледи към сестрите си: „Защо не ме повикахте по-рано? — властно изискваха отговор очите ѝ. — Защо не са предложени закуски? Къде е Фийлдинг с шерито?“

— Значи скъпата ви майка се наслаждава на лондонските удоволствия. Но когато се върне и след като ние пооправим къщата, дълбоко се надявам и вярвам, че ще ни гостува тук. За нас е много ценно мнението ѝ за това, което сме постигнали досега.

Лорд Озбърн промърмори нещо, което би могло да се приеме като обявяване на намеренията на майка му по този въпрос.

— Тя е... тоест тя има... или поне аз смятам така...

— Великолепно! Толкова лесно се стига до Лондон от тук! — ликуващо говореше Пенелъпи. — Ние предвиждаме да правим много, много посещения в столицата, нали, моя любов?

В този момент се бе появил доктор Хардинг с чисти обувки и объркан израз, сякаш желаше да се намира, където и да е, но не и тук. При вида на Сам лицето му светна.

— Разбира се, от Чичъстър посещение до Лондон бе направо немислимо, но сега нещата са съвсем други. Когато строителите най-накрая ни оставят на спокойствие, надяваме се да ни гостуват много съседни. Нищо прекалено официално отначало, нали разбирате, просто няколко млади хора, събрали се да играят карти и малко да потанцуват — това са развлечения, които доктор Хардинг толкова много обича. След това топла вечеря. После, с времето, когато наближи Великден и нашият добър Бертран е приготвил достатъчно количество пикантни провизии, може би бал...

Сам разговаряше сериозно с мистър Тикстаф, но думата бал се вряза в слуха му.

— Бал? — попита той с братска безцеремонност. — Милостиви небеса, Пенелъпи! Не хвърчиш ли твърде нависоко? Имаш ли достатъчно голяма зала за тази цел? Или достатъчно познати?

Пенелъпи му хвърли унищожителен поглед, но на Ема ѝ се стори, че долови в очите на доктор Хардинг кратък проблесък на нещо, което приличаше на облекчение и солидарност.

— Разполагам с място, естествено. Двата странични салона са слети в един и би било безумно прахосничество да не се използват...

„Да, но кого ще покани? — помисли Ема. — Кой от бившите ни съседни биха проявили желание да пътуват толкова далече по кален път? Пък и повечето от тях са възрастни. И бедни. Балът не е забавлението, което да ги привлече.“

Тя забеляза, че Сам отклони очи към прозореца. Предният двор вече бе подреден, хаосът бе изчезнал. Проследявайки накъде гледа брат ѝ, Ема установи, че една карета спира в двора.

— Милостиви Господи! Още гости, гледай ти! — извика ликуващо Пенелъпи. — Чудя се кои ли могат да бъдат?

Ема бе пронизана от спомена за едно друго утро, когато мисис Блейк пристигна на посещение с четирите си деца в стантънския пасторски дом. Същият ден, помисли си Ема, в който Пенелъпи се яви, за да съобщи, че се е омъжила. Колко много неща се бяха случили оттогава и все тъжни.

От тези неутешителни мисли я изтръгна гласът на Фийлдинг, който извести за пристигането на мистър Едуардс, мисис Едуардс и мис Едуардс.

Ема хвърли бърз поглед към притеснения Сам и веднага осъзна, че той предварително е знаел за плановете на семейство Едуардс и в съответствие с тях бе планирал собственото си посещение. Чудеше се дали и лорд Озбърн не бе сторил същото. Благодарение на професията си Сам научаваше новините от всеки дом и кътче в околията. Можеше да се очаква, че лорд Озбърн като официално признат кандидат на Мери Едуардс поддържа връзки с нея. Той никак не изглеждаше изненадан от появата ѝ.

Мери Едуардс бе двайсет и една годишна, с година по-млада от Маргарет. С лишеното си от всякакъв цвят лице тя не бе хубавица, но имаше изключително приятни черти, бледосини очи и буйни, много меки руси коси, чиито къдрици упорито отказваха да запазят формата си и от тях постоянно се изплъзваха малки кичурчета. Притежаваше фини обноски, но бе твърде срамежлива и поглеждаше родителите си неспокойно, често с желание да я упътят какво да прави. „Много ми напомня за някого — помисли си Ема, която я бе виждала само веднъж преди това, на първия бал в Доркинг. — Но на кого?“

Мистър и мисис Едуардс се държаха с подобаваща вежливост, но малко резервирано, особено дамата, която имаше сдържан вид, сякаш отлагаше за по-нататък преценката си за този нововъзстановен, пищен дом. Мистър Едуардс бе по-непринуден и общителен и скоро установи сърдечни отношения с доктор Хардинг, впускайки се в приятелско обсъждане на риболова, на подобряването на горите чрез редовно изсичане на дърветата и на отличните качества на водата в Елсъм.

Пенелъпи, завързала оживен разговор с лорд Озбърн, казваше:

— Закуска след лов! Та това е превъзходна идея! За доктор Хардинг ще е удоволствие да я организира и по този начин да се запознае със съседите във весела и неофициална обстановка. Трябва да знаете, че ненавиждаме официалностите! Смятайте въпросът за

уреден, лорд Озбърн! Кога се събирате отново с хрътките си из тия краища? О, дотогава всички тези огромни купчини камъни ще са изчезнали, обещавам ви, къщата и имението ще са в напълно завършен вид. С огромно нетърпение очаквам да ви видя в пълния ви блясък. Между другото — тя понижи глас — какво стана с нещастния Том Мъсгрейв? Чувам, че с него било направо свършено, клетника, след онова, което се случи.

Лорд Озбърн придоби крайно мрачен вид и смънка:

— Мисля... смятам... не зная... не съм съвсем сигурен...

Ема не успя да чуе останалата част от отговора.

Мистър Тикстаф бе влязъл в разговор с мистър Едуардс и доктор Хардинг.

— Дотам, докъдето стига, плавателният канал Уей — Арън е много добър — казваше той, — но това, от което спешно се нуждаем в тоя край, е Главен имперски плавателен канал от Лондон до Портсмут. Възможен е маршрут от Доркинг през Уотън и Абинджър до Окли, може би канал по долината на река Моул или пък връзка с железопътната линия на Съри в Мърстам.

— Теглените с мулета вагонетки са много по-ефективни от шлеповете, влачени от коне — възрази мистър Едуардс. — Пък и по-бързи.

— Но разходите, скъпи ми господине, разходите! Помислете си само как ще се полагат всички тия релси! Много по-добре би било да се удължи Кройдънския канал до Портсмут.

— Да, като се прокопаят Бог знае колко хълмове, построят се тунели и виадукти и се отклонят водните пътища по нови русла...

— И в двата случая ще е необходим закон на Парламента...

„Мили Боже — каза си Ема, озарена от внезапен проблясък. — Възможно ли е това да е причината, накарала доктор Хардинг да купи тази къща? Заради разположението ѝ край реката? Заради огромната стойност, която би придобил този имот, ако някой от обсъжданите в момента планове се превърне в реалност?“

Тя отправи поглед през прозореца навън. От сутрешната гостна, разположена в югоизточния край на къщата, се разкриваше великолепна гледка към хълма, чак до тясната река, която кротко се виеше между обраслите с гъсталак брегове и отразяваше небето, като никога ясно, с почти пролетна синевина. Ема опита да си представи

тази река, превърната в оживен воден път: шлепове, натоварени с каменни и дървени въглища и вар, плисък на въжетата за теглене, тежко пристъпващи по брега огромни коне, викове на превозвачи, може би кей в подножието на самия хълм...

— Е, скъпи господине, по този въпрос най-добре се посъветвайте с лорд Озбърн. Той заседава в Камарата на лордовете.

Изразът на лорд Озбърн, който в момента разговаряше с Мери Едуардс, издаде огромното му нежелание други да се обръщат към него.

— Аз почти нищо не разбирам от тия работи... Аз не... Нямам... Не мога да поема...

Мисис Едуардс снизходително се сбогуваше с Пенелъпи:

— Толкова интересна къща. Смело е от ваша страна да се заемете с толкова трудна задача. Ще ни бъде любопитно да научаваме какви успехи сте постигнали. Разбира се, тук е твърде далеч, за да се идва често като в милия Стантън. Хайде, Хенри, хайде, Мери, любов моя, не бива да забравяте, че сега ще трябва да пътуваме значително по-дълго до главния път. Довиждане, мис Уотсън, довиждане, мис Ема.

Тя ловко успя изобщо да не се обърне към Сам.

— Не остана доволна, че съм тук — каза той пред Ема и Елизабет, след като всички гости си отидоха.

— Сам, аз наистина много се учудих, че си успял да се откъснеш от работата си — отвърна педантичната Елизабет. — Твърде вероятно е мисис Едуардс да си е помислила същото. Пък и никак не ѝ хареса, че ти тъй дълго говори с Мери Едуардс до прозореца. Всъщност, аз самата се удивих.

— Тя още не е сгодена за лорд Озбърн — смело изрече Сам.

В този момент старата бавачка лениво се въртеше из стаята, събирайки чашите, и дочу последната забележка.

— Мис Едуардс сгодена за лорд Озбърн! — изписка тя. — И таз хубава! Надявам се да няма такова нещо. И дума не може да става! Милостиви небеса! Само като си представя!

— Защо? — попита озадачена Ема. — Зная, че неговото обществено положение е по-високо, но тя вече наследи огромно състояние, а семейство Едуардс са много почитени хора. Мнозина биха сметнали този съюз за сполучлив. Ние също, ако не беше Сам.

— Да, ама — с прокобен глас каза бавачката — май лорд Озбърн не го знай, но мис Едуардс не им е истинска дъщеря. Те я осиновиха.

— Хубава работа, Мами, всеки го знае. Тя е тяхна племенница. Дъщеря на починалата сестра на мистър Едуардс.

Мислите на Ема поеха в друга посока. Думата „племенница“ ѝ напомни за мисис О’Браян. Сега, когато мистър Хауард бе в Лондон и несъмнено се наслаждаваше на удоволствията, които предлагаше сезонът на светските развлечения, вероятността да научи чрез него нещо за евентуалното местожителство на леля си ставаше още по-малка.

С въздишка Ема се върна в килера и се зае отново с описа на сребърните прибори.

9

Ема бе откарана в Кройдън от мистър Тикстаф в едно дъждовно и мъгливо мартенско утро, когато духаше леден вятър. Може би тъкмо в такова време, ако я придружаваше друг човек, щеше да ѝ е много приятно да смени влажния, студен, безмълвен и усамотен в селска местност дом с модерно жилище в разрастващ се град, кипящ от живот.

Нито спътникът, нито мястото, където отиваше, се харесваха на Ема, но в случая не ѝ бе дадена възможност за избор. Предимство имаше удобството на другите. Мистър Тикстаф бе тръгнал да изпълни няколко поръчки на своя работодател, доктор Хардинг. Трябваше да посети банката, един адвокат и Службата за недвижими имоти и да направи справки относно данъците и правата за ползване на пасищата. Бе му наредено да вземе и доведе със себе си мис Маргарет Уотсън, която сега желаше да се изнесе от къщата на брат си Робърт в Кройдън и да прекара няколко месеца със сестрите си в Клисъкс.

По този въпрос Елизабет бе получила писмо от Робърт:

Истината, скъпа Елайза, е, че Хобхаус се изпари светкавично в мига, в който узна, че според завещанието на баща ни Маг получава само сто лири. Не мога да кажа, че го виня. Самият аз не бих я взел дори да имаше десет пъти повече пари. Опасявах се, че той може да си обере крушите и точно така стана. Затова Маг иска да напусне мястото на своето унижение и да си опита късмета другаде. Джейн трябваше да напише за това на Пен, но, както знаеш, в момента двете са на нож заради оная глупава история с бродериите на майка ми. Господ знае за какво са ѝ потрябвали на Пенелъпи. Та тя получи достатъчно от мамините вещи, включително онази тъй ценна кутия за шевни принадлежности, направена от инкрустирано дърво,

която отмъкна от Стантън, без да пита никого. Изобщо не е в моя характер да се оплаквам, както знаеш, и нямам какво повече да кажа по въпроса, освен че никога не съм бил свидетел на по-необмислено и объркано дело от разпределянето на вещите на баща ми. Би било добре, ако убедиш Пен да изпрати обратно кутията за шевни принадлежности. Цялата история бе крещящо безобразие и можеш да се смяташ за късметлийка, скъпа Елайза, че ти не бе прекалено замесена в нея. Тебе поне никой няма за какво да обвини. Допълнението към завещанието относно проповедите, по силата, на което те остават на Ема, бе съвсем възмутително. Споменавам го между другото и е излишно да коментираме повече. Щом Джейн отказва да пише на П. или да говори с нея, това задължение се пада на мене, макар че Господ е свидетел, имам достатъчно работа. Искрено казано, сестро, ще се радвам на заминаването на М., защото в последно време характерът ѝ е станал отчайващо непоносим, а, както ти е известно, дори в най-добрите си дни тя непрекъснато капризничи и хленчи. Освен това поглъща изумителни количества масло. Надявам се чистият селски въздух да подобри настроението и външността ѝ, тъй като ужасно погрозня, а и П. да има по-голям успех в намирането на съпруг за нея. Из околията се носят всякакви приказки за пищните увеселения, които П. устройва в Клисъкс, за игрите на карти и нейните вечери с горещи ястия. Тежко на кесията на доктор Хардинг е всичко, което мога да кажа.

Твой любещ брат
Робърт

Между другото, Джейн казва, че нищо не пречи малката Ема да дойде с колата, която ще отведе Маргарет, защото сега тя може да се настани в стаята на Маг и да започне да учи мъничката Гюси, която страшно много се нуждае от здрава ръка.

Знаеш ли, жената на Първис е родила мъртво дете и казват, че няма изгледи самата тя да оживее.

* * *

— Отдавна се надявам да ми се удаде възможност да говоря с вас насаме — каза мистър Тикстаф, докато караше по главния път. — Но все ми се изплъзвате, мис Ема. Ама че неуловима малка хитруша сте!

— Така ли? — отвърна Ема. — Какво сте искали да ми кажете, мистър Тикстаф, което другите не бива да чуят?

— Първо, много бих желал да подшушнете една-две думички в моя полза на вашия брат, мистър Сам Уотсън.

— И защо трябва да го направя?

— Защото той много ви обича и се вслушва в онова, което казвате.

— Но за какво става дума?

— Помолих го да инвестира в моя проект за Главния имперски плавателен канал.

— Искате да кажете, да инвестира пари? — изуми се Ема. — Но брат ми Сам не разполага с пари, които да инвестира.

— Напротив, сега той има около седем хиляди лири, оставени му от баща ви, които, ако последва моя съвет, може лесно да удвои и дори да утрои и учетвори, без ни най-малък риск.

Ема не повярва в истинността на нито една дума и отвърна студено:

— А какво е второто нещо, за което искахте да ме помолите?

Тикстаф заговори бавно:

— Забелязах, че мисис Хардинг обръща внимание на казаното от вас. О, тя не дава вид, че го прави, но се вслушва и си взима бележка. Чувал съм я да изрича като свое собствено мнение мисли, изказани от вас. Счита, че причината са всички онези дълги години, които сте прекарвали у богатата си леля в Шрусбъри. Мисис Хардинг отчита този факт и изпитва уважение към всичко, което той означава, макар да не го признава открито.

— И какво следва?

— Ами следва! — Той подвикна на конете. Вече навлизаха в покрайнините на Кройдън, които изглеждаха неприветливи поради кариерите за добив на чакъл и товарните навеси. Движението бе станало много оживено и постоянният грохот на товарните коли и

откритите платформи, виковете на продавачите на вестници, кифли и мляко, тракането на дървените подметки на обувките и сирените и свирките на плаващите по канала шлепове звучаха в ушите на Ема като неприятен съпровод на разговора.

— Ами следва! — продължи мистър Тикстаф, след като бе овладял конете. — Всичко, което искам, е да подскажете на мисис Хардинг по възможно най-мекия и деликатен начин, че кесията на нейния съпруг не е бездънна и че търпението му може да не се окаже безгранично. Зная, че тя съвсем отскоро е омъжена и че е чакала този шанс много години, но е разумно да ѝ се отправи внимателно предупреждение, внимателно предупреждение, мис Ема. Тя е малко прекалено невъздържана, мис Ема, разбирате ли какво искам да кажа?

Той отправи към Ема красноречив поглед, след което бързо насочи вниманието си към юздите.

— Кройдън е чудесен град, не намирате ли? — забеляза словоохотливо мистър Тикстаф. — Мисля, че в него има над сто и шейсет къщи. Може би тази на брат ви е сто шейсет и първата. Тук се намира прекрасната болница, „Уитгифт“, и се продават грамадни количества орехи, чакъл и каменни и дървени въглища. Има и забележителна черешова градина и когато след няколко месеца дърветата разцъфтят, ще можете да се насладите на възхитителната гледка.

Ема не откри нищо, на което да се възхищава. Главната улица, която някога бе красива, сега беше претрупана с витрини и задръстена от движение.

Къщата на Робърт, изящна бяла сграда, се намираше на склона на един хълм в горната част на Адискъм Роуд, в източното предградие на Кройдън. Градината бе все още гола, без следи от градинарска дейност. Ема си помисли колко безлична и недовършена изглежда тя в сравнение с вековния парк с неговото старинно изящество и пояс от дървета по края.

— Ще си помисля за това, което казахте, мистър Тикстаф — заяви тя, когато той спря колата. — Но не мога да ви обещаая, че ще говоря с брат си.

Ема с изненада усети, че у нея се прокрадва уважение към мистър Тикстаф. Никога преди това не бе изпитвала към него подобно чувство.

В „Брезовия склон“ бяха посрещнати с известието, че Маргарет още не е готова за тръгване и ще ѝ трябва поне половин час, за да приготви багажа си.

— Чудесно — невъзмутимо отвърна мистър Тикстаф. — Ще отида с колата до центъра на града да си свърша работата и ще се върна. — И той се отдалечи сред недоизкусурените нови къщи, недовършените улици с плочи от варовик и шума на уличното движение.

Въпреки факта, че къщата на Робърт се наричаше „Брезов склон“, не се виждаше нито една бреза. Първото впечатление на Ема бе, че домът е тесен и претрупан с мебели, за разлика от огромните помещения с техните приглушени тонове на Клисъкс. Несъмнено Пенелъпи имаше подчертан вкус към ярките цветове, но избраните от нея кревящи нюанси се смекчаваха от големите разстояния в грамадните празни зали. Докато в претъпканото жилище на Джейн, където всичко се виждаше ясно, контрастиращите тонове и разнообразните шарки дразнеха погледа до завиване на свят.

За Ема не бе ново преживяване да открие, че ако пропътува няколко мили и попадне в друга среда, човек можеше да се почувства, сякаш живее в съвсем различен свят. Тя и Елизабет бяха щастливи в Стантън, в благата църковната атмосфера, създавана от техния баща и неговите свещенически задължения. И, помисли си тя, с времето Елизабет можеше отново да намери някакво щастие в Клисъкс. Вярно, Пенелъпи бе егоистка, властна и капризна, но спокойствието и тишината на самия дом, както и кротката сговорчивост на доктор Хардинг бяха неща, които обещаваха в бъдеще известна хармония и стабилност (ако се вземеха предвид съветите на мистър Тикстаф).

Но новата къща на Робърт причиняваше болезнено дразнещо въздействие върху сетивата.

Беше нова, шумна и с вечно течение. Вратите се затваряха с трясък, краката вдигаха тропот по стълбите, гласовете се удряха в твърдите непопили топлина плоскости и се връщаха обратно като ехо. Миришеше на прясна боя и на нови тъкани. Лампите светеха ослепяващо, а прозорците, блестяха прекалено ярко. Ъглите бяха остри, цялата атмосфера бе сурова и нервна. Това се дължеше в известна степен и на личността на Джейн Уотсън, неспокойна и неуморна домакиня, която прекарваше дните си в следене на

прислужниците, като ги караше да тичат из цялата къща и ги поучаваше, а нощите си — в оплакване от тях.

* * *

— След като си дошла, нищо не ти пречи да ми помогнеш да приключа със стягането на багажа — каза Маргарет на Ема и ѝ възложи за задача да сгъва ризи и батистени рокли и да свива чорапи на топки.

Стаята на Маргарет, която се намиреше над предната врата, изглеждаше малка и тясна в сравнение с предишното жилище на Ема и тя бе много доволна, че не се налага да живеят двете. Маргарет се впусна в дълга и злъчна тирада, изпълнена с ядовити упреци срещу неверния мистър Хобхаус, срещу Джейн и Робърт, задето не застанали по-енергично на нейна страна и не го върнали обратно, срещу всички хора по света, които имат повече късмет от нея.

— Откъде накъде Пенелъпи, каквато е злобна, извади толкова печеливш билет? Не е честно!

— Стига, Маргарет — отвърна Ема, която накрая се умори да слуша целия този изблик на самосъжаление. — Та всички от нас си имат своите тревоги. А няма съмнение, че Пенелъпи се е постарала с всички сили да бъде приятна на доктор Хардинг, вместо да се оплаква през цялото време.

— Аха! И ти не я караш съвсем зле, сестро — троснато отвърна Маргарет и яростно се нахвърли върху Ема. — Ти направо уби баща ни, всички го казват. Ти си престъпница и какво възмездие получи? Канят те в Клисъкс, хранят те там с деликатеси, запознаваш се с цяла върволица гости, които постоянно правят посещения... Така чуваме...

Ема пребледня от възмущение.

— Кой говори такива неща?

— О, всички. Така приказват в цял Кройдън. А, ето го мистър Тикстаф, най-накрая се връща. Много се забави! Трябва да кажа, че с удоволствие се разделям с Робърт и Джейн. Той е толкова стиснат! А тя непрекъснато се заяжда. Държа да ти пожелаая да си щастлива с нея — рязко каза тя за сбогом, като посочи дебело бледо малко момиченце,

което току-що се бе промъкнало предпазливо в стаята и стоеше с пръст в устата, вторачвайки се най-напред в багажа, а после в Ема.

— Коя тая? — неясно попито то, без да вади мокрия пръст от устата си.

— Това е леля ти Ема, която е дошла, за да направи от тебе добро момиче. Невъзможна задача — изрече Маргарет, наметна се с шала и напусна стаята.

* * *

Ема скоро откри, че казаното от Маргарет бе самата истина. Да обучи малката Огъста Уотсън беше непосилна задача, при това приличаше на наказание, тъй като детето по природа бе доста глупаво, а липсата на възпитание го бе лишила и от най-малката склонност да полага усилия. Огъста стоеше спокойно миг-два, докато Ема ѝ свиреше простичка мелодия на пиано или арфа (която Джейн доста амбициозно бе закупила), но идеята тя самата да опита да просвири на тези инструменти я караше да излиза извън себе си от възмущение. Единствената форма на свирене, която ѝ харесваше, бе да прокарва пръст по клавишите и да удря с юмруци по купчина ноти.

— Скъпата ми малка душичка! Какъв висок дух има! — казваше любещата ѝ майка. — Уверена съм, че притежава големи музикални способности. Видя как слушаше, докато ти свиреше „Барбара Алън“.

— Да, но единственото, защото ти ѝ беше дала парче торта и бе заета с дъвченето ѝ — решително изрече Ема.

— Ангелчето ми!

Ема бързо разбра, че всичките грижи за малката Гюси са прехвърлени на нея. Джимайма, младата прислужничка, под чиято опека дотогава се намираше детето, бе натоварена с други задачи и тя се оттегли от предишните си задължения с видимо облекчение. На практика Джейн Уотсън се бе сдобила с безплатна слугиня. Обещаните забавления и разходки из Кройдън не се осъществиха. Бяха отложени за неопределено време. Ема започна малко обезсърчено да се замисля за перспективите си и да се чуди как би могла да си набави една-две по-леки рокли, тъй като пролетта приближаваше. Нямаше никакви пари,

освен стоте лири, оставени от баща ѝ, но не искаше да посяга на тях, тъй като съзнаваше, че трябва да ги пази за извънредни случаи.

Веднъж, уморена, след като цяла сутрин бе прекарала в опити да втълпи на неподатливата малка Гюси някаква бегла представа за елементарни неща в музиката, тя каза на Джейн:

— Питам се, Джейн, дали не бих могла да давам уроци по музика на няколко деца или млади дами в квартала? Ти какво мислиш? Така няма да съм ви в тежест, ще мога да плащам за квартирата и храната. Би ми било много приятно да участвам със свой принос в издръжката на домакинството. Може дори и да спестя малко пари за старини — добави тя с надежда.

Ала Джейн, напълно скандализирана от това предложение, избухна:

— Какво! Да обявим на всички съседни, че сме толкова стиснати и бедни, та не можем да те издържаме? И затова предлагаш труда си на чужди хора? Прекрасна идея, няма що! Наистина ме изумяваш, Ема!

Когато същата вечер Робърт се прибра вкъщи, тя му заяви:

— Предполагам, че оная твоя сестра Пенелъпи, е пълнила главата на Ема с внушения, че ние сме скъперници и треперим над всяко пени. Прекрасно, няма що! Самата тя живее като кралица в Клисъкс, вечерно време събира на увеселения половината графство, а в същото време половината от мебелите под онзи покрив по право принадлежат на нас!

Робърт, който всеки ден уморен се прибираще късно от адвокатската си кантора, където, по справедливост трябва се отбележи, работеше изключително усърдно в продължение на много часове, изслуша познатата тирада срещу Пенелъпи и отвърна:

— Хайде, хайде, може би трябва да помислим за тази идея. Не виждам защо Ема да не дава уроци по музика на няколко отбрани ученици. На никого няма да навреди. Пък и наистина би могла да плаща за квартирата и храната.

— В такъв случай кой ще се грижи за малката Гюси?

На този въпрос не можа да се намери отговор Робърт изрече примирително:

— Добре, добре, ще видим. Изглежда, планът на Тикстаф и приятеля му Мейнбрейс за построяване на Големия плавателен канал предизвиква голям интерес. Както разбрах, предвижда се в Парламента

да бъде внесен законопроект по този въпрос. Основният проблем е да се даде подкуп на собствениците на земя, които повдигат възражения относно трасето. Естествено, нито един фермер не желае да прокопаят канал през най-доброто му пасище. Въпреки всичко, честна дума, не може да се отрече, че Кройдън много ще спечели, ако този план се осъществи. Търговията с вар, въглища и фураж ще нарасне три пъти за една година. Също и моята клиентела. Виждам, че старият Хардинг има усет как се удря голямата печалба. Даа, той съвсем не е такъв глупак, за какъвто всички го мислехме, когато купи Клисъкс. Този имот може да се превърне в златна мина. Онзи Тикстаф (макар лично аз никога не бих работил с него, тъй като съм чул няколко съмнителни истории за тоя човек) е насочил своя работодател към нещо, което може да се окаже много добро.

— Тикстаф! — злобно извика Джейн. — Че той си е цял циганин! Има куп бедни роднини, които живеят в Микълъм. Не бих се изненадала, ако постепенно всички се преместят в Клисъкс. Това е едно просяшко, нахално, интригантско племе — желая й на Пенелъпи да е щастлива с тях! Мисля, че тая тълпа ще се окаже точно по вкуса й — начинът, по който се сдоби с онази кутия за шевни принадлежности на мисис Уотсън, бе хитро скроена долна кражба. А и така умело да се промъкне сред благородническите среди в околията и да се мисли за важна дама! Лорд Озбърн да я посещава! Хубава работа! У нас не идва на посещения!

— Направил го е, за да ухажва своята дама. Ако си спомняш, Ема ни каза, че по същото време там е била мис Едуардс.

— Мис Едуардс! Тя не му отдели много време на последния бал.

— Тя е отлично възпитана млада дама.

— И така да е! Но кажи ми, ако обичаш, кои са били родителите й?

— Щом семейство Озбърн не се смуцава от това обстоятелство, защо ние трябва да го правим? — уместно забеляза Робърт.

Влезе Ема с безкрайно уморен и обезсърчен вид. Водеше малката Гюси, която заяви:

— Мразя братовчедката Ема! Защо Майма не се грижи за мене, както бе преди?

* * *

— Мили Боже — забеляза Джейн Уотсън няколко седмици по-късно. — Има две писма за Ема. Както и колет от Портсмут. Кой ли изобщо би могъл да ѝ пише?

— Едно от писмата е от чужбина — изкоментира Робърт, не помалко заинтригуван. — Може би най-после новини за мисис О'Браян?

Когато Ема се появи на масата за закуска с малката Гюси, която само по това време на деня оставаше малко по-дълго спретната, Джейн лукаво заяви:

— Охо! Колко ѝ върви на тази млада дама! Изглежда, че си доста търсена!

Ема, без да обръща внимание на писмата, изрече:

— Джейн, мисля, че трябва да уволниш Джимайма. Постоянно пълни главата на Гюси с ужасни приказки за дяволи, вампири и жени змии — не е за чудене, че детето има кошмари и крещи на сън.

Джейн мигновено настръхна.

— Ема, благодаря ти, драга! Аз отлично зная как да подбирам и кога да уволнявам собствените си прислужници. Не се нуждая от твоите съвети.

Ема сви рамене и замълча. Щом приключи със закуската отнесе писмата и колета в своята стая и ги остави там. Щеше да ги прочете, след като изтече времето, определено за уроци.

Джейн изливаше своя гняв пред съпруга си:

— Както виждам, мис Ема започва да става прекалено важна и нахална. Джимайма е отлична прислужница, напълно вярна и заслужаваща доверие. Освен това тя все повече показва истински талант да ми прави прически. Бих искала да поговориш с Ема, Робърт.

Робърт произнесе:

— Чудя се от кого ли са тия писма?

* * *

Ема отмести настрана колета, чието съдържание бе някаква книга.

Първото писмо, което отвори, бе от мистър Хауард:

Уважаема мис Уотсън,

Отдавна искам да ви изразя дълбокото си чувство на скръб и съболезнование по повод загубата на Вашия баща. На погребението и в присъствието на вашето семейство бе немислимо да се опитвам да разговарям с Вас насаме. Пък и аз по това време не се намирах в подходящо състояние да водя смислен разговор, тъй като току-що бях загубил любимата си сестра Ана и мъката ме смазваше. В този момент всъщност осъзнах с пронизваща яснота, че не съм разбрал достатъчно добре Вашите чувства при предишния ни разговор, когато разкрихте пред мене тревогите си относно горката Ви леля. Собствените ни нещастия често ни карат да схванем по-добре и да проникнем по-дълбоко в страданията на нашите приятели. Сега мога по-пълно да споделя Вашето чувство на загуба, утроено след смъртта на мистър Уотсън и моята сестра, с която, знам, Вие бяхте станали много близки. Тя често говореше с топлота за Вас. Нашата обща мъка ни сближава.

Позволете ми да използвам възможността и да Ви кажа, както направих и пред сестра Ви Елизабет, че не обръщам ни най-малко внимание на злобните клюки и безотговорните приказки, които твърдят, че Вие сте отговорна за смъртта на мистър Уотсън. Моята сестра ми описа подробно онази вечер, разказа ми всичко, което се е случило и аз не откривам и следа от вина. Известно ми е, че през последната година край на мистър Уотсън можеше да настъпи всеки момент.

Приятно ми е да ви съобщя, че издаването на неговите избрани проповеди върви много успешно. Неотдавна отидох в Лондон, за да посетя издателите и да проверя печатния текст. Очаква се книгата да достигне до читателите през лятото и вече си е спечелила благосклонното внимание на много хора. Предвижда се заглавието ѝ да бъде „Проповеди на един селски

свещеник“. Блестящият ум, простият и ясен език и силната искрена вяра в Бога на Вашия баща ще впечатлят искрения читател.

Съжалявам, скъпа мис Ема, но моят приятел Монтагю в Дъблин не ми е изпратил никакви сведения, които да ви съобщя. Въпросната мисис О’Браян, за която бе чул слухове, че оказала съвсем друга личност. (За съжаление фамилията О’Браян е често срещана в Ирландия.) Но скоро ми писа, че е попаднал по следите на друга възможност и се надява скоро да има новини. Естествено, няма да чакам и миг, за да ви съобщя и най-малкото сведение, което получа.

Това писмо сваля огромно бреме от сърцето ми. Вие често присъствате в мислите ми, скъпа мис Ема.

Искрено Ваш,
Адам. Т. Хауард

Известно време Ема държа това писмо в ръката си, четейки и препрочитайки го, и размишляваше върху неговото съдържание.

„Той все още не е направил предложение на лейди Озбърн — бе нейният извод. — Ако го беше сторил, щеше да чувства за свой дълг да ми го съобщи. Защо толкова се бави? Но всъщност сестра му споделяше, че той е предпазлив, дори муден, във всичките си действия...“

Мислите на Ема поеха в друга посока. „Със сигурност ще имам неприятности с Робърт, след като книгата на татко излезе от печат. Какво ли още ми предстои да чуя. Няма смисъл да гадая предварително. Татко би казал: «За днешния ден ни стигат днешните беди.»“

Допълнението към завещанието на мистър Уотсън бе подействало като шок на няколко от неговите деца. Съставено бе в кантората на Робърт от няколко от неговите помощници в ден, когато самият той бе заминал извън града, за да урежда работите на прикован към леглото фермер. Мистър Уотсън, дошъл в Кройдън по църковни дела, се бе отбил при адвокатите и продиктувал клаузата, че всички права върху неговите проповеди се предоставят „на моята дъщеря Ема,

която старателно ми изчете тези текстове на глас и ми оказа ценна помощ при съставянето и подреждането им.“ След като се върна в кантората, Робърт много се раздразни, но пренебрежително заяви:

— Няма ни най-малка вероятност тия проповеди да бъдат публикувани, а ако случайно ги отпечатат, обзалагам се, че няма да разтърсят света.

— Но защо тъкмо Ема от всички деца получава тези права? — попита Джейн с искрено възмущение.

— Е, остави — отвърна Робърт. — Ема няма кой знае какво друго.

* * *

„Мисля, че все пак мистър Хауард изпитва някакво чувство към мен — заключи Ема, след като остави писмото му. — Би искал да каже повече, но няма право.“

Слабо утешение!

После разпечата второто писмо, зацапано с малки петънца, очевидно от солена вода, и написано с уверен, изящен и напълно непознат почерк. В горния край адресът на подателя гласеше:

Кораб „Лакония“ на Негово Величество, Мраморно море.

Моя скъпа мис Уотсън,

С най-голямо въодушевление използвам случая да се оттегля в каютата си и да Ви благодаря за една от най-чудесните вечери, която някога съм прекарвал. Тя ще остане запечатана в паметта ми до сетните ми дни. Струва ми се странно да седя тук, под горещото турско небе, да гледам минаретата на Константинопол и да си припомням очарованието и спокойствието на един английски пасторски дом. Но той наистина изниква ярко в спомените ми. Братовчедка ми Ана, Вашият баща, Вие, мис Ема, сте трима от най-близките ми по дух хора, в чието присъствие се надявам да прекарам още великолепни вечери. И ми се иска да не предизвиквам съдбата, като изразя надежда, че

когато се върна на сушата, ще имам възможност да изживея още много, много подобни вечери. (Простете ми. Зная, че здравето на баща ви е крехко. Но, о, дано неговите обширни познания, благост и остроумие бъдат запазени, за да радват приятелите му още дълги години.)

На това място Ема остави листа и се загледа през прозореца в пустата градина. За момент играта на нейното въображението ѝ нарисова картина със сини турски води и тънки бели минарета.

„Колко странно — размишляваше тя. — Колко безумно странно. Капитан Фриймантъл не знае, не е знаел, когато е писал тези думи, че от тримата души, с които е споделил онази вечер, двама вече ги няма. Останала е само една.“

В този момент, обхваната от ледена тръпка, тя погледна датата на писмото. Бяха изминали два месеца от деня на написването му. Кой би могъл да знае? Животът в морето бе пълен с опасности. Сега и самият капитан Фриймантъл може би вече го нямаше. И навярно щяха да изминат месеци, преди Ема да научи каква е съдбата му. Ако научи изобщо. Можеше да се окаже, че от четиримата сега е жива единствено тя...

Отчаяна, Ема продължи да чете.

Не е ли странно, мис Ема, че, макар и съвсем рядко в живота, е възможно да срещнеш някого и без да го познаваш, моментално и без сянка от съмнение да разбереш: „Това е тя!“

Това почувствах към Вас, докато стояхме край онази готическа къща (надявам се, че сестра Ви вече се е нанесла там) и се разменяхме безсмислици за Кадуала и Куикхелм (за които вече съм в състояние да Ви разкажа много повече, когато се срещнем следващия път). Искрено се надявам, че наистина ще се срещнем — всъщност не мога да понеса перспективата да изживея остатъка от живота си без тази среща.

Вие, разбира се, може изобщо да не споделяте моите чувства. Едва ли право да се надявам. И все пак, и все пак

— нещо в начина, по който ми се усмихвахте, нещо в начина, по който нашите мисли сякаш се сливаха, нещо в атмосферата на онази щастлива вечер ми дават, не мога да кажа точно защо, надежда. Ще продължа да се надявам, скъпа мис Ема! Докато не ме заровят в земята и докато Вие сте все още мис Ема.

А щом отново стъпя на английска земя, ще подновим нашия разговор за Кадуала.

Приемете заедно с това писмо моето приятелство и привързаност.

Матю Фриймантъл

P.S. Натоварих един мой познат в Портсмут, книжар, със задачата да намери и да Ви изпрати една творба за историята на сакските крале. Надявам се да е изпълнил поръчението. Когато четете книгата, моля Ви, отделете една мисъл на онзи, който много мисли за Вас.

В продължение на около десет минути след като прочете писмото, Ема остана неподвижна, смаяна, поразена. После започна да се усмихва. Писмото я накара да види пред себе капитан Фриймантъл с най-големи подробности: тясното му дълго изразително лице, блестящите лешникови очи, закачливата усмивка, разкриваща здравите бели зъби. „Това е той. Защо не го разбрах? Но не, разбрах го, разбрах го още в първия миг.

Само да можех да отговоря на писмото му!“

10

— Чудна работа! — възмутено каза Джейн на Робърт една вечер, когато той се прибра вкъщи. — Мисис Томплинсън идва днес с дъщерите си. Какво, мислиш, се говори, из града?

— За заседанието в „Белия елен“ в Гилфорд? Провели са го. Сформирали са комитет от девет души, които да подготвят петицията до Парламента. Сега трябва да се спрат на инженер, който да подбере най-доброто трасе за канала. Няма съмнение, че Хардинг е на тръни.

— Не, не, не става въпрос за този скъпоценен канал. За Бога, не желая да чувам повече думата „канал“ или „плаване“ — раздразнително отвърна Джейн. — Става за дума за тази, тази опозоряваща ни клюка за сестра ти Пенелъпи и Пърси Тикстаф.

— Е, какво са направили? — попита неспокойно Робърт.

— Говорят... о, ужасни неща! Много по-лоши от това, че сестра ти Ема е използвала случая, за да ускори смъртта на баща ти.

— Никога не съм вярвал на тия приказки — рече Робърт. — Защо ѝ е било да го направи? За да се озове без покрив на главата си? От подобна постъпка не би спечелила, точно обратното.

— Е, това между другото. Но сега — осведоми го Джейн с дълбоко осъдителен тон, в който имаше и примес на задоволство — се говори, че Пенелъпи и Тикстаф заедно са съставили план тя да се омъжи за доктор Хардинг и така да получи възможност да се разпорежда със състоянието му.

— Не ми се вярва — моментално отвърна Робърт. — Как така Хардинг ще се остави да го използват? Той не е глупак.

— Не е, Робърт, но може би има нещо вярно. Какви писма получавам от Маргарет, откакто тя се премести в Клисъкс. Тя твърди, че Пенелъпи и Тикстаф непрекъснато са заедно, срещат се къде ли не, все се съвещават насаме и че Пенелъпи се държи безобразно с доктор Хардинг, говори му пренебрежително и троснато, нито за миг не обръща внимание на онова, което той казва, не се съобразява с

неговите желания, не се грижи да му е добре. А едва ли има шест месеца, откакто са женени!

— Е, Пенелъпи открай време си беше хитра и ловка с усет за благоприятния шанс. Винаги ще се чудя как успя да оплете в мрежите си доктор Хардинг. А за това, че я е взел, никой не му е виновен. Но тя би била глупачка, по-голяма глупачка, отколкото съм предполагал, ако се впусне в някаква безразсъдна авантюра с човек като Тикстаф. Знам, умее да печели симпатии, поне така казвате, вие, жените, макар че аз не съм забелязал подобно нещо. За мене той е една противна личност. Но Хардинг притежава солидно състояние и къща, на която всеки може да завиди, а какво има Тикстаф? Нищо, освен убедителен език и план за свързване на няколко водни пътя, който вероятно никога няма да мине и на първо четене в Парламента.

— Ох, говориш като всички мъже!

— Ами аз съм мъж.

— А представи си, че скъпоценният ти брат Сам вложи наследството си в строителството на канала и загуби всичко? Кой тогава ще го издържа?

— Не и аз — отвърна Робърт. — Но не мисля, че Сам е толкова лишен от мозък, та да го направи.

Камбанката на вратата иззвъня.

— Мили Боже — изрече Робърт, поглеждайки през еркерния прозорец. — Това е червеникавокафявият кон на Том Мъсгрейв. Неговите коне все си ги бива. Но какво би могъл да прави в Кройдън?

— Том Мъсгрейв? — почти изписка Джейн. — Ти нямаш намерение да приемеш този човек, надявам се? След като причини смъртта на онази нещастна жена?

— На тебе не може да ти се угоди, Джейн — забеляза Робърт. — Първо се оплакваш, че лорд Озбърн никога не ни посещава. После се противопоставяш на идването на неговия приятел Том Мъсгрейв. Все пак нищо не ни пречи да разберем какво иска.

Оказа се, че Том Мъсгрейв иска да разговаря с мис Ема Уотсън. Много студено и неохотно мисис Робърт Уотсън даде съгласието си да бъде повикана младата дама (която в една от задните стаи се опитваше да учи малката Гюси как се свири на арфа). Самата тя се готвеше да остане, за да надзирава визитата, но Том Мъсгрейв, който изглеждаше

отслабнал, измъчен и състарен, неочаквано събра смелост и поиска разговорът да бъде на четири очи.

С рязко кимане на глава Робърт изведе жена си от стаята.

— Може би в края на краищата той има намерение да ѝ направи предложение! Макар изобщо да не съм знаел, че проявява някакъв интерес към Ема. Той клонеше към Маг... или към Елизабет.

— Но той се опозори! Изненадана съм, че се осмелява да се появи в толкова почтен квартал!

— Все пак, Джейн, в края на краищата той разполага с годишен доход от шест хиляди лири.

Том Мъсгрейв не бе дошъл да прави предложение на Ема. Основното му намерение бе да даде воля на чувството си на срам, съжаление и безполезно разкаяние. Как е могъл да бъде толкова, безразсъден и несръчен проклет глупак, та горката нещастна жена да падне от колата и това да причини края ѝ? И на малкия Чарлс — най-доброто малко момченце, играло някога крикет, вечно готово да се забавлява. Сърцето му се късало, като си помислел за бедния баща, капитан Блейк, който се намирал някъде в Западна Индия, вероятно без все още да е научил за сполетялата го загуба. А мисис Блейк бе винаги толкова добра и разбираща. О, мис Ема...

Всичко това бе задавено излято почти в скута на Ема.

— Моля ви, моля ви, мистър Мъсгрейв, престанете! — замоли го тя. — Безсмислено се терзаете. Не ви виня, наистина не ви виня. Всъщност вие и аз донякъде се намираме в едно и също положение. За мене казват, че съм причинила смъртта на баща си — при това нарочно — и аз трябва да понасям подобни приказки, като знам, че нищо не съм сторила. Затова мога добре да разбера вашите чувства. И ви уверявам, че не тая гняв към вас...

— Вие не ме вините? Вие ми прощавате?

— Всъщност не на мен се пада да прощавам, не съм засегнатата страна — каза Ема. — Но съм сигурна, че... че мистър Хауард ви прощава. Негов дълг е да го направи, след като е свещеник — не се въздържа да не добави доста сухо тя.

— О, вие ми правите такова добро, мис Ема — Том Мъсгрейв кротко избърза очите си. — Толкова съм ви признателен!

Ема неволно почувства особена благосклонност към него. Той много приличаше на твърде израснал за възрастта си ученик.

— Мисля, че сме далечни роднини, не е ли така? Не беше ли първият съпруг на моята леля Марая, мистър Търнър, ваш чичо, втори братовчед или нещо от този род? — добави тя с мило усилие да го окуражи.

— Може би... не съм сигурен... вероятно, да... Но, мис Ема, аз съм дошъл ви помоля и за друго — продължи той и гласът му стана по-настойчив. — Не бихте казали добри думи за мене на сестра си Елизабет? Вас тя ще послуша, сигурен съм, аз обаче не мога да се доближа до нея. Не иска да ме види! Ходих до Клисъкс пет-шест пъти, но без резултат. А толкова, толкова много искам да я видя. Откровено казано, мис Ема, мис Елизабет е жена за мен. Не знам защо толкова дълго съм се лутал насам-натам. Бил съм истински глупак. Когато я видях на последния бал, тя изглеждаше някак толкова променена, толкова усмихната, мила и добра... не знам защо тъй дълго не съм го забелязвал... не съм го разбирал...

„Ето въздействието на балсама за укрепване на косата — помисли си Ема. — И на наметката, направена от персийската коприна на мисис Блейк.“

— После — бързо продължи Том Мъсгрейв — баща ви почина и аз извърших онова ужасно нещо и си помислих, че съм я загубил завинаги. Всички в околията ме мразят и презират. Аз самият се презирам. Не правя нищо друго, освен да стоя вкъщи и да се занимавам с конете си. (Между другото, мис Ема, имам една двойка — чудо и половина!) Не желая да се виждам с хора. Дори Озбърн ме зарязва. Той ухажва мис Мери Едуардс, макар, между нас казано, това не му е по сърце. Ако лейди Озбърн не бди над него като валкирия, принуждавайки го да се ожени за пари, той би побягнал като опарен... Какво бях почнал да ви казвам?

— Говорехте за вашето чувство към сестра ми Елизабет.

— Ах! Тя е жената за мене. Но, разбирате ли, не мога да се доближа до нея.

— Дори да можехте — тъжно изрече Ема, — вероятно нямаше да сте в състояние да ѝ направите впечатление. Сестра ми Елизабет има добро сърце, мистър Мъсгрейв, но е съвършено твърда и неотстъпчива, щом веднъж е взела някакво решение. Сама го установих. Тя таи гняв към мене заради смъртта на татко, затова не вярвам моето съдействие да ви бъде много от помощ, мистър

Мъсгрейв. Но все пак ще направя, каквото мога. Ще ѝ напиша писмо и ще я помоля да се срещне с вас. Това е всичко, което мога да предложа. Останалото ще зависи от вас.

— О, благодаря ви, благодаря ви, мис Ема. Вие действително сте истинска приятелка.

Той обходи с поглед безрадостната, претъпкана с вещи стая, в която разговаряха, и сериозно каза:

— А ако случайно, мис Ема, моето ухажване се окаже успешно, ако имам щастието да създам дом с вашата сестра, уверявам ви, че вие ще бъдете нашата първа и най-желана гостенка!

— Много мило от ваша страна — каза Ема със слаба усмивка. — Ще го запомня.

Две минути след като той се бе поклонил и си бе отишъл, Джейн се върна в стаята, изгаряща от любопитство.

— Разказвай! Разказвай! За какво бе всичко това? Разказвай!

— Той иска да се ожени за Елизабет — отвърна Ема.

— Елизабет? И иска твоето разрешение? Защо? И защо пък му хрумнало да се жени за Елизабет?

— Той не иска моето разрешение — каза Ема. — Просто моето съдействие да я убедя да се срещне с него.

— Колко невероятно и странно! Трябва да кажа, че не разбирам защо Елизабет е толкова придирчива в решенията си с кого да се среща и с кого не. Но защо пък той иска да се ожени за нея? Дали защото е опозорен и никоя друга няма да го вземе?

— Не ме осведоми — отвърна Ема и избяга в стаята си.

„Мъжът, помисли си тя, когато остана сама, винаги има някаква тежест в обществото дори да се е опозорил. Но жената няма. Защо е така? Защото мъжът може да печели пари. Даже навлякъл си безчестие, той има власт да го прави. Но жената не е в състояние сама да управлява живота си. Колко е несправедливо!“

През останала част на вечерта Джейн изпускате съсък, искри и пушек подобно на огън, накладен с мокри дърва. Причината бе в двете еднакво предизвикателни загадки: защо Том иска да се ожени за Елизабет и защо тя не го иска.

* * *

Ема писа на Елизабет. Написа искрено, прочувствено писмо, в което, първо, я умоляваше да се върнат към онези отношения, каквито съществуваха между тях преди смъртта на мистър Уотсън:

Ти и Сам сте най-добрите ми приятели от цялото семейство; без твоето любещо сестринско внимание аз наистина се чувствам загубена. Умоляваше я да изслуша Том Мъсгрейв: горкият човек, зная, той досега не се е показвал като много достойна личност, но искрено съм убедена, че характерът му се променил след случилото се и смятам, че ако някой може да му оказва благотворно влияние, това си ти. Така или иначе, сърцето му го влече към тебе и мисля, че би трябвало поне да се отнесеш справедливо към него и да го изслушаш.

Тя не получи отговор. Но Елизабет никога не бе имала склонност да поддържа кореспонденция. По времето, когато Ема за първи път бе изпратена в изгнание от дома си, както го чувстваше тогава, за да живее у мисис Търнър в Шропшир, и копнееше за писма от семейството, Елизабет много рядко намираще време да ѝ пише, а когато това все пак се случваше, писмата ѝ бяха кратки, простички и делови: „Черната свиня се опраши, цъфтежа на плодовите дърветата закъсня, татко е настинал.“ От Сам пристигаха известията с описания на мисли, чувства и действия, известията, които даваха осезаема представа за бленувания живот у дома. Така че Ема не очакваше отговор от Елизабет. Знаеше, че трябва да чака известия от някой друг източник.

Когато пристигна, този източник се оказа не съвсем приятен: Маргарет пътуваше с доктор Хардинг, който имаше работа в Кройдън. Маргарет, както стана ясно, страдаше от зъбобол и трябваше да посети зъболекаря, мистър Пилсбрау. Но основната цел на посещението ѝ бе да се отбие в „Брезовия склон“ и да излее цял порой от оплаквания за хората, с които живееше в една къща в Клисъкс.

— Начинът, по който Пенелъпи и Тикстаф я карат, е направо скандален. Ако бях на мястото на доктор Хардинг, щях да изхвърля и

двамата от къщата. Те постоянно заговорничат по ъглите или в далечните краища на градината, разхождат се заедно по пътеките и си шепнат под дърветата.

— В такъв случай доктор Хардинг няма защо да ги изхвърля от къщата — не се стърпя и вметна Ема.

Робърт бе в кантората си, така че Маргарет правеше своите оплаквания пред Ема и Джейн. Джейн слушаше с трескаво любопитство, но Ема, която няколко пъти преди бе чувала неща от същия род, не можеше да потисне чувството, че дори опитът да образува малката Гюси, колкото и безнадежден да изглеждаше, би бил по-полезен начин за прекарване на времето.

Раздразнена, Маргарет се отвърна от Ема и насочи вниманието си към Джейн, която настойчиво разпитваше:

— Но за какво разговарят? Да не се обясняват в любов?

— О, къде ти! Никога не успях да се приближа достатъчно близо, за да чуя? Но мисля, че той я подканя да убеди стария доктор да хвърли още малко пари в оня проект за канала, а пък тя не се съгласява. „Защото — казва тя — той и без това е достатъчно стиснат и му се свида да построи фонтана и отшелническата пещера, за които го помолих, а колкото и да се мъча, не мога да го накарам да определи дата за бала.“ „Бал ли? — пита докторът. — Че кого ще поканим? Ние не познаваме повече от петнайсетина двойки в околността“. Тикстаф отчасти се съгласи с доктора. И това породя ожесточен спор.

— Бал? — замислено произнесе Джейн. — Тя наистина ли възнамерява да даде бал?

На Ема донякъде ѝ бе забавно да наблюдава как у Джейн възможността да бъде поканена на бал в Клисъкс надделява над желанието да си остане скарана с Пенелъпи, което бе разнообразявало ежедневието ѝ. А дали предимството да се представи като член на семейството в този парвенюшки дом ще вземе връх над яда, че ще е принудена да наблюдава как Пенелъпи се държи като кралица в качеството си на домакиня?

Главният повод за недоволството на Маргарет предстоеше тепърва да се разкрие.

— Не знам защо си си въобразила, че е твоя работа да се застъпваш за Том Мъсгрейв пред Елизабет! — внезапно и злобно се нахвърли тя срещу Ема. — Ти никога не си била най-добрата му

приятелка. Аз бях тази от семейството, на която той обръщаше внимание и всъщност самата аз можех да се омъжа за него, о... презрян нахален младеж! Противно ми е дори да го гледам. Особено сега! И е направо неразбираемо защо ти, Ема, се чувстваш в правото си да се застъпваш за него.

— Нима Елизабет ти е показала моето писмо? — донякъде изненадана запита Ема.

— Разбира се, че не, но го прочетох, както можеше да направи всеки друг, защото тя си оставя нещата отгоре върху скрина, та всеки, който случайно минава през спалнята ѝ, да има възможност да ги види.

— Идва ли Том Мъсгрейв да я види? Тя съгласи ли се на това?

— Да, идва, но не мисля, че изобщо е направил предложение, защото макар да прекараха повече от час в разговор с беседката под асмата, където никой не можеше да ги чуе, накрая той си замина с доста мрачен вид. А що се отнася до Елизабет, тя мълчи като риба, стридата е кречетало в сравнение с нея. Досега не е обелила дума за онова, което се е случило. Ако има намерение да се омъжва за него, май е редно да е мъничко по-оживена, не тъй притихнала и умърлушена, каквато е през повечето време.

— Може би обмисля. Шест хиляди годишен доход. Би била голяма глупачка, ако изпусне този шанс — изкоментира Джейн и въздъхна при мисълта, че в ръцете на друг човек могат да попаднат толкова много пари. — Безобразие е, че не направи предложение на тебе — не се удържа тя от злобна забележка към Ема.

Ема стана и съобщи, че ще изведе малката Гюси на разходка. Това си бе чисто алтруистична проява, тъй като разходките из покрайнините на Кройдън бяха много скучни: вървеше се по затрупани с боклуци пътеки от варовикови плочи покрай зеленчукови градинки и по прашен и разровен тревист хълм. С изключение на огромната черешова градина, земята в Кройдън бързо се завладяваше от пришълци лондончани. Всяка седмица никнеха нови къщи. А ако мистър Тикстаф успее да убеди Парламента да се прокопае неговия Главен канал до Портсмут, помисли си Ема, градът скоро щеше да се превърне в част от Лондон.

Малката Гюси се нежелание се разхождаше с Ема и проявяваше ината си. Мърмореше, хленчеше, влачеше краката си в праха и се оплакваше, че я жият оси и коприва и я хапят змии.

— Глупости, Гюси, по това време на годината няма оси и змии. А само ти си си виновна, че вървиш през копривата.

Ема бе уверена, че в същото това време в „Брезовия хълм“ Маргарет и Джейн с наслада злословят за нейния характер.

Няма значение. Да го правят. Писмото на капитан Фриймантъл ѝ бе като талисман. Нито веднъж, откакто го получи, не се бе отделяла от него на повече от една длан разстояние. Нощем го слагаше под възглавницата си, а денем го носеше сгънато в чантата си. И всяка вечер четеше по една глава от книгата за сакските крале. „Ще мога да обсъждам с него Кадуала като равностоен събеседник, когато се върне“ — с надежда си мислеше тя.

— Защо не си набереш един хубав букет от глухарчета — предложи Ема на малката Гюси.

— Няма! Не обичам глухарчета!

— Добре тогава, слушай и аз ще ти разкажа приказката за лисицата и щъркела.

Но Гюси не се интересуваше от лисици и щъркели. Заяви, че на петата ѝ е излязъл мехур, голям колкото монета, и по целия път до къщи куцаше и охкаше. Оплакванията ѝ секнаха едва когато видя портите на „Брезовия хълм“ и тогава се впусна в бяг.

Градинарят бе насадил нагъсто цъфнали пъстри теменуги в новоизкопаните лехи по целия път в предната част на градината.

Гюси прескочи в лехите и започна наред да скубе всички цветя от дясната си страна и да ги хвърля на чакълестия път.

— Престани, ужасно дете! — възкликна Ема, загубила търпение, и шляпна Гюси по китката. Ревяща от ярост, Гюси се втурна в къщата и потърси помощ и подкрепа у майка си:

— Тя ме удари! Ема ме наби! Изгони я! Мразя я! Мразя я!

— Какво чувам?

Джейн, побесняла като тигрица, готова да защити малките си, дойде в коридора.

— Да, шляпнах я — потвърди Ема. — Тя напълно го заслужаваше, защото изскубна всички теменуги. Погледни! — тя посочи през отворената предна врата.

— Не съм аз! Ема ги отскубна! Ема го направи! — нададе вой Гюси, вкопчила се в ръката на майка си.

— Ах, малка лъжкиня!

— Не смей да наричаш детето ми лъжкиня, мис — избухна Джейн. — Какво си позволяваш? Успокой се, бедничкото ми малко съкровище!

— Виж, виж, мамо, кракът ми е наранен. Лошо ми е, много ми е лошо!

— Успокой се, успокой се, мама ще оправи всичко. Какво ще кажеш за една хубава лъжица кайсиево сладко?

— Предполагам, че според тебе Макгрегър е изскубал всички теменуги, които току-що е посадил? — подхвърли Ема, оттегляйки се в стаята си.

— Ще кажа на Робърт какво си направила веднага щом се прибере вкъщи! — рязко извика след нея Джейн. Маргарет се показа от гостната и се зае да помага на Джейн да утешава и да гали детето, което, доволно от присъствието на нова публика, удвои писъците и воплите си.

За своя изненада Ема намери бележка на тоалетната си масичка.

— Донесоха го на ръка, мис, преди не повече от двайсет минути — съобщи прислужницата Джимайма, която внесе съдове за миене. — Донесе го момчето, което разнася млякото.

„От кого ли би могло да бъде?“ Ема разпечата малкия, доста зацапан плик.

„Уважаема гуспожице — бе написано в бележката с почерка на необразован човек, — много шъ съм ви задължена, ако дойдете, щото тук една дама, която ви знай, е много зле. Тя не знай, че ви пиша, правя на го на своя глава. Бриджит Райли.“

Адресът бе в Епсъм.

„Милостиви небеса! — помисли си Ема. — Бриджит Райли? Ирландско име? Възможно ли е... трябва да е... леля Марая! Но в Епсъм? И защо не пише самата тя? О, Боже! Веднага трябва да замина там. Но как“

В този миг я осени прозрението, че Маргарет все още е в къщата и очаква доктор Хардинг да я вземе и откара обратно в Клисъкс. Пътят им минаваше през Епсъм, малко приветливо градче. По пътя насам мистър Тикстаф бе осведомил Ема по-подробно, отколкото ѝ се искаше, за западането на Епсъм като място с минерални извори, бани и

басейни, поради появата на новите морски курорти като Уеймут и Брайтълмстоун.

Ема бързо напъха няколко най-необходими вещи в една чанта и изтича долу точно в момента, когато каретата на доктор Хардинг спираше пред предната врата.

Доктор Хардинг не желаше да влиза в къщата. Джейн Уотсън му бе антипатична и макар да не искаше да се намесва във враждата между нея и жена си, предпочиташе да не поддържа контакти с този дом, докато тази вражда продължава.

Ема изтича към каретата.

— Доктор Хардинг! Толкова се радвам, че ви виждам! Можете ли да ме откарате до Епсъм? Бихте ли бил така любезен? Имам работа.

— Епсъм? И по-далече, млада госпожице, ако желаете. Но каква работа имате в Епсъм?

— Ох, още не съм съвсем сигурна. Молят ме за помощ. Мисля, че може би е свързано с леля ми — мисис О'Браян. Ще ви бъда много признателна, ако можете да ме откарате, за да разбера.

— Но разбира се — отвърна той. — Само бихте ли накарали сестра си Маргарет да побърза? Не ми се ще да държа кончетата на този неприветлив ветровит хълм.

Ема влезе вътре и осведоми бледата, побесняла Джейн, че заминава за Епсъм.

— Прекрасно! — ледено каза Джейн. — И моето мнение е, че просто можеш да си останеш там. Нека ти кажа, че отсега нататък изобщо не си желана под този покрив. Само почакай, докато се върне брат ти и чуе какво се е случило!

Ема кимна и се върна в каретата, откъдето с равнодушен поглед видя нежната силна прегръдка на Джейн и Маргарет, докато взаимно си казваха „довиждане“.

— Ох! — каза Маргарет, качвайки се в каретата и тръскайки рамене. — Що за дивотия! Мисля, че за тебе бе добре да напуснеш този дом, Ема. Какво отвратително чудовище, какво змийче е това дете! Наистина ти се чудя как изобщо си я изтърпяла толкова дълго.

Тя изглеждаше изключително доволна от обрата, който бяха взели събитията.

— За какво става дума? — попита доктор Хардинг.

— Ами онази отвратителна малка Гюси изскубнала няколко цветя, Ема ѝ се скарала и я изгониха.

— Не бе съвсем така — започна Ема, но после млъкна. Неизвестността какво щеше да открие в края на това пътуване бе завладяла твърде много мислите ѝ, за да се занимава със самооправдания.

— Наистина ли смяташ, че в Епсъм е мисис О'Браян? — попита Маргарет, след като научи за съдържанието на бележката. — И какво ще правиш, ако е тя? Ами ако не е?

— Още не знам.

Доктор Хардинг изглеждаше объркан, което тия дни му се случваше все по-често.

— Определено трябва да изчакаме в Епсъм... без съмнение сме длъжни... поне докато разбереш кой точно е написал бележката. Но пък... не зная... не ми се ще да държа конете на едно място. Може би ще решите да се върнете в Клисъкс с нас?

— О, не, Ема не трябва да го прави! — бързо изрече Маргарет.

Ема я погледна, леко изненадана, но отвърна на доктор Хардинг:

— Не, скъпи господине, трябва да продължите пътя си за къщи, защото в противен случай Пенелпи ще се чуди какво ви се е случило.

Доктор Хардинг изглеждаше облекчен, че друг е взел решението вместо него, но обеща, че поне ще изчакат пред къщата, докато Ема провери за какво става дума.

— Да, да, Епсъм не е лошо местенце — забеляза той, след като спряха. — Ако стане онова, което е намислил Тикстаф, то също ще се окаже на брега на Главния канал... отново ще живне това градче, несъмнено! Ето, мис Ема, това е адресът, който търсите — точно до главната улица, близо до мястото за разходки, не би могло да бъде по-удобно. А сега аз ще разведа моите кончета, докато вие откриете какво става... Моля ви, постарайте се да не се бавите много...

Ема провери в листчето, което държеше, и затърси „Чърч Стрийт“, №2. Откри врата край една аптека.

Сърцето ѝ ускорено биеше, когато позвъни.

11

— Вие ли сте мис Ема Уотсън? О, толкова ми е ви видя!

Облечената в износени дрехи несресана жена говореше със силен ирландски акцент, което разсея последните съмнения на Ема.

— Тук ли мисис О'Браян?

— Да! Ама е много зле, мис! Честна дума, честна дума, направо ще се побъркам! Тя има толкова силен дух, та не иска да викам никого от вас, а, кълна се в душата си, тя е на ръба на гроба, освен ако нещо незабавно не се предприеме! Но качете се горе, мис, и вижте сама, моля ви...

— Добре, но... само за секунда, искам да известя моя зет, че съм попаднала, където трябва.

Ема се върна на улицата и каза на доктор Хардинг:

— Това наистина е моята леля О'Браян, сър... Още не съм я видяла, но прислужницата ми съобщи, че състоянието ѝ е много тежко, така че нямам думи да изразя благодарността си, задето ме докарахте при нея. Определено трябва да остана и да се грижа за леля. Още веднъж ви благодаря и ще съм ви признателна, ако осведомите за тази новина сестрите ми Пенелъпи и Елизабет. И Сам, когато го видите.

— Ще го направя — отвърна той. — Но... вижте... ако бедната жена е в бедствено положение, може би ще са ви нужни пари — той бе поровил из джобовете на панталоните си и сега сложи сгънатата банкнота в ръката ѝ. Изглеждаше малко засрамен, сякаш съзнаваше, че трябва да окаже по-действена помощ, но просто му липсваше воля или енергия. Изразът на Маргарет разкриваше единствено нетърпение да се измъкне от положение, което можеше да се окаже неловко. Затова Ема без възражения прие банкнотата. Изрече:

— Благодаря ви, сър, много сте любезен. Ще ви пиша и ще ви известя как съм. Благодаря ви още веднъж. Довиждане!

Тя измъкна чантата си и побягна нагоре по тесните стълби. На горната площадка се изправи пред две врати. Едната стая, малка тясна гостна, гледаше към улицата. Прислужницата ѝ даде знак да влезе в

другото помещение, тъмна и също така мъничка спалня, в която имаше само тясно легло, маса и стол.

— Лельо Марая? — прошепна Ема.

На леглото, подпряна на възглавници, лежеше измършавяла дама.

— Лельо Марая? Ти ли си?

Тя отвори очи.

И тогава вик, изпълнен с толкова болка и ликуване, разцепи тишината, че Ема бе принудена да стисне ръце и да поеме дъх, за да не избухне в сълзи.

— Ема! Моята малка Ема! Ти ли си наистина! Възможно ли е?

— О, лельо Марая!

Ема не се осмеляваше да докосне леля си — толкова изтощена, крехка и слаба бе станала от болестта. Трябваше да се задоволи с лека целувка по бузата и погалване, подобно на допир на крилата на пеперуда, на стопените до кости пръсти. Стори ѝ се опасно да задава въпроси какво е докарало леля ѝ до това положение.

— Толкова съм щастлива, че те намерих — каза Ема. — Не трябва да те уморявам с много приказки. Би ли пийнала малко вино, ако ти донеса? Или малко говежди бульон?

Няколко сълзи се търкулнаха по бузите на мисис О'Браян.

— Говежди бульон! — прошепна тя. — О, да! Бриджит е добро, много добро момиче, само че не умее, никой от ирландците не умее да приготвя говежди бульон.

Ема отиде в другата стая, където състави списък на нещата, които трябваше да се купят, и даде малко пари на Бриджит.

— Можеш ли да доведеш и лекар?

— Да, мис, с удоволствие. Гуспожата не ми позволяваше, защото я беше страх, че няма достатъчно пари да му плати. А е ясно, че ѝ е нужен доктор, страшно много.

— Знаеш ли от какво боледува?

— От ревматизъм, мис, хвана го в Нока. А после в Дъблин се влоши. И след това... господарят...

— Добре, ще ми разкажеш всичко това, когато се върнеш. Донеси ми необходимото. Но най-напред повикай лекар. Мисля, че хората в аптеката ще те упътят къде да го намериш.

Когато докторът пристигна, той потвърди диагнозата — остър ставен ревматизъм и предписа натриев салицилат и калиев йодид, които да се взимат на всеки три часа, освен това порто, говежди бульон и разбити яйца. Тъй като имаше голяма опасност да бъде засегнато сърцето, препоръча да прибегнат до услугите на професионална медицинска сестра, която да помага на Ема в грижите за бедната ѝ леля, и обеща да изпрати такава.

За Ема започна странно, безмълвно и отначало ужасно тревожно време. Най-малко седмица не бе сигурно дали болната ще оживее. Ема си намери стая наблизо и се грижеше за леля си наравно с прислужницата Бриджит и сестрата Флечър, мила и разумна жена.

За щастие Ема разполагаше с доста пари: сгънатата банкнота, дадена от доктор Хардинг, се оказа от петдесет лири. Без нея тя не можеше да си представи как щяха да се оправят, защото се оказа, че средствата на горката мисис О'Браян са напълно изчерпани. Пътуването от Ирландия до Англия и с пощенска кола до Епсъм бе погълнало последните остатъци от богатството ѝ.

Малко по малко Ема научи какво се е случило: отчасти от Бриджит, отчасти от леля Марая, когато силите ѝ започнаха да се възвръщат.

— Никога не се омъжвай за човек, който се увлича по хазарта, миличка. Тези хора са най-опасните. Всъщност това е по-лошо от порок, то е пристрастеност като към силен опиум. А трябва да кажа, че горкият капитан О'Браян имаше ужасяващо лош късмет — направо не бе за вярване! Само трябваше да заложи на някой кон и конят си счупваше краката. Колко пъти съм му казвала: „Любов моя, онова, което трябва да правиш, е да си избереш кон и да не залагаш на него — по този начин със сигурност ще спечелиш.“ Но... той никога не обръщаше внимание на онова, което му казвах. Мислеше, че е най-умният.

След като в продължение на няколко седмици слушаше разказите на леля си, в крайна сметка Ема стигна до изненадващия извод, че макар капитан О'Браян да се бе отнасял към жена си нехайно и да бе пропилял цялото ѝ състояние, тя не таеше никаква омраза към него. Всъщност продължаваше да го обича.

— Ах, какъв чаровник беше! Толкова мил мъж — въздъхна тя. — Винаги бе изпълнен с добри намерения, Господ да му даде вечен

покой. Той не бе лош човек, ни най-малко. Само тая ужасна склонност към хазарта. „Този път — казваше той, — този път ще ти възвърна състоянието, Марая.“ Само че така и не успя, милият.

— Какво се случи с него? — осмели се накрая да попита Ема.

— Пусна си куршум в главата, горкичкият. „Марая — каза ми, — нищо добро н’виждаш с мен, абсолютно нищо“. И после се застреля.

Очевидно по време на съвместния живот на мисис О’Браян бе усвоила донякъде акцента на съпруга си.

— Чувствах се толкова потисната за бедния човек, а и бях зле със здравето. Мислех, че непременно ще умра. Но имах огромно желание да умра в родината си, не в Ирландия, която, трябва да кажа, скъпа, макар там да живеят някои мили хора, е най-мръсният, запуснат и окаян малък остров, който някога съм имала нещастие да посетя.

— Но защо избра Епсъм? — попита Ема, когато леля й поукрепна.

— А, ще си помислиш, че причината е глупава приумица, миличка, но капитан О’Браян винаги бе имал огромно желание да посети Епсъм заради дерби надбягванията. Помислих си, че ще оставя костите си да лежат там, където той бе искал да дойде някой ден.

— Но защо не ми изпрати съобщение?

— О, не! Не можех да те натоваря с подобна тежест, бедно дете! Та ти беше устроила живота си така хубаво и уютно сред братята и сестрите си.

Ема още не бе решила да просвети леля си относно пълната липса на такива семейни чувства сред въпросните братя и сестри, които да носят нещо хубаво и да създават уют. Досега единственият, който прояви съчувствие и даде практически съвети, бе Сам. Ема бе написала бележки на Робърт, Пенелъпи и Елизабет, но не получи отговор. Но Сам дойде на кон от Гилфорд, обсъди състоянието на леля Марая с Хенфорд, доктора, одобри предписаното лечение и ободри болната с приятелски разговор. Даде на Ема и малко пари.

— Бих искал да ти отделя повече, Ема — каза той, — но хвърлих по-голямата част от моето наследство в проекта на Тикстаф за канала. Той твърди и аз се надявам да се окаже прав, че парите ми ще се утроят за една година. Мисля обаче, че Хардинг ще ти помогне, ако изпитваш нужда. Той е мил човек и се чувства виновен, че не е направил повече. Не бих разчитал на Робърт. Джейн твърде

скъпернически контролира разходите му. Но той може да направи нещо по юридически път — да заведе дело срещу семейството на капитан О'Браян за всичките пари, които е измъкнал от леля.

— Не бих разчитала на това — отвърна Ема.

Сам изглеждаше отслабнал, уморен и измъчен. Ема въздъхна болезнено, докато той се отдалечаваше на коня си. Още не бе обявен годежът на мис Едуардс и лорд Озбърн, но само за това се говореше и се очакваше да стане всеки ден.

От сестрите си в Клисъкс Ема най-накрая получи писма, които я разочароваха, но не и изненадаха. Пенелъпи твърдо отказваше да направи какво и да е за мисис О'Браян.

„Тя никога не си е мръднала пръста за мене. Ти беше онази, която тя избра да осинови, и ако си решила да ѝ помагаш сега, това е изцяло твоя работа. Пък и доктор Хардинг казва, че е направил, каквото е могъл — повече, отколкото тя заслужава, смея да твърдя, ако се разбере истината. Така че отсега нататък тя трябва да се оправя, както може.“

Елизабет пишеше, че съжалява, но има само стоте лири, наследени от баща си, и по нейно мнение била длъжна да ги пази за непредвидени случаи в бъдеще. „Значи е отхвърлила Том Мъсгрейв“ — помисли си Ема.

„Но веднага щом ми се удаде възможност, ще донеса малко сладка и вино от иглика, приготвени миналата година в Стантън, както и някои дрехи“ — се казваше в писмото.

Робърт сурово порицаваше Ема в изпратения отговор.

„Няма да влизам в подробности относно твоето чудовищно държане към проявилата толкова добрини към тебе твоя снаха Джейн — пишеше той, — макар от всяка гледна точка то да е достатъчно възмутително. Но твоето настаняване в квартира под наем с опозорената си леля по такъв бедняшки начин неизбежно хвърля петно върху цялото семейство и ужасно ни принизява в очите на обществото. Как можа да паднеш толкова ниско и да заживееш над аптека (защото, както научих, на такова място си се установила)? Това е достатъчно, за

да посрамиш името Уотсън. И да предлагаш уроци по музика върху табелка, изложена на витрината на хлебарница! Напълно съм отвортен от тебе, Ема, и се опасявам, че сега съм принуден да прекъсна всякакви връзки с тебе. Твой и т.н.“

— Ех, той наистина пише като надменен и надут човек — въздъхна мисис О’Браян, когато в края на краищата Ема не успя да намери начин да избегне разказа за този отговор на своята молба за помощ. — Трябва да ти кажа, че според мен не е никаква загуба да се лишиш от неговото приятелство. Но какво щастие, скъпа Ема, че твоите уроци по пиано се ползват с успех. А сега и уроците по арфа, както ми казваш?

Табелката във витрината на хлебарницата бързо бе привлякла голям интерес към уроците. Изглежда, че младите дами в Епсъм изгаряха от желание да бъдат обучавани да свирят на арфа и пиано. За своя собствена изненада Ема бе успяла да се снабди с пиано под наем и сега имаше малки, но постоянни и непрекъснато нарастващи доходи, така че голяма част от петдесетте лири на доктор Хардинг оставаше все още неизразходвана. Мисис О’Браян се бе възстановила достатъчно, за да може да посещава топлите бани три пъти седмично, което оказваше изключително благотворно въздействие върху нейните подути и болни стави.

Един ден Ема бе приятно изненадана от посещение на мис Озбърн, която, притеснена и изчервена, се поинтересува дали не би могла да помогне в плащането на наема за арфата.

— Мама не знае, че съм тук — призна тя. — Не съм сигурна, че напълно ще одобри постъпката ми. Но мисля, че вие сте изключително смела, мис Ема! Уверена съм, че и мистър Хауард е на същото мнение.

За свое собствено задоволство Ема установи, че вече е в състояние да пита за здравето на мистър Хауард без онова ускорено биене на сърцето, което някога съпровождаше подобни въпроси.

— Ами... ние не го виждаме често в последно време. От Антигуа се завърна един братовчед на мама — лорд Руфъс Бънги. Той е страшно колоритна личност, много е забавен, а и донесе такова количество странни предмети със себе си, че вниманието на мама е изцяло заангажирано. Тя загуби пари след отмяната на търговия с роби

— обяви наивно мис Озбърн, — затова се радва, че може да иска съвети от братовчедата Руфъс...

Мисис О'Браян се бе оправила достатъчно, за да прекарва всеки ден част от времето си в гостната и ѝ бе много интересно да се запознае с мис Озбърн.

— Познавах баща ви, мила, преди много години, когато бях суетно палаво момиче на баловете в Доркинг, а той бе красив млад лорд, всепризнатият франт в балните зали. Ох, ама че репутация имаше! Кажете ми, кога почина той?

— О, преди петнайсет години, госпожо. Почти не си го спомням.

— А брат ви прилича ли на вашия баща?

— Мисля, че по външен вид много, ако се съди по портретите на татко — колебливо отвърна мис Озбърн, — но не и по характер. Брат ми е стеснителен и сдържан в обноските си.

— Лорд Озбърн наистина ли има намерение да се ожени за мис Мери Едуардс? Обявено ли е вече? — попита Ема, мислейки за бедния си брат Сам.

Мисис О'Браян се стресна и изпусна чашата порто, която поднасяше към устните си.

— О, милостиви Боже! Колко ужасно непохватна съм. Боя се, че още съм доста слаба. Ах, колко вино разлях. Много съжалявам...

— Моля те, не обръщай внимание, лелю, ще почистя всичко за минутка...

Мис Озбърн стана да си върви, като се извиняваше и изказваше опасенията си, че е преуморила една болна жена. Но когато си отиде, мисис О'Браян възкликна:

— О, Боже! Брак между младия лорд Озбърн и Мери Едуардс в никаква случай не бива да се допуска. Та те са брат и сестра!

— Какво? Не, не, не мога да го повярвам!

— Истина е. Клара, майката на Мери, бе моя много, много добра приятелка в ония далечни дни на нашата младост. Тя бе сестра на този мистър Едуардс, когото ти познаваш. А лорд Озбърн беше неин любовник. О, по онова време той бе буен момък! Естествено, когато детето се роди, нищо не се разбра, всичко бе потулено и тя напусна страната. После почина, горкото момиче, а семейство Едуардс прояви огромна човечност, взе и отгледа детето като свое собствено. Но кой би си помислил, че нещата ще се извъртят така? Подобна женитба не бива

да се допуска, в никакъв случай не бива да се допусне. Най-добре е да напиша писмо на Хенри Едуардс, той би умрял от ужас, ако разбере какъв риск поемат. Предполагам, че бедната Клара изобщо не му е казала. Тя се доверяваше единствено на мене...

— Велики небеса — промърмори полугласно Ема. — Като си помисля сега, съществува доста силна прилика между лорд Озбърн и Мери Едуардс — те и двамата имат светла кожа, бистър тен и сини очи...

Мисис О'Браян поиска писалка и лист и се зае да твори своето изключително трудно писмо. В същото време Ема си мислеше: „Колко странно, направо потресаващо откритие! Колко различно трябва да са се държали хората тогава, за разлика от сега, когато всичко е толкова порядъчно, гладко, стриктно подредено. Но, скъпи Сам, тази новина наистина подобрява изгледите ти за успех!“

Щом мисис О'Браян установи, че е в състояние да се придвижва без чужда помощ, да се разхожда из стаите и после да излиза смело на собствените си два крака на улицата, Ема предложи да си намерят по-удобна квартира и откриха приятен апартамент над пекарница на Бъръхийт Роуд. Тук Ема можеше да си установи собствена приемна с пиано и арфа за уроците по музика, без да безпокои мисис О'Браян.

— Макар че всъщност, когато те слушам да свириш на пианото, скъпа Ема, се чувствам много щастлива, защото се връщам в старите времена.

Сега, когато мисис О'Браян бе на път да оздравее, тя и племенницата ѝ с най-голямо удоволствие и в пълно разбирателство възстановяваха онези прекрасни отношения, които бяха основата на радостния им живот през цялото детство на Ема. Единствената пречка за пълното им щастие бяха угризенията и съжаленията на лелята заради загубата на богатство, така безсмислено пропиляно.

— Толкова ми се иска да съм в състояние да внасям пари в домакинството — отново и отново въздишаше тя.

— Скъпа лельо, не се безпокой за подобна дреболия. Помисли си колко обич и грижи си ми дала, както и скъпо струващото музикално образование, от което сега бера полезни плодове.

Преместиха се в новото жилище и започнаха да ги посещават повече приятели — стари приятели, някои от тях познати от далечното

време на детството на мисис О'Браян: семейства Хънтър, Нортън, Френшъм, Девърел.

— Според мене имаме късмет — каза Ема. — Брат ми Робърт ще сметне, че е още по-позорно да живееш над пекарница, отколкото над аптека. Няма вероятност той да ни дойде на гости.

— Не мога да го понасям — отвърна мисис О'Браян. — Той не притежава и половината от достойнствата на милия си баща.

На Ема ѝ бе мъчно, че не вижда сестра си Елизабет, нито Пенелпи или доктор Хардинг. Опасяваше се, че те също са я отхвърлили. Не направи второ посещение и мис Озбърн. Все пак тя получи вести за семейство Озбърн, като един ден, докато пазаруваше на главната улица, срещна мистър Хауард.

Той изглеждаше малко смутен и обясни, че е паднала подковата на коня му и очаква да го подковат.

— Бихте ли дошли да се запознаете с леля ми? — предложи Ема.

Той започна да мънка, поколеба се, но накрая прие поканата. Мисис О'Браян напълно бе възвърнала стария си дух — беше весела, оживена и проявяваше интерес към хората и обществените дела. Само бръчките по отслабналото ѝ лице издаваха премеждията, които бе преживяла.

— Мистър Хауард! Чух, че сте бил голям приятел на бедния ми брат. Много ми е приятно наистина да се запозная с вас.

Мистър Хауард изглеждаше доста блед и потиснат, но лицето му просветна при това сърдечно посрещане.

— Аз също съм много щастлив да се запозная с вас, мисис О'Браян — каза той. — Особено след като бях свидетел на дълбокото безпокойство, което терзаеше вашата племенница през месеците, когато нямаше вести от вас. Чудесно е, че накрая пак сте заедно. Всъщност нося на нас и мис Ема окуражаваща новина. Публикуването на проповедите на вашия брат има забележителен успех. Първото издание е вече изчерпано и се подготвя второ. Скоро ще ви предам чек, мис Ема, за над двеста лири.

— Двеста лири! Та това е цяло богатство! С тази сума леля и аз можем да живеем без никакви притеснения безкрайно дълго.

— Не е само това, мис Ема. Издателите настояват за втори том, след като чуха от мене, че публикуваната поредица е само малка част.

— О, милостиви небеса! — възкликна Ема. — Наистина ли? Това е чудесно. Но всички книжа и книги на татко сега са у брат ми Сам в Гилфорд — помислихме, че след смъртта на татко така ще е най-добре, тъй като, въпреки че аз действително наследих авторските права, по това време не бе ясно къде ще се установя.

— Съвсем вярно, съвсем вярно — потвърди мистър Хауард, леко смутен.

— Ще пиша на Сам и ще го помоля да пренесат книгата тук. Така с леля ще имаме чудесно вечерно занимание — да преглеждаме и подбираме втори том.

— Точно така! — възкликна мисис О'Браян.

Настроението на мистър Хауард се развали, сякаш очакваше тази задача да бъде предложена на него.

— Е, с нетърпение ще чакам да ми се обадите — каза той след миг-два, — когато сте готови с подбора.

— Да, да — каза Ема, — но сега ще ти трябва да ви отпратя, мистър Хауард, защото съм сигурна, че конят ви е подкован, а вече мина времето, когато леля трябва да изпие горещата си бира с разбито яйце.

С неохота, но примирен, той се сбогува.

— О, между другото — неловко каза той на стълбата, — има новина, която може би не сте чули. Лейди Озбърн ще се омъжи за братовчед си, лорд Руфъс Бънги. Той неотдавна се завърна от чужбина. Те са стари приятели от времето на детските си игри.

— Наистина ли? — попита Ема, съвсем смаяна. — Но... — Тя преглътна остатъка от думите си и остана да го наблюдава как се отдалечава бавно и с наведена глава по улицата.

Когато се върна горе с горещата бира с разбита вътре яйце, мисис О'Браян веднага каза:

— Този мъж възнамерява да се върне и да ти направи предложение, мила.

— Така ли мислиш? — със съмнение запита Ема. — Въпреки нашето по-ниско обществено положение?

— Целият му вид го показва — мисис О'Браян говореше с авторитета на жена, която на времето си бе имала множество флиртове, довели до две женитби.

— Но той неизбежно ще се чувства неудобно при неговото положение, след като е известно, че е бил тъй дълго във всяко отношение собственост на лейди Озбърн...

— Ах, мила, един мъж скоро ще забрави подобно дребно неудобство. Важният въпрос обаче е: смяташ ли ти да се омъжиш за него?

Ема си помисли за писмото в чантата си, за книгата за сакските крале до леглото си. Тя все още не бе споменала за тия неща пред леля си. Нямаше и намерение да го прави. Чувстваше се като птичка с едноедничко драгоценно, крехко яйце. Не искаше да поема никакъв риск, не искаше да предизвика съдбата.

„Каква глупачка все пак се оказах — помисли си тя. — Би било съвсем в реда на нещата да попитам мистър Хауард дали има някакви известия от братовчеда си.“

— Не, — бавно произнесе тя. — Не, не смятам.

— Но той изглежда прекрасен човек, мила — свещеник, от добро семейство, със стабилно материално положение...

Ема упорито изрече:

— Липсва му решителността, която искам да виждам у един мъж. Прекалено дълго се остави лейди Озбърн да се разпорежда, с него, както си пожелае. А тя е отвратителна жена. Харесва ми, когато мъжът е деен и сам взема решенията си.

— Да, мила, но ти можеш да осигуриш цялата решителност — каза любещата леля.

* * *

Следващата събота пристигна Сам с огромен пакет книжа и бележници в отговор на Емино писмо.

Това не бе веселият, нежен Сам от предишното посещение. Сега изглеждаше преbledнял и потресен.

— Виждам, че не сте чули новината? — бяха първите му думи.

Лелята и племенницата се вторачиха разтревожено в него, после една в друга, изпълнени с догадки.

— Не, Сам, какво се е случила?

— Проектозаконът за канала не успя да мине в Парламента — петицията бе отхвърлена. И, което е много по-лошо, компанията „Главен канал“ обяви банкрут, тъй като партньорът на Тикстаф е избягал с целия ѝ капитал. Хардинг е разорен.

— О, Сам, а ти?

— Е, аз загубих, каквото вложих — въздъхна той. — Финансовото ми положение не е много по-лошо от онова, което беше миналата година по това време. Но съм лишен от всякаква надежда, да се ожена за Мери Едуардс. Мислех си, че ще мога да ѝ предложа достатъчно пари, ако проектът се бе развил успешно, тъй като, по неизвестни причини, годежът ѝ с Озбърн не се осъществи.

— Милостиви небеса! Доктор Хардинг разорен! Ще му се наложи ли да продаде Клисъкс?

— Смятам, че да — мрачно отвърна Сам. — Но това не е всичко. Маргарет избяга с Тикстаф.

— Какво?

— Невъзможно! — изтръгна се едновременно възклицание от гърдите на Ема и мисис О'Браян.

— Не, не, Сам, сигурно грешиш. Нали смятахме, че Пенелъпи и Тикстаф заговорничеха, поне така твърдеше Маргарет.

— Е, това е самата истина. Току-що идвам от Клисъкс. Пенелъпи е направо побесняла, уверявам ви — хвърля цялата вина върху Маргарет и нейните умилкващи се маниери. Що се отнася до мене, аз мисля, че за Хардинг е добре, дето се отърва от Тикстаф — той човек никога не ми е харесвал. Естествено, бих искал да го видя в затвора, защото не се съмнявам, че и той се е облагодетелствал с парите за този проект. Говори се обаче, че с Маргарет са заминали в чужбина, той имал братовчед във Филадельфия. Горкият Хардинг е направо като безумен.

Сам си тръгна скоро, заявявайки, че сега трябва да упражнява професията си още по-енергично, след като е загубил възможността да спечели състояние от инвестиции.

Ема съпровождаше Сам до улицата, когато Том Мъсгрейв се приближи на кон до вратата и, след като Ема му кимна, се заизкачва по стълбите. Сам се вторачи в него с подчертано неодобрение.

— Той идва на посещения тук? Този недостоен човек!

— Е — отмерено каза Ема, — надява се да спечели вниманието на Елизабет и аз го насърчавам. В края на краищата той е доста състоятелен и силно привързан към нея. Ако Хардингови са се разорили, Елизабет може да изпадне в много по-лошо положение. А Том и леля Марая се разбират отлично — не забравяй, че той е роднина на първия ѝ съпруг, мистър Търнър. Освен това я кара да се смее и ѝ разказва истории за коне, което много я забавлява, тъй като капитан О'Браян е бил страшно запален по конните надбягвания...

Но Сам поклати глава и отново заяви, че Том Мъсгрейв е недостоеен човек.

— О, Сам, ставаш зъл като Робърт. Небеса! Сега Робърт няма да може да се търпи! Ще разправя на всички как през цялото време ги е предупреждавал какво ще стане.

Пролетта, закъсняла тази година, настъпваше буйно. По голите клони меко се очертаха контурите на светли, блестящи листа. Цигани продаваха букети от иглика по уличните ъгли в малкия град. Плодовите дръвчета в градините потънаха в гъст цвят: първо крушите и черешите, после ябълките и дюлите. Ема тайно въздишаше за овощните градини и ливади в Стантън. Беше ѝ тясно сред къщите и улиците. Мисис О'Браян с тревога забеляза, че племенницата ѝ бе отслабнала и станала по-бледа. Ема имаше обаче много ученици, а на двете дами не им липсваше и общество: семействата Хънтър, Томлинсън, мисис Нортън и мис Стайлс не бяха забравили старите си връзки с мисис О'Браян и идваха да пият чай и да си спомнят отминалите времена. Том Мъсгрейв ги посещаваше редовно, макар и не толкова често.

Два пъти в седмицата мисис О'Браян все още ходеше да лекува с топли бани ревматичните си стави. Отначало две момчета я пренасяха на носилка срещу възнаграждение от шест пенса. Кладенците се намираха в павилион, разположен в тесен горист дол на общинската земя на Епсъм, докъдето от жилището на Ема и мисис О'Браян можеше да се стигне пеша за около петнайсет минути. В последно време дамата пътуваше дотам с файтон, а племенницата ѝ вървеше редом. Близо до самите кладенци с техните преградени басейни, извори с гореща и студена вода, отделни кабинки с вани за мъже и за жени, както и фонтана, откъдето можеше да се налива минерална вода в чаши, се бе оформила къса редица от магазини за чай и заемни библиотеки, където се продаваха и евтини бижута, декоративни гребени, кърпички и други забавни неща. До остъклената сграда, в която сред наситения с пари въздух се виждаха листа на палми и други тропически растения, имаше открита тераса с малки масички и столчета, където в топлите пролетни сутрини можеше да се изпие чаша чай, кафе или друга напитка.

Едно от най-големите удоволствия на мисис Марая бе да поседи тук при хубаво време и да наблюдава как идват и си отиват, как се

приближават и отдалечават клиенти и пешеходци.

— Толкова обичам — казваше тя — да гледам новите шапки, новите стилове и сегашните разнообразни прически. В Ирландия нямаше такива неща. Там младите момичета носеха косите си доста дълги, без никаква прическа — оставяха ги да падат свободно. Как биха се взирали във всички тези къдрици, плитки, обвиващи главата като диадеми, и гръцки кокове.

Една сутрин, както седяха, пиеха на малки глътки лимонада и мисис О'Браян съчувствено слушаше Ема да описва своите успешни усилия да направи хубава косата на Елизабет и последвалия неочакван печален завършек, поглеждайки през рамото на племенницата си, тя тихо прошепна:

— Миличка, някаква важна дама се приближава към нас. Изглежда, че те познава. Но изразът ѝ е много суров. Коя ли би могла да бъде?

Ема се обърна и видя, че между масите към тях идва лейди Озбърн. Не бе преувеличение изразът ѝ да се нарече суров. Тя направо кипеше от яд.

Лейди Озбърн спря до тяхната маса и изрече:

— Мис Ема Уотсън, осведомиха ме, че понякога идвате тук. Предполагам, че дамата с вас е леля ви.

Ема потвърди.

— Ще ви бъда задължена, ако ми отделите няколко минути за разговор насаме. — Тя се огледа. — Да се поразходим ли по павираната пътека от онази страна? Изглежда доста безлюдна.

Учудена, с лоши предчувствия, наполовина досещайки се какво ще последва, Ема помогна на леля си да стане и те последваха лейди Озбърн към павираната пътека, покрай която се стелеха широки ивици подрязан плет.

Лейди Озбърн започна направо:

— Мисис О'Браян? Правилно ли съм разбрала името ви? Научих, че от вас е излязла зловната лъжа за член на нашето семейство, която се носи из околността.

Мисис Марая отвърна спокойно:

— За моето писмо относно родителите на младата дама, известна като мис Мери Едуардс, ли говори Ваше благородие?

Лейди Озбърн кимна намръщена, със стиснати устни.

В продължение на един миг тя сякаш бе онемяла от гняв. Блясъкът и изяществото, младежката жизнерадост, които можеха да ѝ придадат лъчезарно излъчване и да я направят да изглежда двайсет години по-млада от истинската ѝ възраст, бяха изчезнали. Сега тя изглеждаше като някоя отмъстителна валкирия.

С нисък, режещ глас възкликна:

— Как смееете? Как се осмелявате да очерняте името на семейство Озбърн? С такава нагла лъжа?

— Ваше благородие трябва да ме извини — без да се горещи, отвърна мисис О'Браян. — Написаното не бе лъжа. Аз лично познавах на времето майката на въпросната млада дама — бедната Клара Едуардс бе най-скъпата ми приятелка и съм в състояние да убедя всеки, който се интересува, в пълната истинност на думите си. Бих се изправила в съда и бих ги повторила без ни най-малко колебание. Освен това у мене има писмо, написано от ръката на самата мис Клара, което ги потвърждава...

— С тази зловна измислица вие създадохте най-злощастна преграда пред един напълно подходящ и желан съюз! — продължи лейди Озбърн, без да обръща внимание на казаното от мисис О'Браян.

— Едва ли бих могла да се съглася по този въпрос с Ваше благородие. Нито един съюз не може да се смята за подходящ или желан, щом въвлича участниците в действие, което е изрично забранено в Светото писание.

За момент лейди Озбърн не намери какво да отговори на тези решителни думи. Но после продължи:

— Нещо повече, вашата измислица — защото аз продължавам да твърдя, че е измислица — хвърля съвсем незаслужено петно върху името на прекрасен джентълмен и християнин, който, уви, не е жив, за да се защити. Върху моя съпруг, предишния лорд Озбърн. Как имахте безочieto да отправите срещу него такава клевета? И кой изобщо би повярвал на подобно възмутително твърдение?

— Що се отнася до това — леко се усмихна мисис О'Браян, — познавам няколко души, които все още са живи и могат да потвърдят моите думи. Например старата мисис Ранмор, която сега живее у мисис Хардинг в Клисъкс.

— Нашата бавачка? — изненадано попита Ема. Но после нещо блесна в паметта и тя добави: — Да, спомням си, тя наистина

изглеждаше ужасена, когато чу, че лорд Озбърн и мис Едуардс ще се оженят.

Лейди Озбърн не намери думи да отговори. Мисис О'Браян продължи:

— Несъмнено в края на живота си вашият съпруг е бил образец на всички добродетели и тогава е могъл да се нарече прекрасен джентълмен и християнин. Но на по-млади години, когато аз го познавах, макар описанието „прекрасен“ напълно да му прилягаше, боя се, че с останалите определения не бе така. Когато бях на двайсет години, той имаше достатъчно скандална репутация, за да си заслужи прякора „женкаря Ралф“ (и още един, който не се решавам да произнеса). И други, освен мене положително си спомнят тия факти.

Лейди Озбърн видимо потрепери. Очевидно тия прозвища не й бяха непознати.

Бяха стигнали до края на павираната пътека. Лейди Озбърн се извърна и натъртено каза:

— Ако незабавно не вземете мерки да опровергавате тази история и изложите цялата ѝ несъстоятелност, ще се погрижа нито един почтен човек да не се доближи до вас и до вашата племенница. Ще се окажете отхвърлени от доброто общество — разорени и опозорени като вашите роднини в Клисъкс. Ще ви презира цялата околия. Ще се постарая, освен това да не можете да си изкарвате прехраната в тази част на страната. Никой няма да иска да има нищо общо с вас.

— Ако Ваше благородие е в състояние да направи това — простичко отвърна мисис О'Браян, — предполагам, че ще бъдем принудени да се преместим на друго място. Аз имам добри приятели в Шропшир, където разпорежданията на Ваше благородие не се зачитат. И все пак се опасявам, че изобщо не съм в състояние да опровергая историята за мис Едуардс, защото е истина.

Лейди Озбърн забърза обратно по пътеката. Не че размаха юмрук, но така изглеждаше от движението на ветрилото ѝ. После се скри от погледите им.

— О, Господи! — въздъхна мисис О'Браян. — Виждам, че трябва да е много мъчително за бедната жена тая позорна стара история за съпруга ѝ да излезе на бял свят тъкмо сега. Но какво можех да направя?

— Нищо друго, освен онова, което стори — увери я Ема. — А що се отнася до нейните заплахи, не им обръщам голямо внимание. Не мога да си представя как ще успее да убеди всичките ми ученици или дори част от тях да ме напуснат.

— Аз обаче изпитвам неудобство пред семейство Едуардс. Хенри Едуардс изобщо не отговори на писмото ми. Опасявам се, че би искал никога да не се бях връщала в тоя край, за да наруша спокойствието и осуемя плановете му.

— Лельо Марая, ти направи това, което ти продиктува съвестта.

— Много уморена се чувства, мила — след миг унило каза мисис О'Браян. — Струва ми се, че е по-добре да намериш файтон и да ме отведеш вкъщи.

Ема така и стори, дълбоко загрижена да не би този бурен разговор да е влошил отново здравето на леля й. Лекарят бе казал, че поради предишната силна изтощеност и най-лекото неразположение може да доведе до тежки усложнения.

За щастие при връщането си вкъщи откриха, че ги очакват две писма, които пощальончето бе оставило на прислужницата Бриджит. Едното от тях, адресирано до мисис О'Браян с пощенско клеймо от Доркинг, се оказа от мистър Едуардс. Писмото приличаше на човека, който го беше писал: изпълнено с достойнство, учтиво и, за огромно облекчение на дамата, без никакъв гняв заради разкритието, което бе се почувствала длъжна да направи. Напротив, той й изразяваше дълбоката си признателност, че е предотвратила толкова ужасен, макар и неволен грях, и че бе изпълнила много тежък дълг и бе дала отговор на отдавнашна и смятана за неразрешима загадка.

„Моята бедна сестра ми бе обещала, че един ден ще ми разкрие името на съблазнителя, но смъртта я прибра, преди да успее да го направи. Нашето неведение направи два пъти по-трудно за нас да бъдем сигурни, че при отглеждането на Мери действваме по най-добрия за нея начин. Съобщеното от Вас, което се потвърждава от много черти във външността и характера на Мери, както и от някои мои собствени спомени, ще ни даде здрава основа за взимане на по-нататъшните ни решения и ние сме Ви безкрайно признателни.“

— Е, това е отлична новина — каза мисис О'Браян с дълбоко облекчение. — Хенри Едуардс ми изглежда разумен човек. Смятам, Ема, че имаме основания да храним малка надежда за скъпия Сам... ама, дете, какво има?

Ема бе пребледняла от смайване, и държеше отворено писмо в треперещата си ръка.

— Писмото е от един господин... преподобния Джеймс Кларк... той пише от Карлтън Хаус... той е библиотекарят на Уелския принц...

— О, Боже! — в изумлението си мисис О'Браян изпусна писмото на мистър Едуардс. — Библиотекарят на принца? Какво има да ни каже той?

— Пише, за да ме осведоми, че неговият господар, принцът, е прочел проповедите на татко с огромен интерес и е извлякъл от тях значителна морална поука. Също и да изрази надежда, че се подготвя нов сборник с бащините ми проповеди. Известява ме, че ако действително се готви втори том, мога, ако желая, да го посветя на Негово Кралско Височество.

— Мили Боже! — възкликна мисис О'Браян, вдигна писмото на мисис Едуардс и взе да си вее с него като с ветрило. — Господи, милостиви Боже!

На следващия ден пристигна Сам, сияещ от радост. Едно известие от Доркинг го бе отвело мълниеносно в къщата на семейство Едуардс. Бяха го уведомили за новото развитие в отношенията на Мери и лорд Озбърн. Сам се почувствал деликатно насърчен от семейство Едуардс и ухажването му било прието благосклонно. А разговорът със самата Мери го изпълваше с щастие.

— Аз съм най-щастливият човек в Съри — каза той на сестра си и леля си. — И знаете ли какво? Мери предложи — о, тя е ангел, това е най-точната дума за нея, тя просто е ангел, нито повече, нито по-малко...

— Женитбата за ангел е голяма отговорност — промърмори мисис О'Браян.

— Нейното огромно състояние няма да е пречка за нашето щастие — нито тя, нито аз ще позволим това. Тя предложи да купим Клисъкс от доктор Хардинг, тъй като той, бедният човек, е принуден да го продаде, за да изплати дълговете си. И тогава можем да предложим дом на всеки член на моето семейство — най-вече на вас. Не смятате ли, че този план е великолепен?

— Може би за мене няма да е лесно да намеря ученици, на които да преподавам музика там на хълма — изтъкна Ема.

— Любима сестричке, няма да трябва да даваш уроци по музика! Целият този тежък труд ще остане в миналото.

— Но на мене ми харесва да преподавам музика — по принцип — призна Ема. Тя подреди мислите си. — Твърдо съм уверена, че богатството няма да те накара да изоставиш лекарската си практика, нали? Животът само вкъщи, е твърде еднообразен, твърде ограничен. Вкъщи единствените другари са собствените чувства, а те обременяват. За мене моите уроци по музика са средство да държа отворен прозореца си към света. Понякога уроците са трудни и мъчителни, гледката през прозореца не е приятна, но тя е гледка и тя разшири моя кръгзор. В последно време научих нови неща.

— Хайде, хайде — отвърна Сам. — Няма да се караме. Но предложението си остава. Може да промениш възгледите си. (Струват ми се малко пресилени.) Обмислете предложението ми.

— Ще го направим, и то с благодарност. Да си виждал мистър Хауард в последно време или да си чувал нещо за него? — попита Ема, на пръв поглед без всякаква връзка.

— Не, не съм — отговори Сам. — Горкият човек, предполагам, че неговите надежди са съвсем попарени, точно когато моите процъфтяват. Лейди Озбърн е загубена за него. Доколкото разбрах, след две седмици ще се омъжи за братовчед си. Казват, че лорд Руфъс е спечелил огромно състояние от захарна тръстика. Синът ѝ, лорд Озбърн, щял да я предаде на младоженеца по време на сватбената церемония... Може би мистър Хауард ще се ожени за мис Озбърн. Това ще е по-подходящ брак за него, отколкото да се жени за майка ѝ. По-близки по възраст. Едно време си мислех, Ема, че той те харесва, но навярно съм грешил. Трудно е да се проумее този странен човек.

Ема не каза нищо. Тя копнееше да чуе известия за кораба „Лакония“ на капитан Фриймантъл, но изглежда нямаше кого да попита.

Сам стана да си върви. Ема, вярна на навика си, го съпроводи до улицата и топло го целуна за довиждане.

— Толкова съм радостна за тебе, мили Сам. Мери Едуардс е мило, добро момиче, а ти напълно заслужаваш големия си късмет. Убедена съм, че ще сте много щастливи.

В очите ѝ имаше сълзи, докато изричаше това пророчество. Сам ги видя и остана трогнат.

— Мила Ема! Аз пък се надявам, че ти също някой ден ще намериш не по-малко щастие.

Том Мъсгрейв слезе от коня си, весело се поклони на Ема и след като повери животното на едно момче, се приготви да се качи по стълбите. Сам изгледа подире му с подчертано неодобрение.

— Отново тоя човек! Не мога да разбера защо му разрешаваш да идва тук толкова често.

— Леля Марая му дава съвети как да се грижи за конете си. Каза ми, че това е единствената ѝ полза от прекарването в Ирландия време. Била се превърнала в истински специалист относно тренировката на

конете. А двойката коне на Том, както знаеш, ще участва в лятното надбягване в Епсъм следващия месец.

— Пфу! — възкликна Сам. — Човек би си помислил, че мисис О'Браян достатъчно се е напатила от коне, за да намрази всичко, свързано с тях. Ема, какво би казала, да ви отведе с леля Марая до Клисъкс тия дни? Бих искал да огледам къщата и да обсъдя продажната ѝ цена с доктор Хардинг. Пък и мисис О'Браян изобщо не стъпвала там. Ще ѝ бъде приятно да я види, не мислиш ли? Ще наема карета.

— О, Сам, разбира се! Ще е истинско удоволствие! Много ще се радваме. Пък и мисля, че след като Пенелъпи и Елизабет се срещнат лице в лице с нас, може да престанат да се държат толкова отчуждено.

Сам кимна и се отдалечи. Ема влезе в къщата и докато се качваше по стъпалата, чу гласа на леля си:

— Никога няма да сбъркаш, Том, ако дадеш малко хубава бира или вино на един кон, когато искаш да превърнеш в елитен. При недостатъчни здрави копита винаги трябва да се използва гутаперча, разтворена в топла вода и смесена с амонячна сол. Разбира се, ако искаш краката да не се пързаят, това се прави със смес от глина и говежди тор, а може да прибавиш и малко мъх или кълчища. За напукани копита се използват равни части сапун и катран, но се надявам, Том, че никой от конете ти не е с напукани копита? Манастирският балсам е чудодейно средство за всякакви рани. Моят скъп съпруг, капитан О'Браян, винаги използваше смес, която сам бе измислил: зехтин, терпентинов спирт, камфорова тинктура, тинктура от опиум и пресен жълтък. Но яйцето действително трябва да е прясно.

— Ще приготвя тая смес, мисис О'Браян, благодаря ви — неусетно Том бе възприел навика да се обръща към мисис О'Браян като към близък човек. — За щастие, никой от моите коне няма рани точно сега, но те непрекъснато се жулят в трънаците или се порязват от клони на дърветата в живите плетове. Една така смес ще бъде безценна. Онова, което всъщност искам да науча, се отнася до подготовката на моята двойка за състезанието — Изгубена надежда и Отчаяна надежда. Не искам много да ги пресилвам с тренировки.

— В никакъв случай, Том! — категорично изрече дамата. — Капитан О'Браян малко поотпускаше конете, когато приближаваше

денят на надбягванията. Казваше, че това ще им даде хъс. Разбира се, не трябва да се забравя, че ефективността на неговата методика е съмнителна, тъй като нито един от конете му никога не спечели...

— Може би — забеляза Ема, влизайки с горещата бира с разбито яйце за леля си, — той не е притежавал нито един действително добър кон?

— Май това е истината — с въздишка се съгласи леля й. — Горкият Патрик отчайващо не умееше да преценява конете. Сега, Том, както ти казвах...

— Лельо Марая — намеси се Ема. — Сам предлага да ни заведе в Клисъкс някоя хубава сутрин тия дни.

— О, прието! — възкликна ентузиазирано леля й. — Нищо не би ми допаднало повече!

Лицето на Том светна.

— Ще имате ли някакви възражения — попита стеснително той — да ви придружа? За мене е толкова трудно да видя мис Елизабет — за мисис Хардинг и доктора не съм много желан гост...

— А за самата Елизабет?

Той въздъхна.

— Не мога да кажа, че ми е дала някакво основание да се надявам. Но мисля, че надеждата умира последна!

Той леко се усмихна. Ема внезапно бе обхваната от спомена как навремето той бе пристигнал на посещение в Стантън, леко пиян, заедно с приятеля си лорд Озбърн. „Колко много се е променил — помисли си тя — оттогава насам!“

— Разбира се, че можеш да дойдеш с нас, Том — ласкаво каза тя и си помисли, че Сам няма да е доволен, но няма да може да им откаже.

* * *

За посещението си в Клисъкс избраха един топъл, облачен следобед в края на май. С лъчистия си цвят синчецът сякаш грееше под буките по стръмния хълм, а блестящата зеленина на дърветата сияеше по-ярко поради липсата на светлина от небето. Сам караше кабриолет с два коня, нает за случая, а Том яздеше отстриани.

Сам, както се бе опасявала Ема, не бе твърде доволен, че имат придружител, но бе отстъпил след настойчивите молби на сестра си:

— Скъпи Сам! След като ти самият си толкова щастлив, не трябва да издигаш прегради пред онези, които също се стремят към щастие.

— Е, не мисля, че Мъсгрейв ще го намери при сестра ни Елизабет — отвърна той. — Тя има достатъчно здрав разум, за да не се омъжи за подобен развейпрах.

След като заобиколиха хълма и взеха завоя, зад който се показва Клисъкс, Ема бе поразена. Очакваше, че няколко месеца след като семейство Хардинг се бе настанило, къщата ще е придобила по-подреден вид на истински дом, независимо от превратностите на съдбата, които бяха преживели собствениците.

Но, неизвестно защо, това не се бе станало. Все още се виждаха струпани в безпорядък купища строителни материали. А когато стигнаха още по-близо и прекосиха портите, навсякъде се личаха белези от неприключени планове и недовършена работа.

Мисис О'Браян въздъхна и поклати глава.

— Горката Пенелъпи — каза тя. — Като дете не бе способна да доведе до край нито едно начинание. Вечно недоволна, все неумееща да вземе нещата в свои ръце, всичките ѝ планове бяха неясни и объркани. Виждам, че не се е променила.

— Е, в този случай обстоятелствата бяха против нея — изтъкна Ема. — Трябва да ѝ е много мъчително да остане без пари точно в момента, когато е замислила толкова чудесни промени. Наистина ми е мъчно за нея.

— Но мястото е прекрасно, независимо от бъркотията! Дом за Спящата красавица с тези надвиснали букове по склона и реката долу. Надявам се Сам да успее да убеди доктор Хардинг да приеме предложението му и да му го продаде. Би било много жалко, ако семейството не запази тази къща. Мисля, че Мери Едуардс отлично ще се грижи за нея. Бих искала да видя как децата от моята кръв, внуците и внучките на моя брат лудуват из тия гори и се къпят в реката.

Ема си помисли за нелепия край на малкия Чарлс Блейк и не каза нищо. Не искаше да разваля приятната разходка с тъжни спомени. А и бе уверена, че трагедията никога не изчезваше задълго от мислите на бедния Том Мъсгрейв.

Когато спряха в големия двор Пенелъпи излезе да ги посрещне. Изглеждаше раздразнена, макар и Ема, и Сам да се бяха постарали да я уведомят за деня и продължителността на посещението.

— Ама че неудобно се получава! — заяви тя, още преди да са слезли от кабриолета. — Първис избра тъкмо това време да ни посети, без дори да намекне за намерението си. А аз трябва да подготвя и организирам цялото това стягане на багажа и наистина е ужасно да ме лишат точно в този момент от помощта на Елизабет...

— Стягане на багажа? — извика Ема. — Значи, имате намерение да се местите?

— Ами да, всичко е решено. Ние, тоест аз, намерих малка къща в Доркинг. Не е голяма, но е елегантна и магазините и заемните библиотеки са ми много близо. При това е съвсем стилна — в нея ще можем да поддържаме достатъчно изискан начин на живот със сравнително скромни средства...

С обичайния си маниер Пенелъпи заливаше събеседниците си с порой от приказки, без много да им обръща внимание, но сега Ема я прекъсна:

— Пенелъпи, това е моята леля, мисис О'Браян. Мисля, че не сте се виждали от много години...

— О, да, съвсем вярно. Как си, лельо, напълно ли се възстанови? Бихте ли влезли, моля? Да ви предложи чай? За съжаление обикновено Елизабет се грижи за това, а не знам къде се е запиляла... Много безсъвестно от нейна страна...

В този момент излезе доктор Хардинг и с по-искрено гостоприемство и учтивост поздрави мисис О'Браян. Ема с горчивина забеляза колко много се е променил през малкото месеци, в които не го бе виждала. Бе прегърбен и остарял, движенията му бяха забавени. Тя се опасяваше, че предателството на Тикстаф, към когото изглеждаше изключително привързан, се бе оказал жесток удар за него, по-тежък дори от загубата на състоянието му. Въпреки всичко той поздрави Ема, която му бе любимка, много ласкаво, намери сърдечни, братски думи за Сам и се държа любезно с Том Мъсгрейв, макар с отрицателен жест да поклати главата си.

— Не става, млади момко, няма полза да идвате като ухажор тук. Много се опасявам, че надеждите ви са провалени, веднъж завинаги...

— Ама, сър, какво искате да кажете? — силно разтревожен, извика Том.

— Струва ми се, че Първис вече е направил предложение. Да, ето ги, идват, сияещи като слънца... — и лицето на добродушният стар господин грейна от неподправено задоволство. — Да, да, моята балдъза Елизабет е прекрасно момиче и заслужава най-доброто — няма две мнения по този въпрос!

Действително Елизабет и Първис бяха заобиколили градината, хванати за ръка и до такава степен потънали в разговор, че най-напред не забелязаха групата пред себе си. Но когато я видяха, на лицата им грейнаха еднакви усмивки на пълна радост. Нямахше нужда да се говори, всички ясно виждаха какво става.

Мисис О'Браян прошепна на Ема:

— Какви бяха тия безсмислици, които ми говореше, Ема, че сестра ти се смятала за грозна? Та тя е красавица!

Пенелъпи гневно произнесе:

— Ето те и тебе накрая, Елайза. Е, хайде всички да влезем вътре и да се подкрепим. Честна дума, не разбирам защо всички стърчим на двора!

Бедният Том Мъсгрейв възкликна нещо нечленоразделно и отчаяно, отдалечи се, метна се на коня си и препусна в галоп. Скоро изчезна от погледите, чуваше се само тропотът на копитата му по алеята към къщата.

— Ох, горкото момче — съчувствено въздъхна мисис О'Браян. — Да се надяваме, че няма да предприеме някое глупаво прибързано действие, докато сърцето му е изпълнено с мъка.

— Не мога да разбера защо трябва да се главоболим заради Том Мъсгрейв — извика Пенелъпи. — Нека понася, каквото си натворил.

По замисленото, благо лице на Първис бе изписана дълбока загриженост и той се обърна към Елизабет:

— Не мислиш ли, моя любов, че е редно да го догоня? И да му кажа няколко утешителни думи? Смяташ ли, че би било нахално?

— Не, върви — каза тя и меко добави: — В края на краищата, ти и аз имаме пред себе си цялото останало време до края на живота ни...

Групата влезе вътре и Сам се отдели с доктор Хардинг, за да обсъдят продажбата на къщата. В това време четирите дами седяха и пиеха ликьор от малки като напръстник чашки, а Пенелъпи

разсъждаваше за предимствата на новата малка къща в Доркинг и ужасните неудобства и влага в Клисъкс.

— Тази къща е като гробница! Не мога да проумея защо доктор Хардинг изобщо настоя да се заселим тук. Такива са мъжете! Не бе възможно да го разубедея. Държеше да живее тук! Желая на Сам и Мери да се радват на тоя мрачен дом!

Ема разказа на Пенелъпи и Елизабет за уникалната чест, оказана посмъртно на техния баща от Уелския принц. Елизабет изпита огромно задоволство от новината, но Пенелъпи заяви учудено.

— Колко странно! Каква полза има баща ни от това, след като е мъртъв? Би имало повече смисъл да му се окаже някаква чест или да му се отпусне пенсия, докато бе още жив. Не понасям подобни безполезни показни жестове.

В края на посещението, докато се връщаха към кабриолета, Елизабет намери начин да изостане с Ема, която с неподправена радост я поздрави със заслуженото щастие.

— О, Ема, толкова е прекрасно! Никога не бих повярвала, че мога да се чувствам така, както сега. Дори всичко да секне сега, в този миг, ще ми бъде достатъчно, че съм го изпитала, дори да доживея до сто години и никога да не почувствам нещо подобно.

Ема се разсмя.

— Надявам се да доживееш до сто години, скъпа сестричке, и винаги да се чувстваш така. Напълно си го заслужила!

— Мила Ема, бях толкова лоша с теб. Ужасно съжалявам. По онова време ми се струваше, че всеки източник на радост е изчезнал завинаги. — Елизабет улови ръката на Ема. — Моля те, Ема, прости ми! О, Ема, надявам се един ден ти също да се чувстваш като мене сега. Може би с мистър Хауард?...

Но Ема поклати глава.

— Не, не, ако се омъжа за мистър Хауард, мога да доживея до сто години и никога да не се почувствам като тебе. Трябва да чакам да удари моят час и да се надявам, че и това ще стане.

Мисис О'Браян бе убедена, че е жестоко докато двама членове на семейство Уотсън, Сам и Елизабет, се радват на блестящи перспективи и щастие, Ема, нейното собствено протеже, да е принудена да се труди усърдно, без да вижда нещо примамливо в бъдещето, което да я насърчава. Само тежка работа и враждебност от страна на лейди Озбърн.

Мисис О'Браян реши да се посъветва с Том Мъсгрейв, като по този начин се надяваше с един изстрел да улучи два заека. И му написа писмо. (Както с облекчение научиха приятелите на Том Мъсгрейв, той не си бе пръснал черепа от отчаяние поради загубата на Елизабет Уотсън, а просто бе посветил цялото си време и съсредоточил всичките си усилия да тренира своите коне, записани за надбягванията в Епсъм.)

Писмото доведе Том на посещение у мисис О'Браян в момент, когато Ема имаше урок.

— Ни най-малко не е редно и справедливо — заяви дамата — моето бедно момиче така да слабее, да губи всякаква руменина и да е потиснато, докато всички останали от семейството са весели като пойни птички. (Ако не смятаме мис Маргарет, защото не знаем дали тя е щастлива или нещастна с оня Тик). Но защо ти, Том, мило момче, не направиш предложение на Ема? Та тя е най-добрата душа на света.

— Няма да има полза, госпожо. Тя няма да се омъжи за мен. Не си подхождаме — честно отговори Том. — Аз не съм човек за Ема, защото много-много не обичам да чета книги. На нея пък скоро ще й омръзнат конете ми.

— Като стана дума за коне — сети се Мисис О'Браян — слушай, Том: трябва да направиш всичко възможно, но да не допуснеш Изгубена надежда да получи колики. Този кон е много предразположен към тях. Лауданум, терпентин, ленено масло, промивки с топла вода, барбадоско алое, млечка, каломел! Но преди всичко, не позволявай да се случи. Колко жалко, че сме толкова далеч от морето — най-доброто нещо за конете е да погалопират няколко дни до коляно в солена вода.

Ама пък да изминат четиридесет и пет мили — не, боя се, че трябва да изоставим тая мисъл. Значи, Том, ти не смяташ, че Ема ще се омъжи за мистър Хауард?

— Не, със сигурност не, лельо Марая. Мисля, че го е отхвърлила. Дала му е ясно да разбере, че няма да ѝ е приятно да я ухажда. А и според мене той се опитва да се сближи с мис Озбърн.

— Ема няма ли да иска да се омъжи за Озбърн?

— Ох, него тя никога не би приела, госпожо. Той не е нито достатъчно деен, нито достатъчно решителен за мис Ема. Много обичам това момче, има добро сърце и разбира от коне, но не е за нея. Не. Нищо няма да излезе.

— Тогава какво да правим — завайка се мисис О'Браян. — Плесенясало сено, Том! Полагаш най-старателни грижи, нали, тези коне да се хранят само със сено от най-добро качество? Достатъчна е най-малката плесен, за да се чудиш как да се справиш с газовете в стомаха им. В такъв случай ще ти са нужни ленено семе, свинска мас и катран, но да се надяваме, че никога няма да се налага да прибягваш до тези лекове.

— В никакъв случай, госпожо. Все пак съм ви благодарен, че сте си помислили за това.

— О, Боже! Какво ще правим с бедната ми Ема? Как да ѝ вдъхнем по-весели мисли?

Том се замисли.

— Ами — предложи той след дълга пауза — бихме могли да я вземем с нас да наблюдава дерби надбягването. Мислите ли, че ще ѝ е забавно? В края на краищата, само на една крачка нагоре по хълма е. А аз искам и вие да видите как ще се състезават моите коне, след като така усърдно участвахте в подготовката им. Ще бъде справедливо. Те почти са толкова ваши, колкото и мои.

— Е — отвърна мисис О'Браян като поразмисли. — В това няма нищо лошо.

Така излетът бе уреден.

* * *

Денят на дербито ги посрещна със сиво, ветровито и ледено утро. Отчайваща потиснатост гнетеше националния дух в цяла Англия по това време, тъй като Наполеон току-що бе нанесъл съкрушително поражение на руснаците, които бяха преминали в пълно отстъпление след загубата на половината си войска и се готвеха да подпишат мирен договор с победителите. В този момент изглеждаше, че Англия е изправена съвсем сама срещу огромната френска заплаха.

Това се оказа още едно важно основание надбягванията в Епсъм да се превърнат в тържествено събитие със знамена, оркестри и увеселения. Украсата бе придала весел вид на улиците на малкия град и от ранни зори лондончани се бяха отправили масово на югозапад с карети, големи файтони с гюруци и кочияши, кабриолети и фермерски каруци. Планинската верига Даунс бе почерняла от хиляди зрители, довели със себе си хора, които да ги развличат: гадатели, майстори, актьори, представящи куклени комедии с традиционните Пънч и Джуди, други кукловоди, изпълнители на селски танци. Въпреки студеното, почти зимно време, събраното множество се забавляваше, като се замеряше с кокосови орехи, взеше се на въртележките и се люлееше на люлките. Цигани продаваха букети цветя и предсказваха бъдещето. Групи семейства в карети се бяха разположили на пикник около цялата огромна овална падина сред Даунс, където се намираще пистата за надбягвания, и енергично разтваряха бутилки с шампанско и разопаковаха кошници със закуски. Режеха се парчета шунка и се печеше на шиш обвито в тесто месо. Жените носеха най-топлите си пелерини, а мъжете бяха съчетали цилиндрите с добре закопчани кожени яки. Предприемчиви търговци предлагаха горещи тухли под наем.

Конюшните близо до стартовата бариера бяха място на трескава дейност. Том Мъсгрейв не се виждаше никъде, когато Ема, мисис О'Браян, Сам и Мери Едуардс изминаха пътя по Бъръхийт Роуд и стигнаха до падината в Даунс.

— Да си изберем място до Татнъм Корнър — предложи Сам. — От там ще можем да наблюдаваме приближаването към финалната черта.

Имаха късмет, че пристигнаха рано, защото скоро не остана никакво свободно място в този предпочитан район. Сам успя да посочи няколко видни светски личности — мистър Кънинг, Йоркския херцог,

лейди Д. и херцогиня Б. После забеляза свой приятел, умен млад аптекар от Лондон, някой си мистър Хейдън, и го доведе да го запознае с тях. Мистър Хейдън и Ема скоро установиха, че между тях съществува естествена духовна близост поради любовта им към музиката и подеха оживен разговор. Тогава случайно стана ясно, че бащата на Сам и Ема е написал „Проповедите на един селски свещеник“.

— Ама че работа! — възкликна мистър Хейдън. Един мой приятел, преподобният Джеймс Кларк смята, че книгата е великолепна.

— Да не е мистър Кларк, библиотекарят на принца?

— Той е написал писмо на сестра ми! — преливащ от гордост, каза Сам.

— Мистър Кларк ще присъства днес тук. Ще ми позволите ли да ви го представя, мис Уотсън?

— Разбира се — отвърна Ема. — За мене това ще бъде голяма чест.

— Значи, ти си зарязал пациентите си днес, а, Хейдън? — подкачи го Сам.

— Ни най-малко! Един от моите пациенти — най-високопоставеният — ще дойде тук. Всъщност... извинете ме... — и той стремително се отдалечи.

Чу се как някъде далече оркестър свиреше „Владей, Британийо, моретата“.

В този момент се появи Том Мъсгрейв, широко усмихнат. Вратовръзката му бе наполовина развързана, а по жакета му имаше сламки.

— Е — гордо попита той Сам, — заложихте ли на Изгубена надежда? При сто към едно едва ли ще пострадате.

— Какво означава това? — попита Ема. — Сто към едно?

— Това означава, невежо момиче, че ако заложиш една лира на коня и той победи, печелиш сто лири — великодушно ѝ обясни Сам.

— Боже Господи! Всички трябва да заложим! Ще спечелим купища пари.

— Само ако конят излезе пръв. Курсът на залаганията показва, че публиката няма високо мнение за шансовете му.

— Кой кон е фаворит?

— Този на принца — Панджандръм. Курсът е три към едно.

Долу, до желязната преграда, която отделяше пистата, стояха множество букмейкъри. Те крещяха своите курсове и вдигаха над главите си табели, на които бяха написали цифрите.

Предстояха няколко по-малки надбягвания преди основното за деня, в което щеше да се състезава Изгубена надежда. Докато те се провеждаха, Ема се разхождаше с мисис О'Браян и Мери Едуардс и гледката я забавляваше от все сърце. Докато бродеха, се натъкнаха на лорд Озбърн, сестра му, която носеше разкошна розова шапка, оброчена с нещо, приличащо на пух от прецъфтял магарешки трън, и мистър Хауард. Виждайки Ема, мис Едуардс извика радостно и се втурна възторжено да я поздравява.

— Ах, колко съм щастлива да ви видя, мис Ема! Мама казва, че не бива да разговарям с вас, нито да ви посещавам, че вие не сте достойна за вниманието на доброто общество, така че това е невероятно щастлива възможност да не изпълня нарежданията ѝ. Тя е тук, но за късмет много далече — близо до другия край на пистата. Старае се да си пробие път колкото е възможно по-близо до каляската на принца с надеждата, че той може да пожелае да заговори нашия братовчед Руфъс Бънги, който на времето е изпълнил няколко дребни поръчки на престолонаследника и никога не пропуска да ни го припомни. Ах, толкова съм радостна да ви видя, мис Ема, и тъй ме е яд на мама заради това глупаво скъсване на отношенията. Та какво вина имате вие, че на младини татко е бил толкова безразсъден? И нека ви кажа (тя зашепна в ухото на Ема), че брат ми Озбърн ви е страшно благодарен, защото изобщо не желаше да се жени за Мери Едуардс и бе много щастлив, че успя да се измъкне с чиста съвест. Нали така, скъпи?

Лорд Озбърн непохватно се поклони на Ема и ѝ се усмихна.

— Много съм щастлив... невероятно признателен — смънка той.

— Братята ми и аз възнамеряваме да напуснем замъка Озбърн. Ще го дадем под наем — не сте ли чули? — Мис Озбърн продължи: — Ще го направим, щом мама се омъжи за Руфъс. Ще се преместим в къщата, отредена за вдовиците на лордовете Озбърн и ще живеем там в пълни удобства с парите от наема. Възможно е също, Озбърн има такива планове, той да се нанесе в тази къща с Том Мъсгрейв и там заедно да направят конюшня за породисти животни. Но с даването на

замъка под наем всичко е уредено. В него се нанася изключително богат адмирал — адмирал Крауфорд със своя племенник. Адмиралите винаги са най-добрите наематели, защото за тях е естествено да бъдат изисквани и да обичат реда. А пък аз (тя прошепна още по-тихо на Ема) — брат ми още не знае, но смятам да се омъжа за мистър Хауард. Ще бъде страхотно, нали?

Ема кимна, повдигнала усмихнат поглед към сините очи с цвят на великденче, които с искрящ взор се бяха вторачили към нейните.

— Отличен план — съгласи се тя. — Мис Озбърн, случайно да знаете дали братовчедът на мистър Хауард, капитан Фриймантъл е...

Бурен изблик на викове почти ги оглуши. Мъже крещяха резултатите от първото надбягване.

Мис Озбърн енергично кимна. Устните ѝ оформиха нещо, което сякаш завършваше на „ил“. „Оставил“? „Удавил“? „Тук отправил“? „Ударил“?

— Хети... й... мм... мисля, че трябва да се връщаме към нашата карета — надвика лорд Озбърн шума. Сестра му се наведе и целуна Ема по бузата. Двамата мъже се поклониха и се отдалечиха с мис Озбърн.

— Хайде, миличка — каза мисис О'Браян, която бе свършила някаква своя работа и се бе завърнала. — Смятам, че трябва да последваме примера им.

Но преди да успеят да стигнат до своята карета, пред тях се изправи младият мистър Хейдън, изтичал стремително по стъпканата трева.

— Мис Уотсън! — задъхано произнесе той. — Може ли да ви обезпокоя само за минутка? Това е мистър Кларк, той много би желал да говори с вас.

Мистър Кларк, висок човек с удължено и заоблено лице, тъмни дрехи и внушителна фигура, произнесе:

— С мис Ема Уотсън ли имам честта да разговарям? Дъщерята на преподобния Хенри Уотсън, починалия енорийски свещеник на Стантън в графство Съри? Моят господар, Негово Кралско Височество Уелският принц, има голямо желание да се запознае с вас. Ако не възразявате това да стане в неофициална обстановка, ще бъдем много улеснени и хубавото събитие ще ни донесе допълнително удоволствие...

— Разбира се, че не възразявам — отвърна Ема, неимоверно смаяна.

— В такъв случай ме последвайте, ако обичате.

Те го последваха. Беше им доста трудно да не изостават, защото, независимо от набитото си телосложение, той се провираше ловко между многобройните кабриолети, файтони и ланда. Накрая се приближиха до една разкошна каляска, разположена на място, откъдето се разкриваше най-пълна гледка наоколо. Вътре седеше достолепен пълен господин, в стегнат син жакет. Смутената Ема, докато правеше най-ниския реверанс, на който бе способна, остана с беглото впечатление за едро червендалесто лице, пълна брада на множество гънки, увиснала над здраво пристегнатата широка вратовръзка, и огромен диамант, блестящ сред снежнобели ленени дипли. А над всичко това светеха чифт изненадващо умни сиви очи.

Един глас произнесе:

— Госпожо, проповедите на вашия баща са предпочитаното ми четиво преди лягане през последния месец. Попитайте Кларк дали е така. Тяхната яснота, тяхната възвишеност, просветлението, което носят — накратко, не намирам думи, за да изразя удоволствието си от срещата с дъщерята на забележителния и свят човек, който ги е сътворил. Съжалявам само, че нямах възможността да се срещна лично с него...

„Боже Господи! — помисли си Ема. — Та той наистина мисли това, което казва!“

Тя заговори:

— Сир, аз съм неизразимо трогната от вашите думи и зная колко щастлив би бил моят баща...

Мистър Кларк докосна ръката ѝ, аудиенцията бе свършила. Ема отново направи нисък реверанс и се отдръпна до мисис О'Браян, която чакаше на няколко крачки встрани. Докато се изправяше след реверанса, Ема стреснато срещна убийствения бесен поглед на лейди Озбърн, която седеше в разположена наблизко карета до един мъж с огромна червена рунтава брада и бакенбарди. Лорд Руфъс, без съмнение.

Ема учтиво им кимна с глава, след което се оттегли, стиснала ръката на леля си.

— Чудесно! — възкликна лелята. — Така й се пада! Направо ще се поболее!

Ема избухна в смях.

— Лельо Марая! Ти ме смайваш!

— Хайде бързо, най-добре е да се връщаме в нашия кабриолет. Голямото надбягване скоро ще започне.

От мястото им стартът оставаше скрит от погледа, но видяха всички участници — огромна смесица от хора и коне — когато те стремително завиха край Татнъм Корнър.

— Правят се две обиколки по пистата — обясни мисис О'Браян, която бе погълнала огромно количество сведения от Том. — Първият кръг отсява бавните от бързите. Следващият път ще можем да видим дали конят на Том има някакъв шанс.

— Какъв е на цвят?

— Ема! Ти ме изумяваш! Той е сив кон. Състезателните му цветове са черно и жълто. По принцип се смята, че сивите коне не са толкова бързи като червеникавокафявите или сиво-кафявите... Нека да видим сега...

Бурно препускащата група коне отново приближи, но вече много бяха изостанали... Два-три се бяха откъснали напред.

— Милостиви небеса! — възкликна мисис О'Браян, която виждаше надалече. — Наистина ми се струва... да, да, точно така... Изгубена надежда е в челната тройка. Черно и жълто!

Тълпата крещеше като обезумяла. Аутсайдер, озовал се в челната група на състезанието, неизбежно печели симпатиите на публиката. Тя ревеше:

— Изгубена надежда! Давай, давай, давай, юнак! Надежда, Надежда, Надежда!

И Изгубена надежда изпълни исканията й, като мълниеносно задмина останалите и спечели надбягването с цели пет дължини пред Панджандръм на принца.

— Милостиви небеса! — гласът на леля Марая отново бе отмалял. — Аз заложих сто лири на тоя кон.

— Лельо! Да не вземеш да припаднеш! Откъде, за Бога, взе парите? — гневно запита Ема.

— Зае ми ги Том.

— Надежда победи! — крещеше тълпата.

— Лельо! — извика Сам. — Том пита дали искаш да слезеш и да водиш коня по време на почетната обиколка!

— Имаш пълното право да го сториш — каза Ема, — като се вземат предвид всичките съвети, които даде на Том за коликите и как да запълва подковите с говежди тор.

И мисис О'Браян направи почетната обиколка с коня, като се смееше и плачеше едновременно.

По-късно сподели с Ема:

— О, колко ми се иска капитан О'Браян да бе тук! Но може би той е гледал от горе?

— Може би той и татко са заети с по-приятни неща там, на небето? — предположи Ема. Ала от израза на леля Марая се виждаше, че тя бе склонна да оспори това твърдение.

Мисис О'Браян продължи:

— Ема, миличка, Том Мъсгрейв ме помоли да си помисля дали не искам да замина и да наглеждам тяхното предприятие. Той и лорд Озбърн планират заедно да направят конюшня за състезателни коне. Смятам, че определено си струва да обмисля тази идея. Том казва, че благодарение на моите съвети е спечелил това надбягване. Какво мислиш?

— Мила лельо Марая, мисля, че планът е отличен — отвърна Ема, прегръщайки леля си. — Ти и Том може би ще успеете взаимно да внасяте ред в живота си.

Към тях се приближи Сам с ръце, пълни с банкноти.

— Сам! Какво си правил? Да не си залагал и рискувал парите си?

— Половината са твои, лельо Марая, другата половина е за мен.

— Сам! Какво би казал татко?

— Никога повече няма да го правя — призна Сам. — Беше прекалено страшно. Последният остатък от наследството на баща ми... Но поне мога да дам своя принос от пет хиляди лири на Мери за домакинството.

Ема възнегодува.

— Можеше да заложиш няколко лири и за мене!

— Не забравяй — отвърна Сам, — че Том има още един кон, който ще се състезава утре в Оукс.

Мисис О'Браян заговори:

— Слушай, скъпа Ема. Ако аз отида да наглеждам домакинството на Том и Озбърн, ти какво би пожелала да правиш? Разбира се, би могла да отидеш в Клисъкс и да живееш със Сам и Мери или, уверена съм, Елизабет и Първис с радост ще те приемат в Лай Хил.

В този момент лорд Озбърн дойде да поздрави Том Мъсгрейв, който бе заобиколен от група смеещи се и ръкопляскащи приятели. Срещайки Ема, той ѝ каза:

— Между другото, мис Уотсън, нашият наемател, адмирал Крауфорд, има приятел, който ви търси... по-скоро този приятел не е негов, а приятел на приятел на племенника на адмирала — мистър Хенри Крауфорд... Разбирате ли ме?

„Не съвсем“ — помисли си Ема, но го гледаше с внимание и чакаше.

— Той каза, че ви познава... капитан... капитан Фрийборн... наскоро се е завърнал от Дарданелите или пък да не беше Сейшелските острови... капитан Фрий някой си... Всъщност мисля... Смятам... Разбирам...

— Лельо Марая? — каза Ема. — Не мисля, че е необходимо да се тревожиш къде ще живеея.

Над рамото на мисис О'Браян тя гледаше към слабата фигура в морска униформа, която се бе откъснала от голяма група други офицери и приближаваше през тревата към нея с широки крачки...

ПОСЛЕСЛОВ

Другият кон на Том Мъсгрейв, Отчаяна надежда, победи в надбягването в Оукс, но там курсът на залаганията бе доста по-нисък след успеха на кон от същата конюшня. Независимо от това, някои от нашите приятели успяха да спечелят малко пари.

Елизабет се омъжи за Първис и заживя щастливо с него в Лай Хил, където се превърна в ласкава втора майка на неговото осиротяло дете. По-късно той стана главен свещеник на областта.

Лейди Озбърн се омъжи за Руфъс Бънги и замина с него за Антигуа.

Мис Озбърн стана съпруга на мистър Хауард и се грижеше с любов за останалите пълни сираци негови племенници, тъй като капитан Блейк бе прострелян в сражение близо до бреговете на Португалия и умря от раната си.

Пенелпи и доктор Хардинг се установиха в Доркинг, но девет месеца по-късно докторът почина от сърдечен удар и жена му наследи неговото значително намалено състояние. Тя не се омъжи повторно, но намери начин да води доста приятен живот, запълнен с игра на карти, сутрешни посещения и редица приятелки, вдовици като нея.

Повече нищо не се чу за Маргарет и Тикстаф, но три години по-късно във „Филаделфия Инкуайърър“ се появи съобщение, че човек на име Пърси Кръчли е бил осъден на затвор заради заплащане с фалшиви банкноти.

Робърт Уотсън предяви неуспешен иск срещу сестра си Ема за притежанието на книгата на преподобния Уотсън, като твърдеше, че жена няма право да наследи подобни документи, прескачайки по-възрастните си братя. Загуби делото, а и доста пари.

Том Мъсгрейв, лорд Озбърн и мисис О'Браян постигнаха забележителен успех със своята конюшня за състезателни коне и успяха, по едно или друго време, да спечелят всички традиционни надбягвания. Том и приятелят му установиха, че опитите им да ограничат склонността на дамата да рискува при залаганията пречат на

тяхната работа, но накрая заедно със Сам подредиха нещата така, че съвместно да ѝ отпускат определена сума, която тя да няма право да надвишава, когато прави залозите си. От време на време лелята надхвърляше тая граница, но както винаги обясняваше, „когато конят е сигурен победител“. Двата приятели се отнасяха с огромно внимание към нея, тъй като конюшната преуспяваше главно благодарение на разумните ѝ съвети и нейното невероятно набито око за качества на конете.

Сам Уотсън и жена му Мери живяха щастливо в продължение на много години в Клисъкс и имаха девет деца.

Ема прекара дълги щастливи години, плавайки в открито море със съпруга си, капитан Фриймантъл, който скоро стана адмирал. Тя му роди три деца — Нед, Хю и Сесилия, които изпрати в Англия да растат заедно с братовчедите си в Клисъкс.

Издание:

Джоан Ейкън. Ема Уотсън

Редактор: Силвия Великова

Оформление на корицата: „Агора“

ИК „Мърлин Пъбликейшънс“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.